

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXV. ÉVFOLYAM, 13-14. SZÁM

Ára: 2,10 Ft

1983. Szeptember 29.

Tanévnyitó ünnepség

Szeptember 22-én

az akadémia Roosevelt téri dísztermében tartotta meg egyetemünk tanévnyitó ünnepségét. A Himnusz után Csizmadia Ernő rektor beszéde hangzott el.

A rektor köszöntötte a tanévnyitó ünnepi tanácsülés valamennyi résztvevőjét: a diákokat, tanárokat, a hozzátartozókat, a szülőket, a testvérintézmények, a közgazdasági főiskolák képviselőit. Üdvözölte a vezető szervek megjelent képviselőit: Csanádi Pétert, a Budapesti KISZ-bizottságról, Ballabás Lászlót, a kerületi KISZ-titkárt, Orosz Mihályt, a Bp-i párbizottság munkatársát, Varga J. Lászlót, a kerületi párbizottság titkárát, Török Imrét, az MSZMP KB tudományos és kulturális osztályáról és Nagyszentpéteri Gézát, a MM főosztályvezető-helyettesét.

„Idei tanévnyitónkat önálló egyetemi működésünk 35. évfordulója jegyében tartjuk — folytatta. 1946 őszén nyitotta meg kapuit egyetemünk. A fel-

ső fokú közgazdasági oktatás a századfordulón és a század elején a vidéki jogakadémiák utolsó évfolyamain honosodott meg. Később a Kereskedelmi Akadémián folyt, a két viágháború között pedig a Tudományegyetem keretében, utána a Műegyetemen, annak kereskedelmi és közgazdasági karán történt a képzés. Önálló egyetemi működésünk 35. évfordulóját ünnepelve, magunkénak valljuk elődeink jó hagyományait is.”

Egyetemünk fiatal, és fiatal a tudományterület is, amit művelünk. A marxista közgazdászok és társadalomtudósok kicsiny, de alkotó csoportja hazai és nemzetközi tapasztalatok felhasználásával alakította ki az új egyetem tantervét, tananyagait. Az alapítók között ott voltak: Rudas László, Berei Andor, Friss István, Huszár Géza, Markos György, Vajda Imre, a ma is élők közül: Pach Zsigmond Pál, Nagy Tamás, Timár Mátyás.

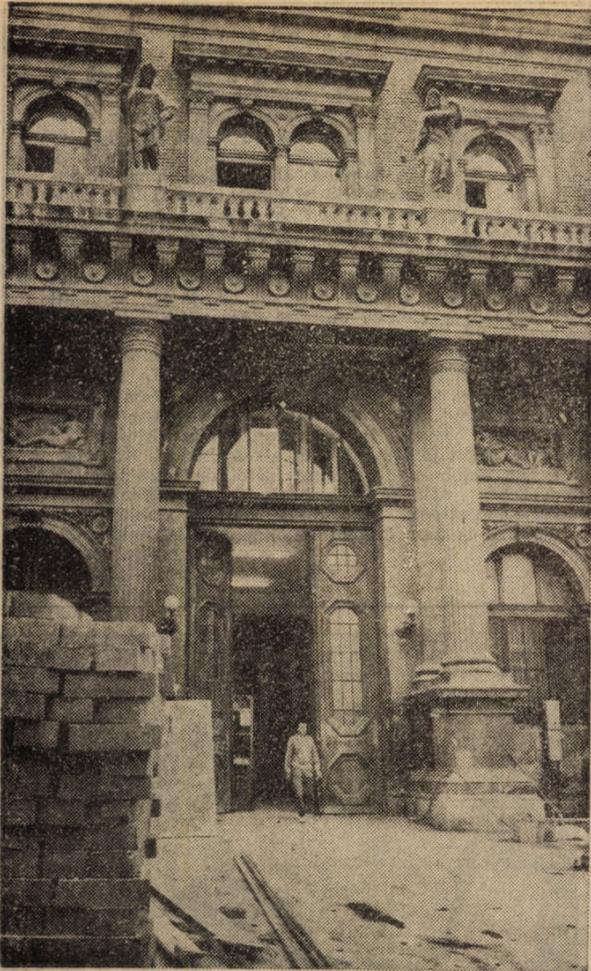
Ezután Csizmadia Ernő az egyetem történetéről beszélt, s

a képzéskorszerűsítéssel kapcsolatban összefoglalóan megemléltette, hogy az „nem az előzményekkel szakító ugrások, hanem a folytonosság és a változás dialektikus egysége, a szükséges feltételek megteremtése útján halad előre”. A JELENLEGI HELYZETRŐL szólva elmondta, hogy a nem-

zetközi körülmények és a belső bajok miatt anyagi feltételeink a nyolcvanas évek első felében várhatóan nem javulnak. „Egyetemi oktatásunkat, fejlesztési elgondolásaink kivitelezését ez a helyzet, és ezen belül a rekonstrukció (Folytatás a 2. oldalon)

Előttük a pálya...

„Nyitva van az aranykapu...”

(Fotó: Erdős Tamás)

Mi történt a nyáron?

Buda az ostrom után. Ezt a képet idézte fel bennem az egyetem látványa, augusztus közepén. A Dimitrov téri épület kapuin fehér porfelhő gomolyog az utcára. Teherautók épülettörmelékét szállítanak, a bejárat mögött bútorbarikádok. A padoktól lecsupasztott I-es előadót, mintha bombatalálat érte volna. Dübörgő légtalpacécsal feszített szét az emeletes előadó lépcsőit. Talán utolsóként látom azokat a lépcsőket, amelyek egy-egy zárt előadás, Polvax vagy filmvetítés alatt páholyul szolgáltak a diákoknak. Az I-es és a II-es előadók közötti válaszfal is át van törve. Az óriási „kapu” egyszerre új távlatokat nyit a szemhatáramak. Valahogyan beszorítja magát az I-es elé egy darus teherautó. Kifelé menet már a kősi platóján van Marx szobra.

„Tilos az átjárás!” figyelmeztetnek a táblák a zsinorgónál, a II. emeleti átjárónál, sőt ha a jobb oldali lifttel próbálkozom feljutni a III. emeletre, akkor az a meglepetés ér, hogy kiszállva a liftből, a falnak ütközöm. Átjárni ezentúl, tehát itt is tilos. Ha csak nem jön valaki — gondolom — „aki átmege a falon”. Viszszamegyek oda, ahonnan elindultam, és új számomra eddig ismeretlen utakon végül csak feljutok a harmadikra. Közben felfedezem, hogy itt a nyáron az átjárás érdekében nemcsak romboltak, hanem már építettek is. A földszinten a hajdani technológia tanszék helyét új lakók, a GH-sok vették birtokukba, persze

felújítva. A könyvtár már nem a régi, átalakított helyiségekben ezúttal a pg, az elmélet-történet tanszék és többek közt az ált. kari dékány hivatala honos. És az első emeleten egy szép boltíves folyosóra bukkanok. Mintha csak egy történelmi múltú várba tévedtem volna, oly szép ez a folyosó. Míg végigmegegyek rajta, el is felejtetem, hogy néhány lépéssel arébb folyik a rekonstrukció.

A déli szárnyon éppen készül a kapualjat és készül az új portásfülke is. A kapu a Dimitrov téren túl, a Közraktár utcára néz. Az új tanévnyitótól kezdve, ez lesz az új bejárat. Kitekintek rajta. Nyári verőfényben úszik az utca. Szép a kilátás. S hogy mi van a házon belül? „Lázás készülődés, további rendcsinálás, problémamegoldás, némi bizonytalanság körülményei között lényegében a költözés, épületátadás, tanévnyitás rendezése van!” — hangsúlyozta a rektori tanácsülésen Dobroviits Iván rektorhelyettes, a rekonstrukció felelőse. Míg tanáraink és diákjaink megérdemelt pihenésüket töltötték, addig itt az egyetemen kemény munka folyt annak érdekében, hogy szeptember végén megkezdődhessen a tanítás.

— De valójában mi is történt a nyáron? — erről kérünk részletes információt Bozay László főmérnöktől, a tanévkezdést megelőzően.

— Még mielőtt a tanévnek vége lett volna, bútorraktárrá alakítottuk át az aulát. Az épületből kiköltözködő tanszék-

(Folytatás a 7. oldalon)

E lég nehezen találtuk meg a csatájai táborát. Végül a tsz-irodán adták a nyérő tipet, hogy az almatábor a szőlőtábla közepén keressük. A terep persze kihalt, a lakók egy messzi almásban dolgoznak. Néhány lányt találunk csak, akiket konyhai segédmunkára fogtak. Söprögetés, mosogatás közül választhatunk, ha beszélni akarunk velük. Percek alatt kiderül — persze nem is várunk más —, hogy ugyanolyanok, mint az elsők mindig: van aki pesti, van aki nem, szakközépiskolából, gimnáziumból vegyesen, félnépek, érdeklődők, tartózkodóan barátok. Kérdésközdnek, vajon X., Y., Z., tényleg „olyan szigorú-e”, bizonyos tantárgyakat kell-e mindennap tanulni, hol van ez, az a tanszék, a menza, a büfé. Próbálom rábeszélni őket, ne ezeket tartás legfontosabb problémáknak. Igyekezzenek minél több felsős ismeretességét keresni, ne kelljen minden első évfolyamnak előlrol kezdnie, saját magának kitapasztalnia a viselkedési stratégiát keservesen, önmagától kiszervevnie. Mielőtt a részletekbe bocsátkozhattunk volna, a buszokból kiönlött az éhes nép és az ebéd lett a legfontosabb dolog a világon.

Almásban

A sziesztát Máriás tanár úr szobájában töltöttük, ahol örömmel láttuk, hogy TEK-esek, Rajkosok, öregdiákok szép számmal jelen vannak a táborban. A második napon még nemigen tudtak, akartak véleményt mondani a munkáról, az elsőkrol, a tábor hangulatáról, ezért Máriás Antalt, a tábor vezetőjét a hét végén Pesten újra megkerestük, hogy elmondja a tapasztalatait.

— Hogyan és miért vállalta el tanár úr, a táborvezetést?

— A kíváncsiság vitt el a táborba. 1948-ban voltam utoljára első táborban, és az nem is almaszüret volt. Tapasztalatokat akartam szerezni az instruktorkról is, mert szerettem volna állást foglalni a róluk szóló mindenféle mende-mondákban. Kíváncsi voltam arra is, milyenek a fiúk a katonaság után, milyen az új évfolyam.

— Milyen tapasztalatokat szerzett a táborban?

— Nagyon jókat. Az instruktorkor imponálóan viselkedtek, derekasan dolgoztak, bemutatkozó műsorok szellemes, ötle-

tes volt, de hát ők ebben már profik. A gyerekek kétszer annyi almát szedtek, mint a tavalyiak, és a munkájuk minőségére sem volt panasz. A lányok amúgy nőiesen álltak a munkához. Ha már eljöttek, tisztességesen dolgoztak, mosolyogtak, csiviteltek, barátkoztak az egyetemi hangulattal. A fiúk brahisabbak voltak, kéthárom óra alatt összekapkodtak annyi almát, amennyi kellett, ezzel letudták az egészét. A történelmi keretjártékban frissek, ötletesek, lendületesek voltak az elsők. A táborban, a szokásos híresztelésekkel szemben sem italozás, sem semmiféle más rendbontás nem volt, még csak szigorúan nézni se kellett senkire. Három srác lógott ki a tábori csapatból, triójuk nem vett részt a programokon, kijártak a halászcsárdába, nem is dolgoztak, magáról tettek mindenre. Hosszasan beszélgettem velük, úgy látom idegileg teljesen ki vannak borulva. En az eszközök, a szándékaikkal mértem őket, és nagyon értékesnek találom mindhármójukat, meg is

állapodtunk, hogy kapcsolatban maradunk, nagyon fogok figyelni rájuk.

Általános tapasztalatom — bár ez nem újdonság számomra —, hogy bármiről alakult is ki beszélgetés, fél óra belül a fiúk a katonálményeiket tárgyalták nem túl szíverítően.

Optimistán jöttem vissza a táborból, az évfolyam kétharmada eljött az önkéntes szüreti táborokba és kialakult közöttük, közöttünk olyan kapcsolat, amivel biztatóan meg lehet kezdeni az évet és munkára lehet fogni az elsősöket. Az instruktorkor, meg a többiek, akiknek van összehasonlítható alapjuk, azt mondják, értékes, jó évfolyam jött össze. Nekem is ez a tapasztalatom, és kíváncsi vagyok milyenek lesznek húsz-harminc pg meg matekóra után. Az instruktorkor — még egyszer hangsúlyozom —, csak a legjobbakat mondhatom. Nem voltak többben harmincnál a táborokban és „meg tudták fogni” az évfolyamot. Ha minden oktató tízedannyit tenne az egyetemért, mint ők, meg a KISZ, akkor egész más lehetne itt minden.

(Folytatás a 2. oldalon)

90 perces órák lesznek

Szuhay Miklós oktatási rektorhelyettes tájékoztatót az órák időbeosztásának gondjairól.

— Az első probléma, hogy azt hittük, a műszaki egyetemen egészkor kezdődnek az órák és háromnegyedkor van végük. Ezzel szemben negyedkor kezdődnek és egészkor van végük. Az eltérő kezdési és végzési időpontok miatt, továbbá mivel az oktatás 6 épületben folyik, a rektori tanács úgy határozott, hogy 90 perces órák lesznek, amelyeket 20 perces szünetek követnek. Így a hallgatóknak módjuk van átérni az egymástól távoli helyszíneken levő tantermekbe. Az oktatók és a tanulócsoporthoz természetesen megállapodás szerint tarthatnak szünetet a kilencven percen belül, de ez nem vehet el a húsz percből, nem vesélyeztetheti azt, hogy a hallgatók odaérjenek a következő órájukra egy másik épületbe.

Az órák kezdési és végzési időpontjai a következőképpen alakulnak: 8.00—9.30; 9.50—11.20; 11.40—13.10; 14.00—15.30; 15.50—17.20; 17.30—19.00; 19.10—20.40; Délben az 50 per-

ces szünet az étkezést szolgálja, egyes órákban ez fél 12-től fél 1-ig tart, ami egyenletesebbé teszi a menza terhelését.

Az oktatás az egyetem főépületében a Dimitrov téren,

a Kinizsi utcai épületben, a Veres Pálné utcában, a Makarenkó utcában, a BME-n a Műegyetem rakpart 1—3-ban és a Gellért tér 4. alatt, illetve az ELTE jogi karának Egyetem téri épületében zajlik. A BME épületébe kiírt előadások a következőképpen találhatók meg: Aud Max; K. II. 21-22; Ka. 26; ka 51; termek: a Műegyetem rkp. 1—3-

ban; a CH. Max a Gellért téri 4-ben.

A jogi karon, a műszaki egyetemen és egyetemünkön más-más az órák szokásos kezdési időpontja, ezért nem lesz csengetés, illetve a fentiekől eltérő órakezdesi időpontokat (a BME-n, és a jogi karon) a beiratkozáskor közöljük az érdekeltekkel. Az egyetem vezetése nevében kérek mindenkit, hogy megértéssel viseljen, a fegyelmet betartásával csökkentsék nehézségeinket, különben azorganizálódiák az oktatás.

Bár törekedtünk arra, hogy minél közelebb legyenek az egymás utáni órák helyszínei (pl. BME—Veres Pálné), ezt nem sikerült teljesen megoldani. Nem tudtuk kiküszöbölni a lyukasórakat sem, megígérhetem viszont, hogy e félév tapasztalatai alapján a következő félévben csökkentjük számukat.

Kérem az oktatókat és a hallgatókat, hogy a kiadott órarendeket ne nagyon változtassák, ha igen, akkor a hallgatók érdekében a lyukasórak kitöltésére törekedjenek. Számítani kell arra, hogy az egyetem szegényes teremteltottsága szoros korlátokat szab az óraidőpontok cseréberéjének.

K. S.

TDK

A tanév kezdetével párhuzamosan a TDK-munka is beindul.

Ami a rendezvényeket illeti e tanévben három jelentősebb eseménnyel számolhatunk:

— A hagyományos pozsonyi nemzetközi TDK-konferencia (1983. október 23—26.) A vetélkedőre az elmúlt tanév díjazott dolgozatai közül tizet neveztünk be.

— Kari TDK-konferencia. E tanévben mindhárom kar meghirdeti.

— Egyetemi TDK-ülésszak (1984 áprilisban).

Időben legközelebb áll hozzánk a kari szintű TDK. A kari elképzeléseknek megfelelően az ipari és a kereskedelmi karon dolgozatok be-

nyújtásával, az általános karon tézisekkel is lehet nevezni. A kari TDK időpontja: 1983. november hó.

Részletesebb tájékoztatást a kari TDK-felelősök adnak.

Általános karon: Száz János (pénzügy tanszék).

Ipari karon: Kiss László (ipari üzemszervezési tanszék).

Kereskedelmi karon: Dériné Törzsök Éva (külker. tanszék).

A korábbi években végzett felmérés alapján az egyes tanszékek számos témában várják az érdeklődő hallgatók jelentkezését. TDK-körök indítása céljából éljünk e lehetőség!

Jó munkát kívánunk TDK-tanács

35 éve

működik önálló intézményként egyetemünk. 1948-ban, az akkor kibontakozó nagyerejű társadalmi változások előremozdítójaként az elsők között nyitotta meg a népből jövő fiatalok előtt az értelmiségivé válás kapuit.

1948. a fordulat éve volt hazánkban. Nem véletlen, hogy a fiatal magyar népi demokrácia az új főiskolák és egyetemek szervezésének hosszú sorát éppen a Közgazdaságtudományi Egyetem felállításával kezdte meg. Az új egyetem kettős célt tűzött maga elé: átfogó, marxista elméleti és világnézeti képzés nyújtását, amely utat mutat a szocialista építés gazdasági feladatainak megoldásához; ifjú közgazdánk gyakorlati munkára történő felkészítését, hogy cselekvő részeseivé válhassanak szocialista építésünknek.

Olyan célok ezek, amelyek máig sem vesztek jelentőségükből, s amelyeket ma is vállalhatunk.

Egyetemünk 1953-ban vette fel Marx Károly nevét. A megtiszteltetés, amely ezáltal a párt és a kormány részéről érte az egyetemet, az itt folyó munka pozitív értékelését fejezte ki s egyúttal azt a bizalmat, hogy a fiatal intézmény egyre méltóbbá válik e név visel-

lésére. 35 éves történelmünk részben válasz erre a bizalomra. A mai évforduló azonban, amely egybeesik névadónk halála századik évfordulójáról való megemlékezéssel, egyúttal újabb kötelezettséget is hárít ránk: a 80-as évek feltételeihez és feladataihoz való igazodást.

Egyetemi képzésünk mai rendszerét az utóbbi másfél évtized két egyetemi reformja formálta, jelentős előrelépést hozva az 50-es és 60-as évek képzési rendszeréhez viszonyítva. A 70-es évek elejének egyik legjelentősebb változása a módszertani képzés kiszélesítése, a kvantitatív közgazdasági megközelítés és a számítástechnika bevezetése volt, erőteljes gyakorlati irányultsággal, a „management” és a marketing megjelenésével képzésünkben. A 70-es évek második felének reformja főleg a közgazdasági munkához elengedhetetlen társadalomtudományi — többek között szociológiai és történelmi — ismeretek bővítését, továbbá a külgazdasági képzés erősítését, valamint a hallgatók önállóságának, választási lehetőségeinek további növelését szolgálta.

Napjaink tudományos fejlődése és a gazdasági életben tapasztalható változások mindinkább a problémák interdiszciplináris megközelítését, a rendszerszemlélet alkalmazását és a gazdasági jelenségek humán oldalának erőteljesebb megvilágítását igénylik. Ez arra ösztönöz, hogy az egyetemi alapképzést minél átfogóbbá, komplexebbé és minél inkább konvertálhatóbbá te-

gyük. Szakosításunkat ne a „mit nem tanul”, hanem a „mit tanul behatóbban” elv következtében megvalósítására, az egész képzést pedig növekvő mértékben a hallgatók önálló munkájára építsük.

Képzéskorszerűsítésünk természetesen nem az előzményekkel szakító ugrások, hanem a folytonosság és a változás dialektikus egysége, a szükséges feltételek megteremtése útján haladhat előre. Ezt szolgálja többek között a rekonstrukció is, amely nem pusztán épületfelújítás, hanem a modern oktatáshoz szükséges oktatástechnikai, számítástechnikai és egyéb feltételek fokozatos kialakítása is.

35 év alatt egyetemünk 35 ezer okleveles közgazdát bocsátott útjára. A mai politikai, gazdasági, vállalati és tudományos életben működő közgazdász derékhad tőlünk került a társadalmi és gazdasági élet nagy folyamába, jelentős részük vezető munkakörökbe. Jelenleg is több mint 4000 hallgatónk van, az I. évfolyamon 1200-an, ebből nappali tagozaton, 550-en kezdik meg az idén tanulmányaikat. Felelőségünk tehát igen nagy, munkánk bőven van. Ehhez kívánok a 35. évfordulón jó egészséget és alkotó kedvet. Kívánom, hogy az újabb eredményeket ígérő, de előreláthatóan nem kevés nehézséget is hozó idei tanévben valamennyi hallgatónk, tanárunk és dolgozónk találjon a korábbiánál is több örömet munkájában, feladatában.

Csizmadia Ernő
rektor

Tanévnyitó ünnepség

(Folytatás az 1. oldalról)

alapvetően meghatározza. Ez rányomja a bélyegét egész egyetemi munkánkra, meghatározott feltételek közé szorítja a tanítást és a tanulást, a tudományos munkát és a nevelést csakúgy, mint a diákéletet. Ez nem azt jelenti, hogy késlekednénk, a felsőoktatás fejlesztését, színvonal-emelését meghatározó párt- és kormányhatározatok következtében egyetemi megvalósításával. De azt elengedhetetlenül megköveteli, hogy reális utakat és módokat keressünk, tartózkodjunk a túlzott szűk keresztmetszéstől, ne keressünk illúziókat. A színvonal-emelés ugyanis az épület rekonstrukciójával együtt további jelentős pénzügyi forrásokat is igény-

nyel, amelyek megteremtése nélkül nem juthatunk előbbre. A tartalmi korszerűsítést tehát szorosan egybe kell kapcsolnunk a feltételek további folyamatos javításával. Ezek közül egyetemünkön a legfontosabbak: a személyi feltételek javítása, a számítási- és oktatástechnika fejlesztése, a könyvtárfejlesztés, a hallgatók kulturált kollégiumi elhelyezése.”

A TENNIVALÓKAT

két csoportba sorolta a rektor. Az oktatást az érvényes tantervek és rendtartás alapján, színvonalának megőrzése, illetve, amennyiben lehet, emelése mellett kell folytatni. A részterületeken — például a levelező oktatásban — megtett intézkedések után tovább

kell lépni a képzés egész rendszerének korszerűsítése felé. A tudományos munkának úgy kell fejlődnie, hogy az eddigieknél jobban megalapozza új tananyagok kidolgozását, a régiek korszerűsítését.

A tennivalók teljesítésének feltételei közt említette, „hogy terveinket és cselekedeteinket nap mint nap összehangoljuk egyetemen belül és kívül, nemcsak az irányító szervekkel, hanem egész társadalmi közeggel, amiben élünk. Ebben nagyon fontos az egyetemi demokrácia erősítése, mindenekelőtt a nappali hallgatókkal való együttműködés. De igen lényeges az esti-levelező hallgatókkal való tördés, a tanári kar és a tanulási-tanítási feltételeket biztosító többi dolgozó összehangolt munkája is.”

Beszédének befejezőjében egyetemünk rektora megköszönte az egyetem dolgozóinak, tanárainak és hallgatóinak az építkezés terheinek elviselésében tanúsított eddigi türelmüket, és további megértésüket kérte. „Azon fáradozunk, hogy minél hamarabb túljussunk az építkezéssel járó megpróbáltatásokon.” — mondta.

AZ ÉVNYITÓ BESZÉD után címzetes egyetemi tanári és docensi kinevezésekre, gyémánt, arany és ezüst diplomák, illetve kitüntetések átadására került sor.

Címzetes egyetemi tanárrá nevezték ki szeptember 1-től dr. Berecz Jánost, a Népsz-

badság főszervezőjét, dr. Kállai Lajos pénzügyminiszter-helyettesét, dr. Mezei Gábor, a Hűtőfuvarozók Nemzetközi Egyesületének elnökét, és dr. Pozsgay Imrét, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának főtájtárat. Címzetes egyetemi docens lett dr. Huszti Ernő, az MNB főosztályvezetője, dr. Mátrai Zoltán, a Bábólnai Allami Gazdaság vezérigazgató-helyettese, dr. Csizmadia Ernő, a HUNIOOP Gépipari Kooperációs Külkereskedelmi Iroda igazgatója, dr. Kovács Árpád, az ipari információk központ általános és műszaki tudományos igazgatóhelyettese, dr. Vilmos Endre, a MÁLEV gazdasági igazgatója, és dr. Engel Gábor, a Belkereskedelmi Kutatóintézet igazgatóhelyettese.

Gyémántdiplomát kapott Boksay Antal. Arany diplomát kaptak: dr. Arany Béla, dr. Hazai Géza, Jeszenszky Sándor, dr. Kamarás László, Laborfalusi Gyuláné, Lány Istvánné, Nagy Elemérné, dr. Péntz Gáspár, dr. Radó Gyuláné, Sik Olga, Székely Ernőné, Sárrety Ilona dr., dr. Zóbor József.

Augusztus 20-a alkalmából Szocialista Kultúráért kitüntetésben részesült Trauttmann Györgyné tanszéki könyvtáros, és Keckés László, könyvtári dolgozó. Miniszteri dicséretet kapott: Macht Alajosné könyvtári dolgozó. A Jó tanuló, jó sportoló vándorszerleget Berendi Zsuzsanna nyerte el.

Vár-lak

Mégsincs titkárváltás!

Zsúfolt félév előtt

Egyetemi tábor:

szeptember 30.—október 2.

Ifjúsági parlament: október 13.

Alaposan fölborzolta a kedélyeket a rémes, de valódi hír: Szilvássy György, új megbízást kap és viharos függetlenné... titkárt kell keresni az egyetemi KISZ-bizottság élére. Röpködtek a nevek: Csanádi Péter, János István, B. Kiss Tamás, Csata Sándor, Horváth László... Egyik sem a legszerencsésebb. De nagy megnyugvásra — ezzel a bejelentéssel kezdődött 23-án az évadnyitó KISZ-bizottsági ülés — az egyetemi KISZ-titkár — bár két év után természetesen a távozás és az utódkeresés gondolatával foglalkozik — egyelőre marad. Így csak két kisebb jelentőségű személyi kérdés került terítékre e napon. B. Kiss Tamás elbujánczott funkcióira nézvést felmentését kérte a budapesti Universitas KISZ-bizottságban végzett képviselői munkája alól és utódjául az utánpótlás jeles képviselőjét a III. éves Horváth Gyulát ajánlotta. A bizottság megköszönte munkáját, kérését és javaslatát elfogadta. A másik képviselő továbbra is a III. éves Gétzy Beatrix. A másik „ügy”: a bizottság — az illető szeretése megbiztatására tekintettel, némi aggodalommal — tudomásul vette, hogy az Universitas-bizottság rendszeres kiadványa a Tájoló szerkesztésére Keszte Gábor és a közgazdasos aktívagárdát kérte fel.

A nyár eseményeiről tájékoztatva egymást a legfigyelemreméltóbb Füzesi Péter szociális felelős elbeszélése volt. Elmondta, hogy a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanács szociális munkabizottságában dolgozva jelenleg nem kisebb kérdések vannak egyszerre napirenden, mint a hallgatói „gyes” konkrét jogszabálytervezete, az állami támogatások új rendszerének értékelése és továbbfejlesztése, az új tandíjrendszer tervezete, a hallgatói munkavállalásokkal a kapcsolatos új jogszabálytervezet előkészítése, a hallgatói státusz lassan közelgő jogi rendezése, a tanulmányi hitel problémáinak. Tekintetbe véve, hogy az állami illetékesek általában csak az utolsó pillanatban egyeztetik elképzelé-

seiket EFT-s partnereikkel, amikor már nincs mód tervezetük tüzetes tanulmányozására, ezért az EFT munkabizottság kénytelen jó előre kialakítani saját álláspontját a kérdésekben. Így fordulhat elő, hogy a KISZ-esek kenik-vágják az érvényes, az elavult, a javasolt jogszabályokat, ugyanakkor a velük tárgyaló állami illetékes, mint legutóbb egy esetben, azzal sincs tisztában, melyik jogszabály van egyáltalán érvényben. Ezután az elkövetkezőkre került a szó. Szeptember 30-án, pénteken 14 óratól október 2-án vasárnap estig tart a hagyományos év eleji KISZ-tábor, amely a közelgő ifjúsági parlament, az új alapszervezeti struktúra, az egyetemi tanács választások, az oktatási reform ügyében dugja össze fejét, megpróbál munióit szerezni az év feladataihoz, megpróbál „összerázódni”, de sor kerül gazdasági, társadalmi reformvitára éppúgy, mint „inyencestre”. A táborra még lehet jelentkezni a KISZ-bizottságnak!

Emlékeztet a régi huzavona, a minisztérium szeptemberi, októberi eleji időponthoz ragaszkodott az országos alágazati ifjúsági parlament ügyében, nem hajlott a KISZ kérésére, mely az érdemi felkészülés érdekében későbbi dátumot követelt. Nos, végül a már kitűzött időpont az utolsó percben megváltozott: az országos parlament november 4-6. között Gödöllőn vitátja meg a felsőoktatás reformkonceptióját. Így az egyetemi ifjúsági parlament dátuma, október 13. Alaposan össze kell szedni magunkat, hogy az egyébként ugyancsak vitatható, de mégiscsak nehéz reformkonceptióhoz tartalmazman hozzá tudjunk szólni! Pedig muszáj, ha azt akarjuk, hogy egyáltalán figyelembe vehessék milyen egyetemet akarunk, milyen nem akarunk mi, a talán legérzékenyebbek. Tehát: kössük fel az ilyenkor felköt-nivalónkat.

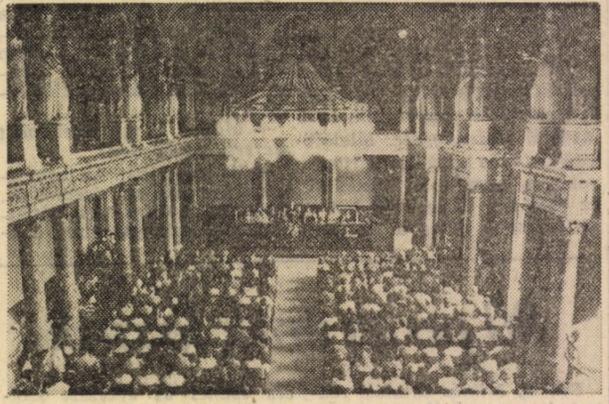
Szóval a KISZ-bizottság sem unatkozik. A legközelebbi randevója egymással: egy hét múltán. Vége a vakációnak.

Hát így kezdődik...

Arany- és gyémántdiplomások az ünnepségen

(Folytatás az 1. oldalról)

Almásban

A gólyatáborok megértéséhez mindezek után az alapkategóriák rögzítésére van szükség. A semmittevés fokozatainak — állítólag a nyári építőtáborokból átszivárgott — fogalmáról van szó. Szóval van ugyebár a nihil, azután következik a hőmbörgés, majd a pocolás, a zsemzesség, amelyet röviden heműnek hívnak (népiesen zsemzesség), a következő fokozat a börcögés, s végül a barcogás (ezt egyesek szerint leánytáborban nem illik tenni, mások szerint kiejteni). Viták tárgya továbbá, hogy ez a sorrend a munkától a teljes ellazulásig, vagy fordítva, az ágynyugalomtól a tevékeny munkálkodásig tartalmazza a kategóriákat.

Miután rögzítettük az utókor számára ezeket a vicces dolgokat — ami elsődleges célja volt a felsorolásnak — térjünk át valamire mátra. Megkértem Frényó Andrást (és eljött vele Pertl Gábor), hogy meséljenek a táborok születé-

sének körülményeiről, létéről és tudatáról.

Elmondták, hogy a táborok úgy lettek, hogy már azt hitték, nem is lesznek. Az instruktorok aktívabb részének telefonátvitálai, oda-vissza jelezgetések a gazdaságokkal, a tanári kar néhány tagjának erőfeszítése — szakemberekkel való kapcsolatainak felhasználása után, végül a bajaiakban megtalálták a partnert. Felvetődött Törökbalint mint táborhely, de a függetlenség és önállóság hiánya, illetve kétes elemek jelenléte miatt elvetették a gólyatáborok e történelmi színhelyét. A három tábor közül Mohács-szigeten és Csátalján dolgoztak is a fiatalok, Szigetszentmártonon — ki tudja jő-e ez vagy sem — nem. Munkájukkal a gazdaság elégedett volt, mint megtudtam, különösen Mária tanár úr emelkedett ki, aki szedte a rothadt exportalmát a juniorok után,

mosogatott és kávét főzött minden mennyiségben.

A pajkos programokról töménytelenségük miatt, csak távirati stílusban: instruktori műsor, vetélkedő a történelmi korok között (itt Bakacsi Gyula volt a góly a rulettben), diaporáma, asszociációs memóri, fele sem igaz, körjáték, görög táncház (óriási siker), tábori bíróság — az instruktorok elítélése (másnap az elítéltek ágyban szolgálták fel a reggelit), sport stb. A programok állandó zsemzesség és börcögés keretében zajlottak, fele aludt, fele beszélgetett, a maradék fél társaság egyéb tevékenységgel ötvözte az eseményekben való részvételt.

Az egész tábori idő alatt folyt az egyetemről szóló tájékoztató. Az SG-től a szakkollektívák, TEK-en, tájútutón át a tánckarig, AIESEC-ig mindenről szó volt, mindent ajánlottak megismerésre, válogatásra,

Persze kell egy-két félév, mire kiismerik az egyetemi mechanizmust, órákat, vizsgákat, a saját erejüket. Egyelőre csak felvilágítani lehetett a lehetőségeket, hogy ha jó a szomj rájuk, akkor tudják a gyerekek: hogyan lehet oltani.

M. G.—K. S.

Nagyszünet, új formában?

De nem új tartalommal!

A huszonkilenc éves, repülőgép-szerelő, KISZ-titkár volt, focizik, természetjáró-szakosztályt vezet. Írásába még becsúszták néhol egy hiba, a mattekkel lassabban bírkózik ma még, de látszik, hogy nemcsak becsületesen tanult, de évek óta céltudatosan olvas is. Minden osztályzata amolyan négyes körüli sikeredik. Pillantás a lapra: a négyes az új rendszerben 11 pontot „ér”. 44 pontot szed így össze, meg kell duplázni, ez 88 pontot jelent. Másnap már látjuk, ezzel semmi esélye nincs, ponthatár alatt. Végigürcölt a SZET-tanfolyamot, gyakorolt, készült: újra, harmadévesnek megfelelő jegyek. 36 pontra föltornászta magát, összesen 95 pont, biztosan köztük lesz a helye.

Harmadik éve vagyok felvételtételi bizottságban KISZ-es. Néha még csodálkozom.

Pillantás a papírokra, „fizikai szűk”, „KISZ-titkár volt”, „Fazekasba járt” — röpködnek gyors bűvös szavak, legtöbb-ször előre tiszta a „képlet”, majd „lássuk a medvét”. Míg az egyik tanár feleltet, a másik átfutja az írásbelit. Itt-ott hibás a javítás, jelentve lesz, ez a kolléga milyen szigorúan javít, az viszont enyhébb; egyik-két győnye pont kiviláglik a dolgozatból, arra kérdezzük. Magabiztos, ijedt, dadog vagy sírva fakad, bátorító szavak, majd értesítést fog kapni, ítélezés, a látottak bonyodalmas elkönyvelése, jöhet a következő. A vezető elvtárs belép, közénk ül pár perc, újságolja, a fog. csupa ötös, történelemből pedig alig akad, különben is, a mi bizottságunk a legszigorúbb, enyhítsünk rajta. Lehet, hogy a holnapiaknak már jobb lesz? Bevonulnak a ménik, hozzák négyünknek-ötünknek a kávé, csak a vizsgázónak nem, ő addig pihen, bár veritek, vezető elvtárs, hány kukorral issza, tanár úr hánytal, tanárnő hánytal, én cukor nélkül iszom, megjegyezhetnék a második-harmadik napra, kavargatás, csapódik az ajtó, hol is tartunk? Megvan, igen.

Nincs nap, hogy a 13 felöltésnek négy óra alatt végére ne

érjen. Egyre-egyre jellemzés-olvasással, dolgozatátfutással, a bonyodalmas elkönyveléssel együtt is 15-20 perc. ha jut. Pont egy nagyszünetnyi.

Tévedés ne essék, a bizottság határtalanul lelkiismeretes. Rutinos, a szakmáját is érti. Mindent megtesz, mi tőle telhető. Figyelembe veszi, ha valaki árva, ha most halt meg az apja, ez a szegény kislány Karakószöröskről jött, adjuk meg a hiányzó pontot neki, hol is tanulta volna meg, a srác jelentkezők hiányában nem indul ide. Az egyetlen tanács határozata alapján — amennyiben a Művelődési Minisztérium hozzájárul — jövőre kémia-áruismeret helyett áruismeret-kereskedelmi ismeret szak indul.

— Mik lesznek az egyetem észrevételei a felvételirol a minisztériumnak küldött jelentésében?

— A felvételiztetők véleménye megoszott. Amíg nyilvánvaló, hogy a hozott két tárgy helyett a hat-nyolc tárgy szerepeltetése széles körű ismeretek megszerzésének erősebb kényszerét jelenti, addig többen aránytalanságot láttak abban, hogy a gimnazistáknál öt stabil tárgy szerepel, a szakközépiskolásoknál csak három, a többi változó,

Hihetetlenül lelkiismeretesek voltak, igazán, merő figyelem 15 percen keresztül. Mégis, egyszer találkoztam egy kislánnyal, kit hogy-hogy nem, a 15 perc nyomán — akkor járt életében először Pesten — nem vettünk fel. Mikor belépett, már sejtettük, mi lesz a „képlet”, még három mondatot sem mondott föl iskolásan, mikor az új tárgyra tértünk, hát ezért veszett az apjával össze? Ezért tanult éjt-nappalá téve, ezért szökött szinte a felvételre el? Nem tudtam, nem tudhattam a szemébe nézni, ő sem felejt minket egyhamar el.

Közben, persze a felsőfokú „iskoláztatásban” Európa legvégen kullogunk, közben, persze, a diákokat magunk se tudjuk, mire készítjük fel, közben az egyetemen kívüli önképzési, továbbképzési formák alig kialakultak, persze, az ország gazdaságilag, technikailag egyre hátramarad.

Egy nagyszünetnyi idő alatt gyakran egy ember sorsa dől el. Új formában volt idén a felvételi, igen, hatvan pontot lehetett a linkebb iskolákból hozni, új formában, igen, de régi tartalommal.

En nem tudom elfelejteni azt a szemet.

B. Kiss T.

Az új felvételi rendszer első tapasztalatai

Interjú Szuha Miklóssal

Az idén először zajlott az új, sok tantárgyas rendszer szerint a felvételi. Ennek sikereiről, gyermekbetegségeiről, a felvettek pontszámairól kérdeztük dr. Szuha Miklós általános rektorhelyetteset.

— A relativ ponthatár napnali tagozaton 93, a tanár „A”, „B” szakokon 83 pont volt. Abból a 423 főből, aki ezt elérte 200-an voltak 105 pont, 300-an 100 pont felett. Az előfelvettek és az idén felvett lányok összesen 550-en kezdik majd az elsőt. Tanár „C” szak jelentkezők hiányában nem indul ide. Az egyetlen tanács határozata alapján — amennyiben a Művelődési Minisztérium hozzájárul — jövőre kémia-áruismeret helyett áruismeret-kereskedelmi ismeret szak indul.

— Mik lesznek az egyetem észrevételei a felvételirol a minisztériumnak küldött jelentésében?

— A felvételiztetők véleménye megoszott. Amíg nyilvánvaló, hogy a hozott két tárgy helyett a hat-nyolc tárgy szerepeltetése széles körű ismeretek megszerzésének erősebb kényszerét jelenti, addig többen aránytalanságot láttak abban, hogy a gimnazistáknál öt stabil tárgy szerepel, a szakközépiskolásoknál csak három, a többi változó,

szaktárgy. Voltak akik előnyt láttak ebben az utóbbiak javára, mások a szaktárgyak azon problémáját vetették fel, hogy a leendő hallgatók ezek hasznát soha az életükben többé nem látják.

Sajnos a középiskolák nagy része — mint a hozott és szerzett pontszámoknak a tervéhez hasonló nagy különbségből kiténik — a hat tárgy esetében ugyanúgy, mint a két tárgy esetében biztosítják a közel maximális pontszámot. Ebben a tekintetben nem differenciált jobban az új felvételi rendszer.

Ennek a szisztémának alapvető gyermekbetegsége a különböző tárgyak értékelési skálájának eltérő volta. Matematikából 45 százalékos teljesítménnyel 10 pontot, történelemből ugyanilyen teljesítménnyel csak 2 pontot lehetett szerezni. A felvételi bizottságok tapasztalatai szerint a matematika éppen ezért nem tudta differenciálni a felvételizetőket. Az én saját (nem hivatalos) statisztikám is ezt támasztja alá. A 93 pontos küszöböt elérték nagy többsége 10-13 pontot produkált ebből a tárgyból, szemben a történelemmel, ahol széthúzódott a mezőny.

A történelemből, illetve más (szaktárgyból) felvételi-

zettek közti különbség az utóbbiak jobb írásbeli eredménye javára több tényezőre vezethető vissza. Az értékelési skálák eltérése, kiforratlansága az egyik, de a leglényesebb, hogy szemben a szakközépiskolákkal, a gimnáziumokból nem feltétlen a legjobbak jönnek a mi egyetemünkre, sokan az ELTE-re stb. jelentkeznek. A sok nulla pont azért mégis az osztályzati rendszer miatt keletkezett, alacsonyabbra kell vinni a ponthatárt ebből a tárgyból.

— Milyen elvek szerint szóbeliztek a bizottságok?

— Az elmúlt évekhez hasonlóan törekedtünk arra, hogy ne legyen nagy a különbség az írásbeli és a szóbeli eredmények közt. Nem valószínű, hogy aki egy-két pontot ér el egy tárgyból írásbelin, az néhány hét múlva mindent tud a szóbelin, és viszont. Matematikában nem lehetett, illetve kellett, vagy csak kismértékben korrigálni, mivel amúgy is magas pontszámot ért el — az értékelési skála sajátossága miatt — a felvételizők. A történelem szóbelinél a bizottságok figyelembe vették az előbb említett aránytalanságot, ezt korrigálniuk kellett.

Összességében meggyőződésem, hogy a történelem felvételi az egyetemre való alkalmasság szempontjából differenciálta a jelentkezőket, megmérte a tudásukat, tehát teljesítette a feladatát, a tematikáról az idén ezt kevésbé mondhatjuk el.

— Mi a helyzet az esti-levelező tagozatokkal?

— Itt az évek óta tartó folyamat folytatódott: a jelentkezők túlnyomó része diplomás (1244-ből 772), ezeknek nem kell felvételi vizsgát tenniük, csak elbeszélgetéseken vesznek részt. A többi jelentkezőből — 472 — írásbeli vizsgán már csak 351-en, szóbelin 306-an vettek részt, a relatív felvételi ponthatár 60 pont volt.

Látnunk kell, hogy az alacsony ponthatár önmagában nem mond semmit az esti-levelező képzés színvonalára vonatkozóan, mivel az első két évben morzsolódnak le mindazok, akik nem gondolják elég komolyan a tanulást. Nem tartjuk jónak, hogy a diplomásoknak nincs felvételi kötelezettségük, ezért javasoltuk a fohatóságnak, hogy valamilyen vizsgán meg kellene mérni ezek matematikai és általános közgazdasági ismeret szintjét is.

K. S.

Séta az MNB-ben

Amikor tavasszal, a szakseminárium-vezetőknl megkaptuk a szakmai gyakorlat szerződési lapjait, nagyon megörültem, hogy végre három év után, összehasonlíthatom az elméletben tanultakat a konkrét gyakorlati, a valóság szakmai követelményeivel.

Nagyon sokat gondolkodtam, mit válasszak. Rövid idő alatt szeretném megismerni az MNB valamelyik osztályának tevékenységét. Nem akartam rossz helyre kerülni, így felsőévesektől kértem ötletet, ők hozták és mit dolgoztak, hova érdes menni. Megdöbbentő válaszokat kaptam. Volt aki azt mondta, ő szinte semmit sem csinált; volt aki a gyakorlat ideje alatt a könyvtárakat bújtatta. Én sem vártam csodát, de azért reménykedtem abban, hogy nem lesz ez az egy hónap haszontalan időtöltés. Végül a hitelügyi osztályt választottam.

Június utolsó napján érdeklődtem a pénzügyi tanszék tit-

kárságán, hogy végül hol és kinél kell jelentkeznem. Köszöntök, hogy instruktorem tud rólam és vár az Arbitrage osztályon. Július 2-án jelentkeztem az MNB-ben, instruktoremnél. „Uram, mit tehetek önért?” — kérdezte tőlem. Beutaltkoztam, talán emlékszik ki vagyok, hiszen tud rólam. Ez sem mondott neki semmit.

Ezután megmondtam, hogy hozzá irányítottak szakmai gyakorlatra. Máris kérte tőlem a diplomamunkám vázlatát. Ezen kívül meglepődtem, hiszen erről nem volt szó. Sajnálatos közölte, hogy az még nincs. Hazaküldött azaz, hogy csak akkor jelentkezsem ismét, ha elkészítettem a szakdolgozat első fejezetét. Ehhez legalább egyhónapi kemény munkára volna szükségem.

Hogyan lehet ezt egy-két hét alatt megcsinálni? Úgy gondoltam, ez csak azt jelentheti, hogy instruktorem semmiképp nem akar velem foglalkozni.

Úgy döntöttem, visszamegyek a tanszékre, hátha ott el tudják intézni, hogy valaki két-három naponként néhány órát foglalkozzék velem.

A tanszéken teljesítették kérésüket. Megígérték, hogy most már minden rendben lesz. Másnap instruktoremnek mindössze húsz perce volt számomra. Ez alatt megbeszéltem a szakdolgozat vázlatát, majd javaslatára elmentem a bank könyvtárába. Témához találtam is anyagokat, de sajnos az MNB-könyvtár nem kölcsönözhet, csak a helyszínen tanulmányozhattam őket.

Instruktorem, mielőtt szabadságra ment, egy napon tíz perc alatt végigvezetett az osztályon, s nagyjából megmutatta, hogy mit csinálnak. Ezzel a szakmai gyakorlat első számú funkcióját teljesítették.

Engem nem az bosszant, hogy nem csináltam semmit a szakmai gyakorlat alatt, ebbe mégcsak beletörődtem és más

hasznos elfoglaltság után néztem. Az zavar, hogy ezen a címen valaki mindenféle ellenszolgáltatás nélkül, ha nem is nagy összegű, mellékeresetnek jut. (Az instruktorem minden szakmai gyakorlatos után némi honoráriumot kap.) Ami pedig még ennél is jobban bánt, hogy a szakmai gyakorlati rendszer nem biztosítja a hallgatók (és nemcsak a külföldiek) intenzív foglalkoztatását. (Emlékszem, középiskolás koromban üzemvezetőktől minden nap más-más feladatot kaptunk s két hét elteltével már önállóan kezeltük a gépeket.)

Sajnálatos tény, hogy a felsőfokú intézmények egyre inkább elvesztik a tudomány megbecsülését. Legalább azt próbáljuk megőrizni, ami van. A valóságot nem lehet tankönyvekből felépíteni. Legyen a szakmai gyakorlat — gyakorlat!

Marcelo N'halv Cake

Egy tanév Amerikában

Az elmúlt tanévet az Egyesült Államokban töltöttem. A washingtoni Woodrow Wilson International Center for Scholars választott tagjává s biztosított számomra zavartalan kutatási feltételeket. Erről az intézményről annyit, hogy Kennedy elnök kezdeményezésére jött létre, évente mintegy 40-45 külföldi és amerikai tudós hív meg, s bár magyar származású tagja az angliai Lord T. Balogh professzor személyében volt már, én lehettem az első Magyarországról.

A Center által biztosított feltételek ideálisak. Mindenekelőtt a híres Library of Congress egész gyűjteménye rendelkezésre áll, sőt kikölcsönözhető volt. Bár dolgoztam már a British Múzeum és az oxfordi egyetem világhírű könyvtárában is, ilyen gazdag anyaggal nem találkoztam. A könyvtári munka technikai feladataitól ugyanakkor teljesen mentesítettek, mivel egész időszakra kutatási asszisztens állt rendelkezésemre, aki bibliográfusokat készítet, kihozta a kért és visszavitté a használt könyveket, elvégezte a xeroxozást stb. Gyönyörű dolgozószobát kaptam a Washington szívében a Mall-on álló, 19. század közepepi 'Castle' hatodik emeleti

toronyszobájában (melyet előttem egy évig a kiváló latin-amerikai író Vargas Llosa használt).

Amit mindezt végezni kellett — saját témám kutatása mellett — az csupán a Center intellektuális életében való részvétel volt. Külföldi és amerikai államférfiak, művészek, a Center tagjai újszólván naponta tartottak előadásokat, szemináriumokat, számtalan ebédet, vacsorával egybekötött beszélgetést. Én magam öt alkalommal adtam elő, részben kutatási témámból, részben a szocialista gazdaság problémáinakról, s mintegy 70-80 rendezvényen vettem részt. Ez hetente mintegy két alkalommal jelentett, nem volt el tehát a munkától, de közben profitáltam is belőle. Értelmezhető tehát, hogy rendkívül eredményes, hasznos évet zártam.

Hat hónapon keresztül végül is átlagosan napi egy könyv feldolgozása ütemével olvastam, majd mintegy 400 oldalnyi kéziratot írtam meg. Nem túlozok, ha azt állítom, hogy ehhez a munkához, elfoglaltságaim figyelembevételével itthon legalább három-négy évre lett volna szükségem.

Munkámat nagyon élveztem, s tulajdonképpen három té-

mára összpontosítottam. Talán meglepő, de legtöbb időt a 19. századi világgazdaságban.

Rendkívül egyoldalú lenne azonban, ha csak végzett munkámról beszélnék. Különlegesen érdekes és tanulságos volt ugyanis benne élni az amerikai mindennapokban. Több mint tízszer voltam már az Egyesült Államokban, felévet dolgoztam a New York-i Columbia Egyetemen, egy szemeszterben vendégprofesszor-

szesítve megírnom a kb. 100 oldalas első fejezetet: Európa a 19. századi világgazdaságban.

Rendkívül egyoldalú lenne azonban, ha csak végzett munkámról beszélnék. Különlegesen érdekes és tanulságos volt ugyanis benne élni az amerikai mindennapokban. Több mint tízszer voltam már az Egyesült Államokban, felévet dolgoztam a New York-i Columbia Egyetemen, egy szemeszterben vendégprofesszor-

szesítve megírnom a kb. 100 oldalas első fejezetet: Európa a 19. századi világgazdaságban.

ként tanítottam a californiai Berkeley Egyetemen, s előadásokat tartottam az USA kb. 25 egyetemén. Ennek ellenére úgy érzem, igen sok újat tanultam, ismertem meg ebből a hatalmas és sokarcú országból. Hogy csak egyetlen felsőségi példát említsék: beleszóperentem egy kicsit a színházi

világba is. Kinttartózkodásom idején mutatta ugyanis be Washington legjelentősebb színháza az Arena Stage Orkény István utolsó darabját, a „Forgatókönyv”-et. A színház igazgató-főrendezője megkért az előkészítésben való közreműködésre, ami először velem, majd az egész együttesel, sőt még a jelmeztervezővel is hosszú beszélgetésekre, kérdés-felelet estekre, próbák

végigvezésére és elemzésére vezetett. Nagyon élveztem azt a személyes elkötelezettséget, ahogy a kiváló együttes szeretettel, ügynek tekintette e bonyolult, a magyar történelem viharából általános emberi mondanivalót megfogalmazó darabot, s ahogyan dolgozott a minél tökéletesebb megvalósításon.

Nagy tanulsággal szolgált természetesen, hogy leányom ott végezte a középiskola harmadik osztályát, s módom volt általa jól betekinteni az iskolai életbe is.

Nem is beszéllek arról, milyen érdekes egy éven keresztül naponta amerikai újságot olvasni, híreket hallgatni, elnöki sajtókonferenciákat nézni a tv-n, belevegyülni a Reagan latin-amerikai politikája ellen tüntető tömegbe, dolgozószobám ablakából nézni, amint egy elkeseredett-elszánt veterán tiltakozásként a Washington-emlékmű „felrobbantására” készül, vagy az amerikai függetlenség ünnepén több százezer emberrel szorongani a Mall-on, hallgatni az ünnepi koncertet és nézni a tűzijátékot. De, ha talán furcsán is hangzik, legalább ilyen érdekes tapasztalat volt szerelőt hívni az elromlott mosógatógépjavítására, s általában tapasztalni a szolgáltatások működését, az utcán érekelni a tömeges munkanélküliség társadalmi pusztító hatását, vagy átélni a pénz nélküli vásárlás (a hitelkártya rendszer) sajátos pszichológiáját. A hétvégeken, ünnepeken pedig szenvedélyesen turistáskodni. (Ennek mértékét egyébként jól érzékeltetheti, hogy tíz hónap alatt 35 ezer km-t hajtottam.) Mindezt számtalan washingtoni, philadelphiai és New York-i múzeumi élmény, sok musical, koncert és színház, érdekes, kellemes emberrel való találkozás és nem kevés gasztronómiai élmény egészítette ki. Gazdag év volt sok kellemes, érdekes tapasztalattal és nagy hozadékkal.

Berend T. Iván

Diáklányok és a lovasrendőr lova Amerikában (Fotó: Simonyi Tamás)

Bora Gyula, az új tudományos rektorhelyettes

A Művelődési Minisztérium Bora Gyula egyetemi tanárt, a földrajztudományok kandidátusát nevezte ki az egyetem tudományos rektorhelyettesévé, július 1-vel. Ebből az alkalomból kerestük fel Bora elvtársat, hogy kifejezzük gratulációnkat és interjút kérjünk tőle, hogy bemutathassuk személyét az olvasóknak.

Hogyan került kapcsolatba egyetemünkkel?

— 1948-ban, mint hallgató. Azért is érdekes ez az indulás, mert az akkor átszervezett marxista egyetem első, vagy ahogy akkor nevezték, „forradalmi évfolyamának” hallgatója voltam. Tehát az egyetem születése óta vagyok itt.

A mezőtéri gimnáziumban érettségiztem. Akkoriban az egyetemről nem sok információt kaptunk. Érdeklődésem az újság keltezte fel az átszervezett marxista egyetem iránt, amely — a korábbi műszaki egyetem kötelékébe tartozó közgazdasági kar lebecsült oktatásával szemben — a felépülő szocialista társadalom számára akar képezni közgazdasági szakembereket. Szerencsére fel is vettek.

„Csak pedagógus ne légy”

Mikor fordult érdeklődése a földrajztudomány felé?

— Már az első évtől kezdve. Abban az időben nem volt TDK. De több tanszék, így a gazdaságföldrajz tanszék is szakkört indított. Én az első évfolyamtól kezdve tanulmányaim befejezéséig részt vettem a szakkör munkájában, és ennek az eredménye volt, hogy bár külker. szakon végeztem, mégis Markos György professzor, a tanszék akkori vezetője többünkkel együtt odavett engem is a tanszékre. A meghívásnak nagyon örültem. Noha, korábban nem volt szándékomban az egyetemen maradni, már csak azért sem, mert régi pedagógus családból származom és szüleim mindig azt mondták: mindenhova menj, csak pedagógus ne légy. Hozzá kell tennem viszont, hogy nem bántam meg ezt a választást.

Milyen feladatokat kaptak, mint pályakezdő oktató?

— Markos professzornak az volt a véleménye, hogy a fiatal oktatókat rögtön mélyvízbe kell dobni. Így aztán pár hónappal a tanszékre kerülése után azzal bíztak meg, hogy tartsak előadásokat. Részt kellett vennem a jegyzetkészítésben és a tudományos kutatómunkában. Ez azért volt fontos, mert 1952-től 56-ig terjedő időszakban sürgős feladat hárult a tanszékre. A Magyar Tudományos Akadémia azzal bízta meg a kollektívát, hogy dolgozza ki a marxista gazdaságföldrajzot, valamint, hogy a termelőerők területi fejlődési sajátosságáról átfogó képet alakítson ki, ami azzal járt, hogy fel kellett dolgozni az egész ország gazdaságföldrajzát. Ki kellett járni a megyékbe, járásokba, és ebben a munkában, amelyhez a hallgatókat is mozgósítottuk, nagyon sok újat tanultam, láttam és megismerhettem az országot.

Melyek voltak tudományos pályájának legfontosabb állomásai?

— 1959-ben lettem adjunktus, 1966-ban docens és 1983-ban neveztek ki egyetemi tanárnak. Már a kezdet kezdetén úgy alakult, hogy a tanszéken minden oktató egy területre specializálta magát.

Én az iparral foglalkoztam. Ez volt témája a doktori és kandidátusi disszertációnak is. Ebből kifolyólag a tanszéki jegyzetnek, tankönyveknek az iparral foglalkozó fejezeteit is én írtam. Emellett hosszú idő óta oktatom a közlekedéscímű tárgyat. Ennek a története az, hogy abban az időben Gyömrőről jártam be dolgozni, mire Markos professzor kijelentette: Bora fiam, te úgyis mindennap utazol, oktasd ezért te ezt a tárgyat.

Közismert, hogy önnek jelentős nemzetközi kapcsolatai is vannak a földrajztudomány terén.

— Az 1960-as években egyre több lehetősége nyílt az oktatóknak arra, hogy külföldi ösztöndíj, vagy egyéb konferenciák révén külföldön, nemzetközi rendezvényeken részt vegyenek. Így vettem részt a Nemzetközi Földrajzi Unió által rendezett kongresszuson és titkára lettem az NFU magyar nemzeti bizottságának, valamint a Nemzetközi Földrajzi Unió ipari rendszerének komisszár-titkára. Ez utóbbi minden évben ülésezik. Közös kutatási programja van, amelyben én is részt veszek.

Mely országok vesznek részt ebben a társulásban, és mi a kutatási témájuk?

— A komissziót nyolc évvel ezelőre hozták létre. Tagjai NSZK, Anglia, USA, Japán, Franciaország és a svédek; a szocialista országok közül a Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország, NDK és Magyarország; a fejlődő országokból India vesz részt. Feladata, hogy a kutatás során a mai világgazdaságban tárja fel, melyek az ipar nemzetközi fejlődésének tendenciái, melyek a legfontosabb tényezők, melyek az eltérések a fejlett tőkés, a szocialista és a kevésbé fejlett országok között. A kutatás, melynek zárójelentése most készül, bizonyos következtetések levonására kell, hogy készítse a magyar ipart is, a jövő feladatainak kialakításánál.

A környezetvédő

Ismert tény, hogy a környezetvédelmi kutatások is foglalkoztatják.

— 1970 közepétől fölmerült annak az igénye, hogy a közgazdasági egyetemen is foglalkozzunk környezetvédelemmel. Kifogóalkalmat nyújtott a gazdaságföldrajz tanszék kettős jellege, a kutatásba való bekapcsolódásba. Azonkívül, hogy blokk keretében oktatunk egy környezetvédelmi tárgyat, két fontos munkát szeretnék megemlíteni, amellyel részt veszünk a környezetvédelmi kutatásban. Az egyik ilyen az UNDP/WH által koordinált vízminőség-védelmi minta terület modell elkészítése volt, amelyben több magyar intézmény is részt vett, hidrológusok, mérnökök, közgazdászok közreműködésével. Ennek során tapasztalatot szereztem egy interdiszciplináris kutatási program összes problémájának megismerésében. A másik téma a Balaton környezetvédelmi program, amelynek a társadalomtudományi (közgazdaság, jog, szociológia) alprogramját az egyetem koordinálja. Ebben négy tanszék vesz részt és azonkívül még hat más intézmény munkáját is összefogjuk.

Mi a véleménye a környezetvédelem hazai üteméről?

— A tíz év alatti fejlődés fontos eredménye, hogy most már végre mindenki elismeri a fontosságát, ezt tükrözik a környezetvédelmi törvények, rendszabályok. De a gyakorlatban nem értük el azt a szintet, amelyet az ország jelenlegi körülményei szükségessé tennének. Hogy csak a Balatont említsem, már 1960-as évek végén jelentkeztek azok a problémák, amelyekre csak most reagálunk. Pedig már akkor hozzá kellett volna kezdeni. Sajnos a tudati problémák mellett gazdasági nehézségeink is lassítják a környezetvédelem teljes kibontakozását.

Van-e az országban a Balatonéhoz hasonlóan súlyos környezetvédelmi probléma?

— A nagy problémák közé sorolnám, Budapest és környezetének levegőszennyeződését és a zajt. De súlyos gondunk országosan a települések infrastruktúra hiánya, a szennyvízelvezetés és -tisztítás megoldatlansága. Ez egyes vidéki városok esetében kétségbeesítő. Miközben mindenki az ivóvíz megteremtésére törekedett, elhanyagolta a szennyvízproblémát. Sokat segítene a környezetvédelemben a mozgósítás, amelyben a Hazafias Népfőrdöntés már megkezdte az első lépéseket, s amelyet jó lenne kiszélesíteni.

Tervei

Milyen elképzeléseket szeretne megvalósítani új megbízatása során?

— Egy olyan egyetemkutatási gyakorlatot szeretnék kialakítani a későbbiekben, amelyben a tanszéki egyedi kutatások mellett megerősödne a sokoldalú közösen végzett interdiszciplináris kutatás. Ez lehet az egyetem kutatási fejlődésének egyik fő iránya. Eppen a Balaton-kutatás hívta fel a figyelmemet arra, hogy a tanszéknek az ilyen munkában jobban együtt kell működni.

Az oktatók külföldi tapasztalatszerzése érdekében a jövőben is felhasználnjuk nemzetközi egyezményeinket, sőt a jelenlegi kapcsolatainkat megpróbáljuk újakkal bőví-

teni, bár ez a jelenlegi körülmények között nehéz lesz. De gondolkodunk a nemzetközi kapcsolatteremtés új formájának megteremtésén is, hogyan lehetne például a külföldi munkavállalást egyetemünkön intézményessé tenni.

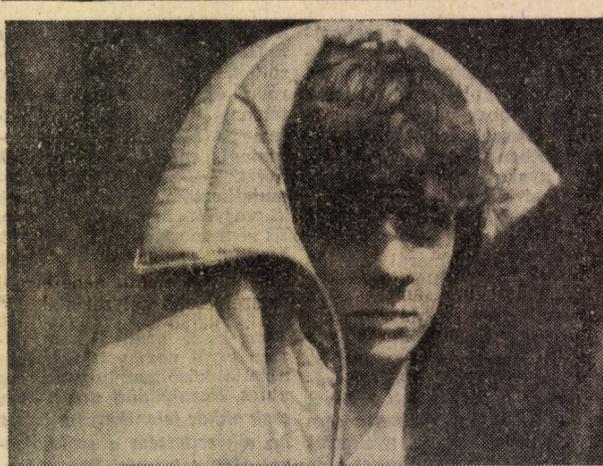
Ha nem is jelent teljesen új feladatot számomra a nemzetközi kapcsolatok és tudományos munka szervezése, azért az első hónapokban komoly nehézségekkel kell megküzdennem, hogy teljes tájékozottság birtokában kedzhessem meg az egyetem kutatási munkájának irányítását. Az első hónapokban ezt a tájékozottságot szeretném megszerezni a napi folyamatos munka mellett.

Gondolom a megszaporodott munkájára való tekintettel, azért szakít időt a pihenésre is.

— Természetesen. A családom körében töltöm a pihenést. Két gyermekem van, felnőtt fiam a filozófia és esztétika aspiránsa, lányom hat éves. Szabad időmben szívesen kertészkedek. Dísznövényeket és zöldséget termesztetek. Megvan ennek a munkának az a varázsa, hogyha rövid időre is, a kertben minden gondom elfelejtem. Ez az én hobbim, szüleimtől örökölt szenvedélyem, a pihenésem.

Köszönöm a beszélgetést.

H. E.

(Fotó: Simonyi Tamás)

Mi van a nőekkel?

Csak fel kell lapozni az újságokat, folyóiratokat, és mindjárt kiderül, hogy mi van a nőekkel. „A század eleje óta szerte Európában az átlagéletkor állandóan meghosszabbodás tapasztalható, ám úgy, hogy ezalatt a nők relatív előnye a téren is növekedik.” „A férfiak és nők halandósága közötti különbség — a férfiak hátrányára — 1960 és 70 között tovább szélesedett.” „A nők egyenjogúságát teszik felelőssé a férfiak minden halálát meggyőztetésért.” „Míg egyének a társadalmi tevékenységek egyes területeinek egészségellen előlétesítésére figyelmen kívül hagyják a széken hangzó nőpolitikai határozatok formális megvalósítását kárhözátják.” — Szóval az eltérő vélemények dacára azt megállapíthatjuk, hogy a nők kérdése permanensen napirenden van.

Mivel magyarázod a nőkérdés iránt megélezett érdeklődést? — tettem fel a kérdést Kocz Katalinnak, egyetemünk oktatójának, aki kutatómunkájában behatóan foglalkozik a nők helyzetével.

— A magyar társadalom az elmúlt évtizedekben szembeállt a leghatározottabban a vágyak és tények eltéréseinek felismerésével. A gazdasági problémák fényében felerősödött a társadalmi jelenségek differenciáltságát és sokoldalú megközelítésének igénye. Egyre inkább belátjuk, hogy csak a nyílt és sokoldalú oknyomozás nyújt reményt a megoldatlan kérdések alternatíváinak előrelépésére. A munkaerő-piaci egyensúly kitermelése, a családokra háruló feladatok ellátásához szükséges feltételek javítása, a szocializáció felzárkóztatásának kiküszöbölése, a nők újratemetődő hátrányának az enyhítése, az emancipációs törekvések vadhajításainak nyesegetése azok a legfontosabb teendők, amelyek megoldásához számba kell venni, hogy milyen elképzeléseink nyertek igazolást az elmúlt évtizedekben, hogy a helyzetfelismerés hiányosságai ne vigyenek tévútra a jövőben. Hiszen olyan korszakváltás tanúi vagyunk, amely alapvetően átrendezi a korábbi vilé és valós értékeket, a férfiak és nők helyzetéről és szerepéről

alkotott hagyományos elképzeléseket.

A nyár folyamán két nemzetközi konferencián is alkalom nyílt arra, hogy tájékozódj, mi újság nőügyben a világban.

— A Budapesti júliusban megrendezett európai faluszociológiai kongresszus és augusztusban „A nők szerepe a természettudományok, technika és az orvoslás történetében” című UNESCO-rendezvény társadalmi tevékenységek legnagyobbnak volt számomra, hogy vannak a nőkérdésnek olyan aspektusai, amelyek társadalmi rendszerektől függetlenül mindenhol megközelítőleg azonos módon jelentkeznek. Színtele azt mondhatjuk, hogy sok szempontból hasonlóak a nőkérdés gondjai Indiában, Amerikában és hazánkban.

Milyen kép bontakozott ki a nőkérdésről a két kongresszuson, milyen a nők helyzete más országokban?

— A faluszociológiai kongresszus, elsősorban a mezőgazdaság fejlődésével foglalkozott, azonban egyik szekcióját kizárólag a mezőgazdaságban dolgozó nők helyzetét tárgyalta. Az előadásokból kiderült, hogy a mezőgazdaságban dolgozó nők helyzete a más szférákban élő és dolgozó nőknél kedvezőtlenebb, mert munkájuk nehéz és sok irányú elfoglaltságot jelent, s mert ennek a

Egy jó kis tábor

Pécs Vasason

Az idén — három év után — Pécs Vasason tartotta nyári olvasótáborát a Társadalomelméleti Kollégium. Hogy a tábor szervezésének gondoljai ne terheljék egyik kör vezetőjét sem, Harmath Zsigmond az elméleti-történet tanszék munkatársa, a kollégium „tisztelbeli tagja” és egyik körvezetője, ezen a nyáron kizárólag a táborvezetés gondját viselte. A tábor programjairól, hangulatáról kérdeztük.

Az idén hat témakörben tartottak szemináriumokat az olvasótáborban. Legtöbben a gazdaságtörténettel foglalkozó, az ötvenes évek gazdaságpolitikáját feldolgozó körben vettek részt. Ezt Szakács Sándor és Pető Iván, az egyetem gazdaságtörténet tanszékének munkatársai vezették.

A gazdaságfilozófiai kézírtókkal foglalkozó kört Tütő László, az ELTE BTK munkatársa vezette.

A „Német ideológia” megismerésére Juhász János, a marxizmus elméleti problémakörében Szigeti Miklós vezette kört, ő a Kertészeti Egyetemen dolgozik.

Az eddiginél alacsonyabb létszámmal induló körbe olvasó kört (10-en vettek ezen részt), Papi Attila vezette.

Végül egy kör az orosz irodalommal kapcsolatos kérdésekkel, a húszas évek irodalmával, a kapcsolódó politikai, ideológiai kérdésekkel foglalkozott a bölcsész karon dolgozó Tallár Ferenc vezetésével.

Új volt az elmúlt évekhez képest a sok közös program. Öt előadás volt. Tütő László reform modellek címmel, Miklós Tamás Róza Luxemburgról, Sárközi Tamás a legújabb reformtörekvések helyzetéről, és ennek ideológiai vonatkozásairól tartott előadást. Elbeszélgettünk, „meditáltunk” Dányi Pállal, a baranyai megyei pártbizottság gazdaságpolitikai ügyekkel foglalkozó titkárával — aki mellesleg a közgazdász volt. Bizonyára sokat segített neki a jól sikerült tábor, megismerhette azokat a TEK-eseket is, akiket nem tanít, vagy tanított az elmúlt években, akikkel együtt fog dolgozni, lakni a kollégiumban.

Ami miatt — a régi diákok, tanárok és az újak egyaránt — jól érezték magukat, az szerintem az volt, hogy a sok közös program, az érdeklődés, a jó kurzusok összerázták a táborosokat, nem alakult át a tábor sok elszigetelődött kisebb csoport halmazává. De az is hozzásegített ehhez, hogy a pécsi vasasi kollégium a városon túl, de jó környezetben fekszik, hogy például az ebédhez — melyet a bányászok ebédlőjében fogyasztottunk — hoszabb utazást, gyaloglást kellett tenni, ami kiváló alkalom a beszélgetések, a közös gondolkodás kialakulására.

Mit gondoltok, miért jelentkeztek többen az idei táborba, mint az előző években, mi indokolja a nagyobb érdeklődést?

— A témák voltak jobbak. A gazdaságtörténet körbe például eredetileg 45-en jelentkeztek. Sok szakkollégista is el akart jönni. Sajnos sem eljöttünk, sem elég szálláshelyünk nem volt a jelentkezőkre fogadására. A szelekció körül nem volt problémánk, a Társadalomelméleti Kollégium tagjainak biztosítottunk elősőbbiséget, illetve azok maradtak ki akik olyan körbe jelentkeztek amely végül nem indult.

Mi a TEK őszi programja?

— Október elején lesz kollégiumi gyűlés, a körök, a program már a táborban kialakult, az itt elkezdett szemináriumok többségükben folytatódnak.

Mivel Bihari Péter a kollégium igazgatója egy évre kinnadára utazik, a kollégium igazgatója Juhász János lesz. Bizonyára sokat segített neki a jól sikerült tábor, megismerhette azokat a TEK-eseket is, akiket nem tanít, vagy tanított az elmúlt években, akikkel együtt fog dolgozni, lakni a kollégiumban.

K. S.

Mi van a nőekkel?

foglalkozásnak kicsi a társadalmi presztíze. Általános tapasztalat volt, hogy a nők aránya kirívóan alacsony a vezetékben. Ebből a szempontból az izraeli kibuc közösségekben kialakult viszonyok bemutatása kellett nagy érdeklődést. Tudva levő, hogy ezek a közösségek, a nemek közötti teljes egyenjogúság kiépítésére törekusnek. Megalakulásukkor csaknem egyenlő arányban vettek részt a nők és a férfiak a vezetésben, míg napjainkra 9 százalékra csökkent a vezető nők aránya a vizsgált közösségekben. Hogy miért? Erre a szekció vitája során kerestük a választ. A sok egyetemesztől eltérő vélemény között én elsősorban az áruterelő társadalmi viszonyok, ennek keretében a munka-erőpiaci mechanizmusok hatását említem ki, amelyek újra termelik a nők hátrányos körülményeit.

A szekcióúlések egyik központi témája a feminizálódás jelensége és tendenciája volt. Behatóan foglalkozt az utalással a farmerfeleségek társadalmi elzártságának problémájával. Nem sikerült eldönteni a vita során, hogy a technika fejlődése vajon elősegíti-e a nők bevonását a mezőgazdasági termelésbe, vagy kiszorítja őket. Általános jelenség, hogy a mezőgazdaságban a háztartás a nőkre hárul, a férfiak nem vesznek részt a házimunkában.

A szekcióban és a nőkonferencián tudásunk szerint előadás is tartottál.

— Valóban. Az egyik előadásom a mezőgazdaságban dolgozó nők helyzetét elemezte, míg a másik a felső fokú végzettséggel rendelkező nők hátrányáról szól.

Általában kedvezőtlenek a mezőgazdaságunkban a nők munkavállalási feltételei, mivel rendszerint több személyű háztartást látnak el, mert maga-

sabb a munkaképtelen családtagok száma, és mert gyakrabban a több gyermekes családok, mint a nem mezőgazdasági szférában élő népeké. Alacsonyabb a nők iskolázottsági szintje és szakképzettsége; a népgazdasági átlagnál két és félszer több olyan nő dolgozik, akinek nincs nem a nyolc általános iskolai végzettsége. A középfokú végzettséggel rendelkező nők aránya, a népgazdasági átlag egyharmada. Felső fokú végzettséggel a népgazdasági átlag 16 százaléka rendelkezik. A mezőgazdaságban a nők munkakörülményeinek fokozata nehezebb a férfiak népgazdasági, vagy ipari átlagánál. Általában három funkciót látnak el: kereső munka, család, és háztartás. A háztartás gépesítésével alacsonyabb színvonalú, a férfi-nő közötti munkamegosztás a hagyományos gyakorlatot követi.

Miből ered a felső fokú végzettségű nők hátrányos helyzete?

— Részben abból, hogy a nőkre kettős funkció hárul, a kereső munka és a család el látása, aminek az összehangolásához szükséges feltételek hiányoznak. A nőktől a munkahelyen is és a családban is teljes emberrkénti helytállást követelnek. Ennek teljesítéséhez nincsenek meg a feltételek. A hátrány e kettős funkcióval összefüggő másik okát abban látom, hogy miután a nő épp, hogy beilleszkedett a munkahelyi közösségbe, a gyermekszülés miatt máris kénytelen félbeszakítani munkáját. Mire visszatér, egy fejlesztrés hátránya van a férfiakkal szemben. A hátrány valódi gyökere az, hogy a nők kettős funkcióját a társadalom nem azonos mércével méri és nem azonosan értékeli. Az áruterelő társadalomunk termelésükénél fogva azt értékeli, amit a munkahelyen végez a

Berecz János kurzusa elé

— akik a szellemi izgalmat keresik —

A szocializmus a mai nemzetközi viszonyok között címmel hirdetett alternatív tárgyat a filozófia tanszék.

Mit jelent az életében a tanítás? Régióta vágyott rá, vagy véletlenül csöppent ebbe az elfoglaltságba? — kérdezték a tárgy oktatóját dr. Berecz Jánost, a Népszabadság főszerkesztőjét.

Világéletemben szerettem tanítani. Segít, fejleszt a gondolkodást, ha feladatot állítunk elé, ha az embernek feladatokat kell megoldania. A tanítás egy fontos ilyen feladat.

De ezen túl elsősorban az a körülmény sarkallt arra, hogy ebbe a munkába belefogjak, hogy a szocializmus problémája előtérbe került. Előtérbe került az egyes ember számára és az egész társadalom számára, hiszen a szocializmus kép változik. Ugyanakkor a nemzetközi osztályharcban, a kommunista pártok politikájában is felvetődik, felvetik a kérdést: mi a szocializmus?

Nincs átfogó, részletes tananyag, tanítási program. Kollektív munkát képztem el, ahol a résztvevők kérdései, vitája közepette alakul ki — a szituációból adódóan az én nagyobb ismeretanyagom segítségével — a témakörök végső át gondolt, ábszért tartalma. A problémák közös felfedezése, és ennek izgalma a résztvevők számára — szeretném, ha ez megvalósulna. — Az előzetes tematika szerint átfogó jellegű a kurzus,

a nemzetközietől a konkrét magyar (pl. reform) kérdések tárgyalásáig nyúlik. Mi ennek az oka?

A nemzetközi oldalról való megközelítést a kurzus témája — a szocializmus — önmagában is indokolja. A szocializmus eszméje internacionális. Ezen túl véleményem szerint e mellett a tárgyalási mód mellett szól, hogy napjainkban kedvező nemzetközi feltételek nélkül valamire való nemzetközi célt nem lehet megvalósítani.

A szocialista társadalom nemzeti keretek között valószínűleg, különböző sajátosságok közepette. Ez vezet a nemzeti sajátosságok tárgyalásához, és ezen belül természetesen, hogy a magyar társadalom helyzetét alaposan áttekintjük a téma szempontjából.

A témák tárgyalásának absztrakciós szintje indokolja, hogy éppen a filozófia tanszék keretében valósul meg a kurzus?

Alakulóban van Magyarországon a politológia oktatása, amiben ez a tanszék is részt vesz. Ez volt az alapja a megállapodásunknak.

Kiket vár az alternatív tárgyat való részvételre?

Azokat, akik nem arra kíváncsiak, hogy én mit tudok, hanem akik együttműködésre hajlandók az anyag feldolgozása során, akik a szellemi izgalmat keresik ebben a munkában.

K. S.

Aczél György a kerületben

Június 20-án Aczél Györgyöt, az MSZMP Politikai Bizottságának tagját, a KB titkárát, a Középső-Ferencvárosban, a Gát u. 3. sz. épületnél, József Attila szülőházánál Gál Lászlóné, a kerületi pártbizottság első titkára és Szabados László tanácselnök fogadta. Itt megtekintette a kommunista költő egykori otthonában berendezett emlékhelyet.

Délelőtt a Politikai Bizottság tagja látogatást tett a nagyműtű, mintegy 3000 dolgozót foglalkoztató Budapesti Hűsipari Vállalatnál, amely a fővárosi lakosság ellátása mellett jelentős exportkötelezettségeket is teljesít.

Aczél György a kerületi látogatás során nagyaktíván találkozott a ferencvárosi nagyszámú és intézmények és társadalmi tömegszervezetek gazdasági, politikai vezetőivel. Ennek a találkozásnak néhány jellemző gondolatát elevenítjük most fel.

Aczél György személyes hangú bevezetőjében elmondta, hogy a sors és egyéb körülmények furcsa összjátéka folytán 1945 óta először van a Ferencvárosban hivatalos minőségben.

Beszélt arról, hogy mennyire tanulságos volt számára ez a látogatás. Mintha ő is a külső szemlélő szemével csodálkozott volna rá a mai Ferencvárosra. Láthatta, meggyőződhetett róla, hogy mennyire változott fejlődött, mennyire más lett a mai Ferencváros korábbi önmagához viszonyítva.

Ha külföldön járok és sajtókonferenciát tartok — elevenítette fel emlékeit a KB titkára — általában megkérdezik tőlem: mire vagyok a legbüszkébb a szocializmus vívmányai közül, mit tartok az eredményeink között a legértékesebbnek. Tudom, a nyugati újságírók azt várják, hogy erre a közhelyeket fogom ismételtetni, hogy a teljes foglalkoztatottság, létbiztonság stb. En viszont mindig azt válaszolom: arra az emberi kiteljesedésre vagyok a legbüszkébb, ami csak a szocializmus sajátja, amit csak a mi országunkban tapasztalhat az ide látogató.

Beszélt a továbbiakban a nemzetközi helyzet alakulásáról és annak várható hatásairól.

A világ — mondta — teli van feszültségekkel. A két

világrendszer között éles verseny folyik a gazdaságban, a politikában, az ideológiában és a katonai szférában egyaránt. Ha bármelyik területet nézzük, látunk kell, hogy jelentős érdekkonfliktusok vannak és nekünk minden eshetőségre fel kell készülnünk.

Itt van például az ideológiai terület — mutatott rá Aczél György — ahol ma nehézségeink vannak. Az ideológiában háború van a két világrendszer között. Addig mondtuk, míg az ellenfél meg is indította azt a háborút, és minket készületlenül ért a dolog. Vigyáznunk kell, mert

lémai is. Itt a fő gondot az okozza, hogy nem azonos szemlélettel keressük a vizsgálatok a történelmi eseményeket, s ezért eltérő következtetésekre is jutunk, bizonyos kérdések megítélésében. Mi úgy gondoljuk, helyes ha ki-ki objektív módon értékeli az általa bejárt utat, a szocializmus építésében elért eredményeket és ebből kiindulva íté meg másokat is. Ez tény és ehhez a mi pártunk következetesen ragaszkodik — a lenini elveknek megfelelően: a szocializmus építése sokféle módon lehetséges; a választott útért ki-ki maga felel sa-

lehetőséget. Minth mondta, ha zánkban pazarló gyógyító fel fogás alakult ki, ami megmutatkozik a mértéktelen gyógyszerfogyasztásban, a táppénzes napok számának alakulásában és sok minden másban.

Szólt a káderpolitikáról, ahol eluralkodott a pozíciós szemlélet, a betöltött funkció tekintélyéből való kiindulás. Az okos vezető — mondta — annak örül, ha sok nála okosabb ember véleményére támaszkodva tud helyes döntést hozni, amit az élet vissza is igazol.

Mindehhez — mutatott rá — jó emberi kapcsolatok kellenek, amit a munkahelyi demokrácia valóságos érvényesülése alaphozat csak meg. A jövőben éppen ezért növelni kell a vezetők függését a vezetettől és nagyobb beleszólást kell biztosítani számukra az őket érintő kérdések eldöntésében. Lehet, hogy ez a társadalmi kontroll egyes vezetőket érzékenyen érinthet és hangoztatni fogják megbízhatóságukat — mondta —, de már nagyon sok megbízható ember közül a politikailag leginkább alkalmasakat kell vezetővé tenni, mert ők képesek szót érteni a környezetükhöz.

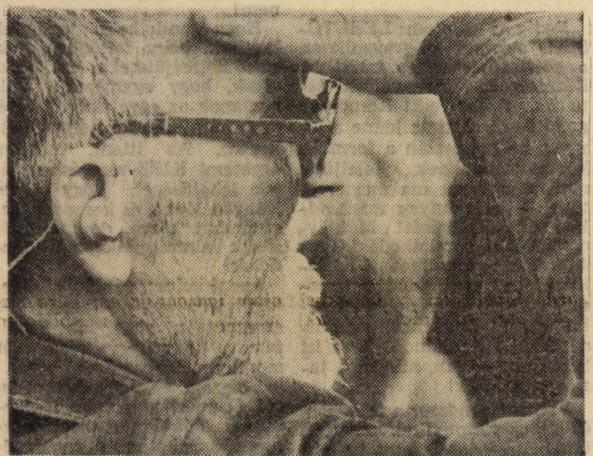
Érintette az oktatásügy kérdéseit is. Megfogalmazása szerint a nemzet jövője az iskolákban dől el. Ezért — mondta — én ezt tekintem egyik legfontosabb sorskérdésünknek.

Befejezésül a párt feladatairól szólt.

Elmondta, hogy az alapszervezetek súlyát, jelentőségét mindenütt növelni kell. Ehhez viszont arra van szükség — mondta —, hogy a kommunista párt következetesen kiálljon a párt politikája mellett. Legyen minél élénkebb a vitalis szellem a pártalapszervezetekben és szabaduljanak meg a funkcióhoz kötött hozzáállásoktól.

Számunkra — mondta —, az ifjúsággal való foglalkozás kulcskérdés azért is, mert nem közömbös, hogy kik, milyen indokok alapján döntenek úgy, hogy hozzánk, a párthoz csatlakozva, velünk együtt dolgozva akarnak előre jutni. Erde- künk nekünk is, az országnak is, hogy minden munkahelyen a legjobb, legrátermettebb embereket szerezzük meg szövet- ségesünknek az ifjúság köréből. Nem lehet ugyanis köz- zömbös a számunkra, hogy kiknek adjuk át a munkát, ügyünk folytatását — fejezte be tájékoztatóját Aczél György.

Németh Tibor

Messze van-e még a messze?

nő, a gyermeknevelés, háztartási munka nem képezi társadalmi elismerés forrását. Így a nő és férfi értékelése nem teljes, és ez a körülmény — a munkamegosztás történelmileg kialakult rendszerében elfoglalt helye — számára eleve hátrányt teremt.

Minél magasabb szintű a tudományos rang, képesítés, vagy beosztás, annál jobban csökken a nők százalékos aránya, nemcsak Magyarországon, hanem Keleten és Nyugaton egyaránt. A kormányban nálunk például nincs női miniszter. Jellemző az általános helyzetképre, hogy 1980-ban a férfiak egyharmada, a nők háromnegyede keresett az átlag alatt. Ugyanebben az évben a nők 38 százaléka, a férfiak 8 százaléka keresett 3000 forint alatt, míg 5000 forint felett a nők 10 százaléka, a férfiak 39 százaléka keresett. Hogy mi van a nőkkel? Kérdésedre azt hiszem, ez a néhány számadat szemléletes választ ad.

Mi volt a véleményed a két konferenciáról?

Érdekes kitekinteni más országokra, mert kitűnő alkalmat nyújt a kutatók számára az összehasonlításra. Nem elég csak itthon publikálni, időnként nemzetközi szinten is mérlegre kell tenni kutatási eredményeinket. Ez a megméretés távol tart az illúzióktól és a szkepticizmustól is, hiszen az előadások és viták azt bizonyították, hogy hasonló problémákkal küszködnek máshol is. Az ilyen nemzetközi konferenciák alkalmat nyújtanak arra, hogy felmérjük, hol tartunk a kutatómunkában és hogy kijelöljük a továbblépés útját. Nem utolsósorban a kutató önmegújítására is lehetőséget nyújt.

Ilyen alkalmakkor konkrétan is érezhetjük, hogy a tudományos fejlődés és az ok-

tatás szempontjából egyaránt mennyire káros, oktatónk sajátálatos visszafogottsága abban, hogy ehhez hasonló nemzetközi összehasonlításban legyen részük.

Mi a tapasztalatod, vajon más országokban is ilyen intenzitással fordulnak a nőkérdés felé, mint Magyarországon?

A nyugati fejlett tőkés országokban temérdek tudományos publikáció jelenik meg e témában és intézményesen is foglalkoznak a kérdéssel. A hetvenes években a neofeminizmus lépett színre, a szokásos zajjal és differenciálta az összképet. A szocialista országokban az elmúlt évtizedben alapvetően megváltozott a nők helyzete. Megteremtődött a női egyenjogúság gazdasági alapja és nemzetközileg is elismert intézkedések sora igyekezett a nők hátrányát enyhíteni. A szocialista országok szakirodalmában a legutóbbi évtizedig általában eluralkodott a nők deklarált helyzetével való elégedettség közvetítése. Ebből a szempontból a magyar nőirodalom már korábban is kritikusabb volt. Az elmúlt két évben azonban különös erővel törtek felszínre indulatos, szubjektív megközelítések, a viharos átalakulást kísérő szerepváltásból és az ennek nyomán fellépő szerepbizonytalanságból, az újonnan születő és régi jelenségek párhuzamos létéből fakadó nyílt és burkolt feszültségek.

Azt hiszem, ennek egyik megnyilvánulása volt Bíró Dávidnak a Valóságban, és Hernádi Miklósnak az ES-ben megjelent, nagy feltűnést keltett tanulmánya, amelyekben a nőknek a férfiak ellen irányuló, olykor életveszélyes akcióik kaptak hangot.

Ezek a megközelítések érdekesek, sőt a cikke kiváltotta széles körű indulatok arra kell, hogy készteszenek bennünket, hogy megvizsgáljuk,

miért találhatott bázisra egy ilyen látásmód. Úgy látszik, történt valami a férfiak rovására, amire nem figyeltünk fel időben és ami feltétlenül árt a nőkérdésnek. Rávilágítanak a cikke arra, hogy egy védett pozícióval vissza is lehet élni, mint ahogy azzal valóban vissza is élnek egyesek, például a válásnál, a gyermekelhelyezésnél, a gyermek láthatásának biztosításánál. Mindez abból az általánosításra hajlót

szemléletünkből következik, amely alól a törvényhozásunk sem volt kivétel. Ettől függetlenül ezekről a cikkekről az a véleményem, hogy a férfi-nő kérdésben tétútra vezetnek. Szubjektív indítatásúak, indulati töltésűk riasztó, egyedi eseteket általánosítanak és nem a valódi okokra mutatnak rá. Azok a körülmények, amelyekért a nőt teszik felelőssé a cikkírók, nem a nő és férfi viszonyából erednek, ha-

nem a társadalmi, gazdasági anomáliákból, amelyek a férfiaknak és a nőknek egyaránt ártanak és amelyeket közösen kell megoldani. Az első lépések ezirányban meg is történtek, például a Legfelsőbb Bíróság elvi állásfoglalása határozottan azt szorgalmazza, hogy a gyermeket az apánál helyezze el, ha a feltételek nála jobbnak minősülnek.

Ami a férfi halandóság alakulását illeti, az elsősorban korunk túlhajtottságának tulajdonítható. Semmiképpen sem orvosolható a két nem szembeállításával, mert az eltereli a lényegről a figyelmet és veszélyes. Szerintem ebben a kérdésben például a lényeg, hogy a férfiak és nők halandósága egyes korcsoportokban egyaránt jelentősen romlott, hogy Magyarországon az európai mezőnyben a legrosszabb eredményt felmutató blokkban helyezkedik el, és ebben azok a társadalmi, gazdasági, technikai tényezők játszanak döntő szerepet, amelyek között ma hazánkban élnek. A második és harmadállások hajszolása, a munkahelyi légkör, ügyintézésünk gyakorlata, ahogyan közlekedünk, a helytelen életmód, de a magyar családok egész életvitelére, a családi harmónia ezekre is összefüggő hiánya mind előidézője ennek a körülménynek. A szubjektív megítélés ebben a témában is helytelen következtetésekhez vezet. A nőkérdést is reális talajról kell közelíteni, a tudományos kutatásban, azonban most már integrálva a férfi érdekekkel.

Mi a véleményed a magyar nőpolitikáról?

En tulajdonképpen elégedetlen vagyok a nőkérdés kezelésével. A papíron deklarált intézkedések jó része nem válik élő gyakorlattá. Itt van például az egyetem, ahol nincs

helyi „nőpolitika”. Még azokat a lehetőségeket sem használjuk ki, amelyek adva volnának. Nem tartom helyesnek például, hogy korosztályonban a nők tudományos előrehaladásában, előmenetelében lemaradás mutatkozik. De különben sem érzem, hogy intézményes támogatást kapnának a nők. 1974-ben készült egy felmérés az egyetemi nők helyzetéről. Az ezt követő ad hoc intézkedéseket nem követve egy folyamatos odafigyelés. Jelenleg nem sokat tudunk a nők problémáiról. Jó lenne a felmérést megismételni vagy más módon információt gyűjteni, hogy konkrét intézkedéseket lehessen szorgalmazni és tenni.

Tudjuk, hogy a nyár elején sikerrel védte meg kandidátusi disszertációját. Jelenleg min dolgozol?

Szerkesztője vagyok a Magyar Tudomány egy tematikus kötetének, amelybe széles körben kerül terítékre a nőkérdés. Ezt a megközelítést indokolja, hogy a jelenlegi jobban kell ismerni, milyen természeti és társadalmi tényezők alakítják a nők és férfiak szerepét a mai magyar társadalomban. A téma sokrétűségére való tekintettel csak multidiszciplináris megközelítéstől remélhetjük a társadalmi gyakorlatot segítő megalapozott ismereteket. Ennek értelmében a kötet írói széles körből kerülnek ki: orvosok, biológusok, pszichológusok, közgazdászok, szociológusok.

Emellett a nemzetközi nőnap 75. évfordulója alkalmából a Magyar Nők Országos Tanácsának kezdeményezésére egy jubileumi könyv szerkesztésén dolgozom, amely a Kossuth Kiadó gondozásában előreláthatólag 1985-ben jelenik meg.

Köszönjük a beszélgetést. Halay Edit

Együttes ülés

A tanév elején szokásos tervezetűre október 23-án került sor, a rektori tanács, a párt-vb, a szakszervezeti bizottság és KISZ-bizottság együttes ülésén.

Az egyetem vezető testületeit Selmei Lajos pb-titkár köszöntötte az új tanév alkalmából, majd elsőnek Csizmadia Ernő rektor tájékoztatta a megjelenteket az állami vezetés ez évi feladatairól.

ELSŐ CSOPORTBA azokat a feladatokat sorolta, amelyek az oktatás folyamatos vitelével, illetve a képzéskorszerűsítéssel kapcsolatosak. A minisztérium által elkészített képzéskorszerűsítési koncepció megtervezésére első ízben összehívott értekezleten, október 6-án került sor. Külön fórumon fogják véleményezni a fiatal oktatók is az elképzelést. Majd október 13-án kerül sor az egyetemi parlamenten az ifjúsági vélemények összegyűjtésére. Ágazati parlamenti szinten a témát november végén tárgyalják meg.

Az állami feladatok második csoportjába sorolta a rektor a korszerűsítéssel kapcsolatos folyamatos ügyeket, amelyeknek sorát már tavaly elkezdte az egyetem az esti oktatással és az új nyelvképzési rendszerrel. Az idén továbbá lépnek a mérnök-közgazdászok képzésének és a kihelyezett tagozatok esti oktatásának rendszerében. Ezenkívül a szakfordítói képzést is értékeli az egyetem vezetői.

Foglalkoznak a gazdasági tárgyak és módszerek összehangolásával, és hasonló elképzelésekre törekednek a vállalatgazdaság tárgyainál és módszereinél. Ha ezek a rész munkák elkészülnek, a tanév vége felé egyetemi fórum elé kerülnek.

A harmadik csoportban a neveléssel kapcsolatos feladatokat sorolta a rektor. A tanév végén került sor a kollégiumi nevelő munka számbavételére, a tanárszám folyó nevelő munka és a tanári pályára való felkészítés megtárgyalására.

A negyedik csoportba a tudományos munkával kapcsolatos feladatok kerültek. Tájékoztatást adott Csizmadia elvtárs a Marx-évfordulóról, amelyre október 26-27-én kerül sor. Szólt arról a feladatról, amellyel a doktori minősítést kívánják magasabbra emelni, a kandidátusi fokozathoz közelíteni. A feladatok között szerepel a helyi tudományos diákkörök szervezése és az egyetemi tudományos munka értékelésére való felkészülés.

Az ötödik csoportban az egyetem működésének feltételeivel összefüggő feladatok szerepeltek. Így a személyzeti munka értékelése, amelyre a pártbizottság előtt kerül sor. De foglalkozni kívánunk a fiatal oktatók anyagi helyzetével és a külföldi kiküldetéseikkel kapcsolatos támogatással. Sorra veszi az egyetemvezetés az új könyvtár működését, valamint a főiskolák és az egyetemi könyvtár együttműködését. Az első félévben foglalkoznak a számítástechnikai felszerelés üzemeltetési

ügyeivel, a második félévben pedig annak szaktárgyi alkalmazását tűzik napirendre. A feltételek közé tartozik még az egyetemi költségvetés áttekintése és a sportlehetőségek bővítése.

SELMEI LAJOS pb-titkár a párt vezető testületének munkaprogramját ismertette hangsúlyozta, hogy legfőbb feladat a párt vezető szerepének erősítése. Ennek érvényre kell jutni a szakmai, politikai munkában. Új munkastílusra, új módszerre van szükség a hatékonyabb munka érdekében. A jövőben nemcsak a határozatokra, hanem a végrehajtásra is nagy figyelmet kell fordítani.

Az oktatás- és tudomány-politika területén fontos feladat a képzéskorszerűsítési elképzelések megvalósítása. A pártbizottság továbbra is részt vesz a fejlesztésre vonatkozó vitákban, állást foglal az összehangolt érdekek érvényesítését célzó határozatok, elképzelések mellett, s a párttagok mozgósításával segítik ezek gyakorlati megvalósulását. De ezentúl a mindennapi oktató munkáról is több szót kell ejteni. Ösztönözni kell a napi munka javítására, a folyamatos oktató-nevelő munka kifogástalan, magas színvonalú elvégzésére. A tudományos munka nem válhat gátjává a nevelő munkának és a politikai munkának. Az ideológiai, politikai munka központi feladata változatlanul a marxizmus-leninizmus eszméinek meggyőző erejű terjesztése, határozott fellépés a marxizmustól idegen nézetekkel szemben. Ennek érdekében a pártbizottság a hallgatók ideológiai, politikai arculatának felméréséhez kapcsolódva vizsgálja és elemzi majd az oktató ideológiai, politikai arculatát, a legnagyobb vitát kiváltó politikai, ideológiai kérdéseket, azok okait.

Erősíteni kell a politikai tájékoztatás gyakorlatát, ennek érdekében arra kell törekedni, hogy a taggyűlések, pb-rendezvények aktív politikálási szintre kerüljenek. Az információk munkájának javítása érdekében egyrészt több információs ankétot szerveznek a jövőben, másrészt egyéb formákat is keresnek a felmerülő kérdések tartalmának megválaszolására.

Szólt Selmei elvtárs a párt tömegkapcsolatairól is. Az egyik legfontosabb feladatnak jelölte meg a KISZ-szel való jó kapcsolatteremtést. Ezt a feladatot minden párttagnak fel kell vállalni. Fontos emellett a szakszervezeti munka is. A pb-titkár végzetül szólt a kádernakával kapcsolatos vizsgálatról, mint a feladat egyike célkitűzéséről.

SZIGET ENDRE szb-titkár örömmel hangsúlyozta, hogy az egyetemi szakszervezet kezd megvalósítani feladatát. Fő profilja a dolgozók érdekvédelme. Az szb féléves munkatervében szerepel az egyetemi szakszervezeti funkcionáriusok jogairól szóló dokumentum elkészítése. Ennek elfogadásával minden bizony-

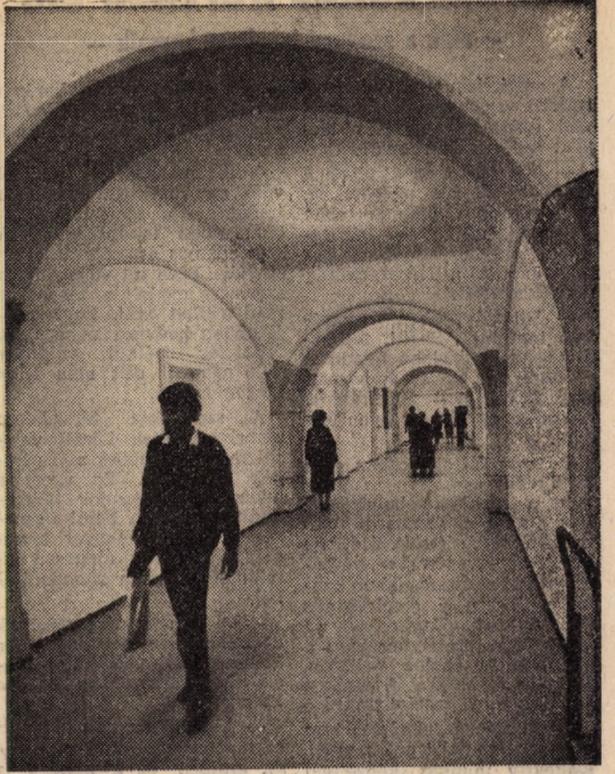
nyal eredményesebb együttműködés várható az egyetem-vezetéssel. Az szb elképzelései szerint, amennyiben az egyetem anyagi lehetőségei növekednek, úgy az üdülési költségeket nem emelik, és sor kerülhet a nyugdíjasok fokozott támogatására is. Feldolgozza továbbá az szb az idej béremeelés tapasztalatait is.

SZILVÁSY GYÖRGY, a KISZ-bizottság titkára ezt követően bemutatta a KISZ-bizottság tagjait, majd az éves feladatok ismertetése során elmondta, hogy noha a tanulmányi fegyelem megszilárdítására nincsenek olyan eszközök a KISZ-bizottságnak, mint az oktatásnak, ezért az elsősorban a tanárok feladata, de közvetett eszközökkel segíteni szeretné azt, például a tervezett egyetemi folyóirat alapításával, amelyben módot adnának a legkiválóbbak teljesítményeinek bemutatására.

Feladata a KISZ-bizottságnak a képzéskorszerűsítési javaslattervezet vitája,

amelyből minél kisebb presztízvesztéssel szeretnének kikerülni. Gondot fordít a bizottság a szervezeti éleli korszerűsítésére is. Örömmel jelentette be Szilvásy György, hogy az elmúlt tanév végén több új alapszervezet jött létre. Célul tűzi a bizottság, a reszortok és a politikai munka erősítését, valamint az I. évfolyam bekapcsolódását az egyetemi közéletbe. A KISZ-bizottság a megnehezedett körülmények között is törekszik az egyetemi szellem erősítésére. Ez a célja a közel napokban sorra kerülő közgazdászok szervezésének is. Foglalkozik majd a képviselői rendszerrel, az egyetemi demokratizmussal, a kollégiumi helyzet áttekintésével, a tényleges kollégiumi közösségek kialakításával, a sportolással és a környezetvédelemmel is.

A munkaterv ismertetése után Selmei Lajos pb-titkár jó munkát kívánt a megvalósítóknak.

Pro Universitate: Bakacsi Gyula

Kinyilatkoztatások helyett a kisközösségekre épülő szerves fejlődésért tenni

Azt hiszem, otthonról hoztam a lelkiismeretességet. Ha előttem áll egy feladat, ha értelme van: akkor meg KELL csinálni.

Borzasztó meghatározó, hogy valaki milyen családból jött. Apámék nyolcan voltak testvérek. Nagypám kórházi portás volt, kemény és szigorú ember, kitanított az összes gyereket, mind a nyolcat. Mindre jellemző, hogy nagyon tisztességesen megállja a helyét. Apám például... általában életfilozófiájában viszonylag régi vágású — de a munkáját megbízhatóan és abszolút lelkiismeretességgel végzi. Rá is ment az egészségre. Túlhajtotta magát, magába nyelte minden baját... Nagyon keveset tudok róla, elég zárkózott alkat. Foglalatokra, érzelmeire a cselekedetein keresztül következtethetek leginkább. A munka és a család... Ez a két alapértéke... Anyu például sokkal nyitottabb...

Mindebből nagyon sok van bennem... Azt hiszem, kevesen ismernek igazán. Persze, ennek én vagyok az oka. Rám is jellemző, hogy inkább a dolgaimon keresztül... Szeretnék líráibb alkat lenni.

Az egyetem... A tudatos választás hiánya miatt... egyáltalán, céljaim végig gondolatlanul maradtak. Feladatként: órák — vizgák... A feladat adott, leülök, megtanulom. De nem volt semmi rálatásom az egészségre... félig tudatlanul élttem... csoportosintézkedéseim voltak.

Pedig az egyetem: LEHETŐSÉG, amelyet megragadhatok, a kötelező leckéken felül! A közösségek, a „megszállott” tanárok, műhelyek! Komolyan gondolom! Nem az lenne a lényeg, hogy pusztán a formális követelményeknek feleljünk meg, ahogy azt ma megkövetelik — a tananyag mechanikus visszaböfögését! Műhelymunka kell, gondolkodás! Gondolkodva — alkalmazni! Kialakítani egy gondolkodási rendszert, amelybe a dolgokat elhelyezzük! Ehhez kell egyéniségekkel összefutnod! Erre itt lehetőség — van, mindegy, tanár vagy diák!

Van egy rendszer a fejekben, és ahhoz viszonyítod, amit rád öntenek — jobb, mint ha rád öntik — visszanyögöd — de nem áll össze. Persze ahhoz, hogy ilyen rendszered legyen, előzőleg magadba kell öltened egy s más ismeretet! Mégis: a nehezébbnek a gondolkodás átadását érzem, ebben van szerepe a tanáregyéniségnek! Könnyebb megoldás a tananyag leadása és bevételezése — de az anyagot nem is LEADNI, HANEM ÁTADNI kell! Persze az ismert egyetemi fizetések mellett elmegy az energia azzal, hogy megkísérelsz mégis valahogy alapfokon túrható értelmiségi egzisztenciát teremteni, ha próbálsz. Az ilyenfajta átadásra csak a „megszállottak” képesek. De megszállottakra nem lehet rendszert építeni!

És sokkal nagyobb szerepet kéne adni az elszáradt tételek, élettelen normák helyett a valóság megismerésének! A valóságátszóra, a megismerési igényre lehet építeni, hisz ez a generáció az elvont normákat már alig fogadja el! Csak erre lehet építeni, ilyenfajta szemléletet az oktatásba vinni! Mert az irodalomban például egyre inkább tért nyert már.

Ami számomra fontos: megtartom a kapcsolatot a fiatalokkal — másrészt szeretnék... úgy érzem, képes vagyok... valamit átadni nekik. TANÍTANI fogok! Különösen hasznos egy ilyen kapcsolat: nem elvezetni a kontaktust velük, építeni arra a rétegre, mely a megkövetőségektől a legmentesebb, és — ha a maga eseten módján is, de — sok szállal kötődik a valósághoz. Nem kötik napi személyes érdekek. Még egy Korna, egy Bródy is tudományos szempontból sokat profitált ebben az alappályán nyitott közegben. Saját gondolataikat kontrollálni tudták, másképp, mint „tudományos közeg”-ben, annak személyes kapcsolatrendszerével, munkahelyi viszonyaival. Ez a még nyitott, sokfelől érintett réteg csip-csup személyes érdekek nélkül, megcon-

tosodott saját rögesznék nélkül, kertelés nélkül őszinte lehet...

Bizonyos kompromisszumot vállalni kell. Még ha az ember magát „be is szennyezi” — de ha valamit változtatni akarsz, politizálni kell, s ha beszállsz: tiszta sehogysom maradsz! Ezt vagy vállalod vagy nem!

Hogy gondolkodó emberek legyünk, hogy fejlődhessünk, belső mércéjűkkel, a kis közösségek, hogy egymásra találhassanak az egyetemen! Ennél több politikára én nem vállalkozom. Az itteni, mostani egyetemi KISZ-vezetésben látok lehetőséget, hogy ilyen irányba lépne, és kompromisszumokat köve, de megvalósítsák valamit abból, amit gondolok.

A szakkolozs, például... Elemen talán egyik legnagyobb szerencséje, hogy ide kerültem... hogy hogyan, azt már mondtam. Meghatározó volt... Azt hiszem, az hogy most másról és máshogyan gondolkodom... döntően a szakkolozsnek köszönhetem. A szakkolozgium, ha komolyan veszed, nem valamiféle részvétel, hanem: életmód. Msképpen nem is nagyon lehet csinálni. Különösen „vállaljuk” egymást. Mindenki van magával szemben egy elvárás, várok, és a legtöbb embernek kell, hogy valami a saját elvárásait, lehetőségeit „kipróbálja”, kihozza belőle. Egy ilyenfajta közösségben a saját elvárásod külsővé válik, de nem elidegenedtet. Inspirál. Egy mérce, amit te formálsz, s mégis: átveszel. S fel is nőz hozzá!

Ahhoz, hogy az egyetemen a helyzet változni tudjon, az kell, hogy a gondolkodó gondolkodhassanak, az hogy lépjenek egymás felé; és az, hogy kialakuljon közösségeik egy irányba húzának, megosztó viták helyett. Így lesz demokrácia; és így lesz felelősség sajátjává való dolgainkért.

Nálunk felülről lefelé mennek a dolgok, nálunk proféták vannak, szerves fejlődés nélkül nem volt — pont ezért volna most szükség kinyilatkoztatások helyett a kis közösségekre épülő szerves, demokratikus fejlődésért tenni! Így alakulhat ki társadalmi szinten is demokrácia, így alakulhat ki felelősség SAJÁT dolgainkért.

Ez egy lépcső lehetne az egyetemen belül! Ez a társaság, itt és most, a maga személyi összetételében szerintem ilyenfajta gondolkodást képvisel. Olyat, ami összefüggéshető a többi közösséggel, s így lehetővé teszi az együttműködést, a közös cselekvést. Ha élni akarsz valamivel, leginkább a KISZ jogosítványaiat tudsz, mert neki vannak — ez mondjuk: adottság — ehhez viszont vállalni kell, hogy járulnak hozzá pejoratív felhangok, kételyek: nem is alapítvány. De kell egy olyan fórum, ahol összejöhetnek a közösségek, ahol van bizonyos rálátás az egyetemi mozgásokra.

Hogy fölgyorsuljanak! (Harapófóval Gyulából kihúzza.)

B. Kis Tamás

— Mi a véleményed az új felvételi rendszerről? —

— A tanárok azt mondják, hogy jobb mint az előző, mert így kénytelenek vagyunk tanulni a legtöbb tárgyat, míg azelőtt az utolsó két évben mindenki csak a felvételi tárgyra állt rá. De az is igaz, hogy egy gyengébb gimnáziumban könnyebb 60 pontot elérni, és így több idő marad a felvételi tárgyra.

Gyakorlatilag a fakultáció miatt már második végén el kell dönteni, hogy melyik egyetemet megy az ember. En makébből és törőből fakultáltam.

— Ez mennyiben számított? —

— A fakultáción sem tanulunk olyan intenzíven, mint amennyire ez a felvételihez szükséges lenne. A választott tárgyakból fakultációs jegyet is kaptunk, de ez nem számított. Csak matematikából volt összevont jegy, a többiből a „rendes” jegyet számítják be a felvételi pontszámába. Egyéb-ként a matekfelvételnél a törzsanyagot kéri, nem azt a ren-

pluszt, amit a fakultáció tanulunk.

— Az eddigiekből úgy tűnik, a fakultáció sem készíti fel megfelelően a felvételire. Végül is hogyan jutottál be az egyetemre? —

— Előkészítőre jártam. Az előkészítőn hatan-nyolcan hallgattuk egy gimnáziumi tanár előadásait. De hallottam olyat is, hogy az orvosira egy diákot egy tanár két tantárgyból anynyit készít elő (havonta), amennyi egy kezdő közgazdász fizetése.

— Eszerint az előkészítő az egyetlen biztos módszer? —

— Akj felvételizett, az mind járt előkészítőre. Viszont az osztályunkból nem vettek fel mindenkit, aki előkészítőre járt. Tény az, hogy így voltam kényserítve arra, hogy átismételjem az anyagot. Az iskolában erre nem jut idő. Az is igaz, hogy ha több tálatalban hall az ember egy dolgot, akkor több marad meg benne. Az, hogy felvettek, egyaránt köszönhető annak, amit a ren-

des órán tanultam, a fakultatív oktatásnak és az előkészítőnek.

— Miért éppen a Közgazra jöttél? —

— Mert szeretem a matekot meg a történelmet, és mert ez nyitottabb pálya, mint a mérnöki vagy az orvosi.

— Visszatérve a felvételire: csak a tanulást számít? —

— A 120 ponthoz kellett egy kis szerencse is. Jó felvételi bizottsághoz kerültem és véletlenül éppen a liberalizmust kérdeztek, amit jól tudtam. John Stuart Millről tartottam előadást az előkészítőn.

— Van valami hobbi? —

— Másodosztályú törvívó vagyok az OSC-ben. Ez heti négy edzést jelent, és hét végén a versenyeket. Persze az utolsó félévben kicsit elhanyagoltam a vívást, csak a versenyekre jártam.

— Folytatod a sportolást ezután is? —

— Természetesen! Bizonyára lesz rá időm az egyetem mellett is.

Dukász Anna

120 pontos törvívó

Az idei felvételnél egyetlen lány érte el a maximális pontszámot: Vargá Marianna. Mi-nek köszönhető ez az eredmény? Ezt szeretttük volna megtudni, amikor meghívtuk Mariannát szerkesztőségünkbe. — Számítottál arra, hogy 120 pontot fogsz elérni? — Nem. Csak az volt a célo-m, hogy magabiztos legyek a felvételnél. Az iskolából 60 pontot hoztam, Ez a harmadikos és a negyedik matematika, történelem, fizika, magyar, orosz és francia jegyekből jött össze. — Hova jártál? Szakközép-be, vagy gimnáziumba? — A József Attila Gimnáziumba. A „Jóska” a viszonylag erősebb gimnáziumok kö-zé tartozik.

Mi történt a nyáron?

(Folytatás az I. oldalról)

kekről idekerültek a főlösgessé vált bútorok. Emiatt aztán a diplomaosztó ünnepséget az I-es előadóban voltunk kénytelenek megtartani. Ezzel az utolsó rendezvénnyel bezártuk az épületet és hozzákezdünk az I-es, a II-es előadók szétszedéséhez.

Június 30-án vettük át a lengyel kivitelezőktől a központi épületnek azt a részét, ahonnan a könyvtár, a matek, számvitel és statisztika tanszkek kiköltöztek. Az aránylag rövid átütési idő alatt ezeken a területeken sikeresen befejezték a belső átépítési munkálatokat, amelyeknek 80-90 százalékát lengyel munkások végezték el, míg a festést, mázolás, parketteszést az egyetem karbantartói és külső kivitelezők közreműködésével végeztük el.

Július 1-től augusztus 10-ig ütemterv szerint került sor a szervezeti egységek áttelepítésére, főleg a Zsil utcai épületbe, amelyet július 31-én vettünk át az építőktől. A költözködés óriási feladat volt, ha figyelembe vesszük, hogy tulajdonképpen csak 5-10 olyan egység van az épületben, amelyik a helyén maradt; így a rektor, a rektorhelyettesek és a III. emeleti déli szárny. A Zsil utcába költözött Matematika- és Számítástechnikai Intézet még itt maradt része, a Népgazdasági Tervezési Intézet, a nemzetközi tanszék, valamint a világgazdasági tanszék. A Zsil utcai épületben még folyamatban van a bútorcsere és a telefoncsere is. Egyetemünk minden lehetséges kapcsolatot igénybe vett, a mielőbbi telefonátkötések érdekében mégis lemaradásunk van ezen a téren. Július 1-től augusztus 10-ig bezárólag mindenki átköltözött, akinek a Zsil utcai épületben van az új helye.

— Kik bonyolították le a költözködést?

A költözködést az Economix Kiszerveket három szakcsoportja végezte. Meg kell mondanom őszintén, hogy voltak, akik kételkedtek ennek a vállalkozásnak a sikerében, de végül is bizonyították. A 90 százalékból diákokból álló költöztető gárda rendszeresen és mindenki melegezésére látta el a felvállalt feladatot, amiért ezúttal is köszönetünket fejezzük ki.

A költözéssel párhuzamosan gondoskodnunk kellett az épületben levő ELTE számítógéppont elhelyezéséről is. A minisztérium ugyan azt ígérte, hogy az év márciusában kiköltöztetik őket, de módosította az időpontot májusra, majd év végére.

— Miért volt szükség új bejárat kialakítására?

— Az építkezés miatt kellett a régi kapukat lezárni és az épület déli szárnyán kialakítani a főbejáratot. A jobb eligazodás érdekében információ táblákat helyeztünk el a bejáratnál, amelyek fel vannak tüntetve, hogy az épületben elhelyezett szervezeti egységek hol találhatók. Nemcsak a központi épületben, hanem minden egyes épület bejáratánál elhelyeztünk ilyen információ táblákat. Emellett sokszorosított szórólapon igyekeztünk megismertetni az épület alaprajzát, azt, hogy ki, hol található. Új számozást kaptak az ajtók, és a tanévnyitástól elkészült az új telefonkönyv is. Mindezek segítenek fogják a megváltozott körülmények között az eligazodást.

— Lesz-e tornaterem a központi épületben a tanév végén? Ugyanis az volt a terv, hogy a rekonstrukció miatt megszűnik.

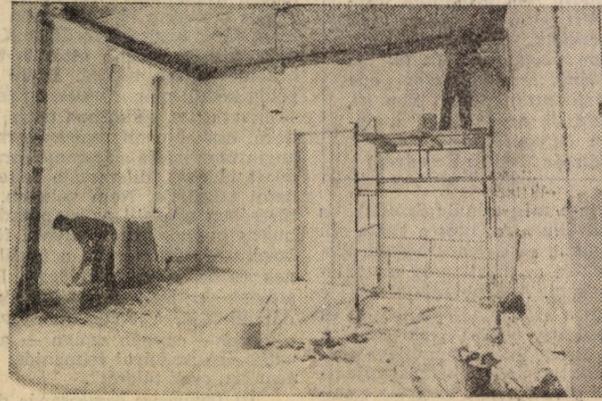
— A terv valóban ez volt, de végül is sikerült megmenteni és az a tanév utolsó diákok rendelkezésére áll. Jelenleg egyetlen használaton kívüli része a zuhanyzó, de az oktatás megkezdésével ez is készen várja a hallgatókat.

— Apropó, mi lesz a Marx-szoborral?

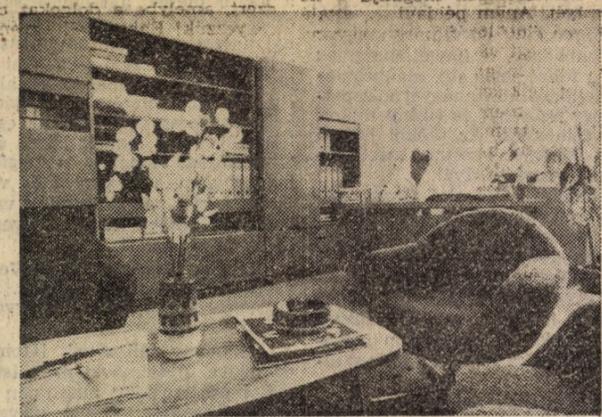
— A szobor lebontására és elszállítására azt a céget kértük fel, amelyik annak idején felállította. Megállapodás szerint a rekonstrukció után ez a cég fogja vissza is állítani a szobrot, reméljük a terv szerint 1985-ben. Addig Szigetbessen raktározzuk. Varga Jenő szobra a Kinizsi utcai bejáratnál lesz elhelyezve és valószínűleg a Zsil utcai főbejárat-

Ez volt a klub

Folyik a tatarozás

Új helyen az ált. kari dékán hivatal

nál kialakításra kerülő történelmi arcképcsarnok biztosít helyet a Széchenyi szobrának.

— Egy mindenképp érdekelt kérdés, milyen feltételeket biztosítanak az elköltözők számára és a központi épületben maradtoknak?

— Elkészültünk a menza kifestésével, mázolásával, a gép-cserével és felülvizsgáltuk az elektromos hálózatot is. A régi ruhahár helyére áthelyeztük és átalakítottuk a büfé. Remélhetőleg teljes lesz e téren az átalakulás, mert új a büfégarda is, akik megígérték, hogy jobb szolgáltatást fognak nyújtani az eddigieknél. Erre ad reményt a Pest Budai Vendéglátó Vállalattal kötött szerződésünk is, ha ugyan most valóban lesz az ígéretüknek fogantaja.

A Zsil utcában büfé és étterem is lesz!

— Remélhetjük, hogy a most lebonyolított költözködést nem követi újabb a közeljövőben?

— A központi épületben 1984-ig nem történik változás. Újabb mozgás csak 1984-ben lesz, amikor a rektorátust költöztetjük. 1985 végén kapjuk vissza a lengyel építőktől a központi épületnek azt a szárnyát, amelyet most bocsátottunk a rendelkezésükre.

Jelenleg folyik az építkezés a Zsil utcai épület Kinizsi utcai szárnyának negyedik emeletén és a pincében, valamint az udvar sincs még kész. A végleges befejezést ez év végére tervezük. A pincét raktárnak fogjuk használni, az épület negyedik emeletén alakítjuk ki az új számítástechnikai laboratóriumot. Új számítógéppel felszerelve ez egy teljesen önálló számítógéppontja lesz az egyetemnek.

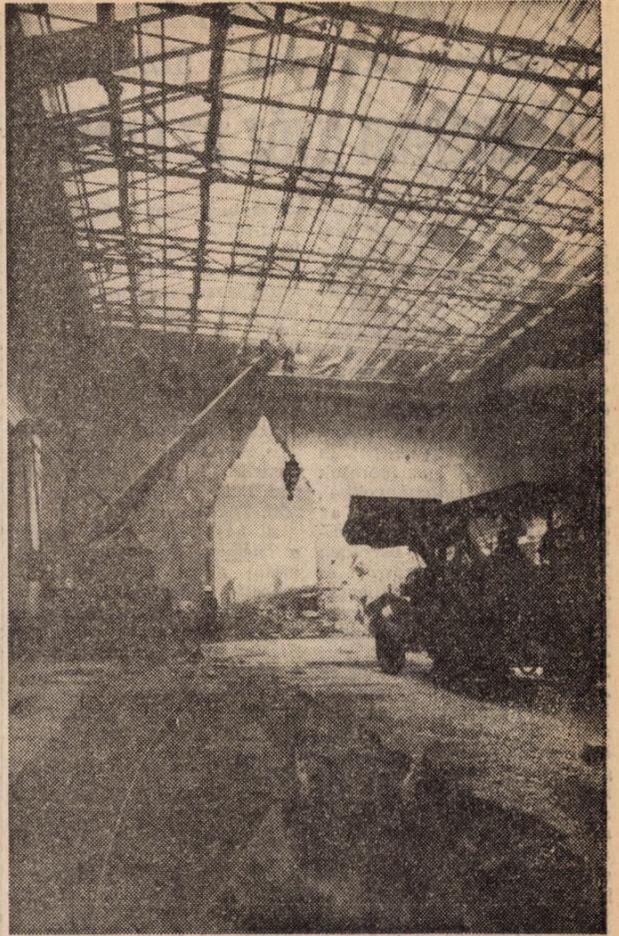
— Egy ilyen nagyszabású költözködnél könnyen előfordulhat a baleset.

— Örömmel mondhatom, hogy sem baleset, sem tüzeset nem volt a nyáron. A saját könyvelésünk szerint loppás sem történt.

— Milyen egyéb munkák befejezésére került sor még a nyár folyamán?

— Festést és mázolás végeztünk a Kinizsi utcai kollégiumban. Ezzel gyarapítottuk az egyetem jó állapotban levő kollégiumainak a számát. Ugyancsak a Kinizsiben az olajkazán gázkazánra cseréltük ki. Ez 9 millió forintba került, amelyet rekonstrukción kívül saját erőnkől fedeztünk.

A Kinizsi utcai oktatási épületben megtörtént a kazánház teljes elektromos felújítása. Noha itt egy vadonatúj kazán volt, ami akkor készült el, amikor a Műszaki Egyetem volt az épület. Azonban a hatóságok műszaki átvételét megtagadták, éppen az elektromos hibák miatt. Az épület átruhá-

Igy most már át lehet menni a falon

zása során mi erről nem tudunk, s miután az ügy elvult, az elektromos felújítást nekünk kellett megtervezni és megcsinálni. Szerencsére ezzel is elkészültünk.

De egyéb, nem várt körülmények is nehezítették a helyzetünket. A Kinizsi utcai oktatási épületben levő két tornaterem — amely a Műegyetem, de amelyet mi vagyunk kötelesek karbantartani — használhatatlanná vált. Vízfolyás keletkezett az épület alatt, aminek következtében megsüllyedt. Ezért kellett lezárni a tornatermeket. A régi megroppant csöveket kicserélésével az itt átdóó helyreállítási munkát is elvégeztük.

A Makarenko utcában folytak a nyílászárócserék, valamint a Nyelvi Intézet részére négy oktatási helyiség kialakítása. Ezek a munkálatok a tanévkezdésre befejeződnek.

Azt gondolná az ember, hogy a költözködés nagy munkájának befejezésével nincs több gondunk. Pedig mondhatom, hogy ami ezután következik, az sem könnyebb számunkra. Függetlenek, konnektorok felszerelése, a kulcsmásolások mind apró munkának számítanak, csak hogy nincs hozzá apparátusunk. A feladatot úgy, ahogy tudja, a házi műhely oldja meg, majd nem megelégedéssel.

— Találkoztak-e különleges igényekkel a költözködés után?

— Egyelőre nem. Hacsak az nem számít különleges igénynek, hogy egyes helyeken kértek a folyosókra nyíló ajtók bepármázását. Az országban egyetlen cég foglalkozik ezzel, és csak egy éven belüli rendeltetés vállal. Megpróbáltuk ajtócsereivel megoldani a helyzetet, de az eltérő szélesség miatt nem sikerült. A pillanatnyi költségvetés mellett ez megoldhatatlan probléma. Az oktatók felmerülő igényeiről korai lenne még beszélni, hiszen az oktatói állománynak még csak a töredéke van jelen. Majd október táján fognak jelentkezni esetleg új igényekkel.

— Változik-e az egyetem előtti utcakép?

— Mint ismeretes, elindult a troli az utca egyik felén, a másik felét építési anyag raktározás céljára zárta le a kivitelező. Mindezzel sajnos megsűnt a parkolási lehetőség. Megpróbáljuk elérni a IX. kerületi Tanács közbenjárásával, hogy az épület Sóház utcai részét kiürítsék a virágárusoktól, gyümölcslerakatoktól, hogy ezzel egy olyan egyetemi környezetet alakíthassunk ki, ami az egyetem nevéhez méltó, vagy legalábbis azt megközelíti.

H. E.

Ötéves az Egyetemi Szemle

Öt éve jelent meg az Egyetemi Szemle első száma. A folyóirat azóta a közgazdasági szakirodalom fontos fórumává vált. Főszerkesztőjét, Neményi Istvánt kérdeztük az egyetem közgazdasági folyóiratának eddigi tevékenységéről.

— Milyen céllal és hogyan szervezték meg annak idején az Egyetemi Szemlét?

— A lap fő célkitűzése az egyetem akkori vezetésének állásfoglalása alapján az, hogy tájékoztatást adjon az egyetemen dolgozó kollégák tudományos tevékenységéről és bővítsék a hallgatók publikálási lehetőségét. Húsztagú szerkesztő bizottság alakult, a szerkesztőségben pedig minden karnak egy-egy képviselője dolgozik a főszerkesztő mellett. A szerkesztési titkárság az egyetlen főállású munkatársa az Egyetemi Szemlének, a többiek munkáját alkalmanként jutalommal honorálja az egyetem. Az Egyetemi Szemlét a Dabasi Nyomda készíti; tevékenységéről csak dicsérőleg szólhatok.

A nyomdai átfutási idő öt-hat hónap ehhez adódik a szerkesztőség kb. két hónapig tartó munkája egy-egy számmal, optimális esetben tehát hét-nyolc hónap alatt tudunk egy dolgozatot megjelentetni. Egy-egy szám ára a többször áremelés után jelenleg 24 forint, ám ez a 100 forintos példányonkénti előállítás költségeinek csak egynegyedét fedezi. A hiányzó összeget az egyetem a tudományos, kutatási, fejlesztési alából kifizeti. A lap 600-800 példányt ezéret tudatosan visszafogott propagandával terjesztjük. Az egyetem könyvtárának hatékony támogatásával a világ 130 tudományos és felsőoktatási intézményébe jut el a Szemle, ezért cserébe hasonló kiadványokat kap a könyvtár külföldről. 170-180 belöldi előfizetőnk van, eljut a lap a magyar felsőoktatási intézményekbe, a nagy könyvtárakba és természetesen házon belül mindenrovára, a tanszékekre, az olvasóterembe és a könyvesboltba.

— Milyen szerkezete állandósult a lapnak?

— Elméleti, gazdaságpolitikai és vállalatgazdasági rovata van, közli a Rudas László pályázat díjnyertes dolgozatait, esetenként doktori disszertációkat, a TDK azon győztes dolgozatait, amelyek elérik a lap színvonalát, szívesen közlünk vitacikket, recenziókat, figyelemmel kísérik az egyetem dolgozóinak publikációit. Általában a bőség zavarával küszködünk, több és hosszabb írást kapunk, mint amennyit közölni tudunk. Az eddigi tizenhat

számban 160-170 tanulmányt jelentettünk meg, ennek körülbelül 10 százalékát diákok írták. Mérsékelt honoráriumot tudunk fizetni, körülbelül 30-40 százalékkal alacsonyabban, mint pl. a Közgazdasági Szemle. A honoráriumot a terjedelem, a téma aktualitása, a cikk színvonala és más tényezők alapján állapítjuk meg. Az eddigi legmagasabb honoráriumot 2200 forintot Szentes Tamás kapta, egy több mint 30 flekkes, nagy érdeklődéssel várt írásért. Figyelembe vesszük a szerző tudományos elismertségét is, ilyen értelemben tehát egy ismert professzor írása „drágább” nekünk, mint egy hallgatóé, hiszen külföldön a „nagy nevek” szereznek rangot az Egyetemi Szemlének, de az is mindig nagy feltűnést kelt, ha mellettük diákok dolgozata szerepel.

— Van-e sajátos karaktere az Egyetemi Szemlének a többi tudományos, közgazdasági szaklapoz viszonyítva?

— Kormánypárti, ha röviden akarom jellemezni. — Ez elég tág meghatározás, ezen belül mégis milyen? Álmosan kormánypárti, radikálisan az, kritikusan, vagy hogyan?

— Kritikus annyiban, hogy szívesen közlünk a kormány tevékenységét érintő pozitív szándékú, reális előremutató kritikát tartalmazó cikkeket. Hogy mi pozitív és mi negatív, azt mindenkor a szerkesztőségnek kell felelősséggel mellett kollektíven eldöntenie. Van amikor vitatkozunk a szerzővel és van, amikor nem közöljük a vitatott cikkeket. A kifogások többnyire szakmai jellegűek, csak ritkán politikaiak.

— Kérem, mondjon el néhány vitás esetet!

— Szívesen, de nevéket nem említek. Kaptunk például egy recenziót Kornai János Hiány című könyvéről. Szerzője annyira el volt ragadtatva tőle, hogy jelentőségét Marx és Engels munkáihoz foghatónak tartotta. Ez politikai baklövés lett volna és kis vita után, sikerült a szerzőt meggyőzni az érintett részek törlesztéséről. Egy másik esetben a kiszállalkozásokkal kapcsolatos viták kezdetén vállalatstratégiai témákról szóló cikkében valaki a kiszállalkozások ellen közgazdaságilag téves megközelítéssel és túlzásokkal tartkiva emelt szót; ezt is ki kellett húzni. Egy másik példánál egy, a demokráciával kapcsolatos cikk esetében. A szerző

alapvetően jó megállapításokat tett a témáról, majd azt fejtegette cikkében, vajon nem lenne-e helyesebb legalább két pártnak lennie az országban. Ezt a cikket visszaadtuk átdolgozásra.

— A lehetőség nem merül fel ilyen esetekben, hogy a szerkesztőség kritikát megjegyzésével megjelentessék a cikket?

— Ez jó gondolat, meg lehet fontolni, de azt is mérlegelni kell, hogy ez a lap 130 helyre jut el szerte a világba, és minden közleményével kapcsolatban számítanunk kell rossz megvilágítású interpretációkra is.

— A továbbiakra milyen fejlődési irányokat tűz maga elé a szerkesztőség?

— Az eddig megjelent cikkeket többsége a közgazdaságtudomány alapvetéseivel kapcsolatos, pedig jelenleg erős mozgásban van Magyarországon a gazdaságpolitika, a gazdaságirányítás. Jó lenne, ha a következő számainkban több alkalmazó és gyakorlati kutatáshoz kapcsolódó tanulmány jelenthetnének meg. Megfontoltuk a példányszám emelését is. Úgy tűnik, csak ötezer példány fölött csökkenének a fajlagos költségek, ezért egyelőre nem növeljük a

példányszámot. Azt szeretnénk, ha minél több cikk férne egy-egy számba, ebből a szempontból, a 15 flekkes írások ideálisak. Eddig engedékenyek voltunk, de a jövőben tömörebb kifejtést kérünk a szerzőktől. Jó lenne, ha több cikket közölhetnénk a hallgatók munkáiból. A 10-11 éves, korlátozott terjedelem és a számok tematikus összefoglalása miatt nem mindig tudjuk garantálni melyik cikket, melyik számban jelentetjük meg. Ezen is igyekszünk javítani. A jövőben a szerkesztő bizottság minden tagját nagyobb aktivitásra készítjük arra kerjük őket, hozzák el a szerkesztőségbe kollégáik, tanítványaik minden közlésre érdemes cikkét és hívják fel ismerőseik, diákjaik figyelmét a megjelent írásokra, ajánlják cikkeiket a szakirodalom részévé.

A korrekciókat ezért is 72 óra alatt visszajuttatjuk a nyomdába és tovább törekszünk arra, hogy minél kevesebb sajtóhiba maradjon a szövegben. A leendő munkatársak annak idején társadalmi munkában vállalták az Egyetemi Szemle megszervezését és megszerkesztését, semmiféle anyagi feltételt nem szabtak, csupán egy helyiségre volt szükség a munka megkezdéséhez. Ezt azóta sem kaptuk meg. Az én második emeleti egyetemi társasági szobám lett a Szemle főszerkesztésének, de nem panaszkodunk. M. G.

„1989-ben át kell adni
rendeltesének a Nemzeti Színház”

„Akadályon győz az erény”

Ezzel a felirattal verettek volna érmet annak idején a megnyitóját Pest Magyar Színházhoz. Az érmet terve végül elakadt az engedélyeztetés útvesztőjében, de a félig kész, meszesgödörrel körülvett, lobogódszben álló épületben 1837. augusztus 22-én megtartották az első előadást. 1808 óta gyűjtötték a pénzt; adakozott Pest vármegye és a többi is, gyűltek „a klímber fillérei”, az iparosok természetbeni adományokkal, munkájukkal siettették az építkezést, és Vörösmarty emlékeztet meg egyik versében Túróczi Pál napszámáról és feleségéről, akik két hétig ingyen hordták a téglát az építkezéshez. A Pesti Magyar Színház 1840-től Nemzeti Színházként játszott. Bajza József, Szigligeti, Lendvay Márton, Laborfalvi Róza, Jászai Mari, Rákosi Szidi, Márkus Emília fémjelte a Nemzeti Színház XIX. századi működését. Paulay Ede igazgatója alatt (1878-1894) megvalósult a Nemzeti Színház klasszikus küldetése: a magyar drámák legjobbait és a világrodalom klasszikusait játszották. Az ember tragédiája, a Faust, a Csongor és Tünde, a Nóra első színpadra állítása fűződik a nevéhez, de játszották Molierre-t, Sophoklész, Euripidész, Shakespeare-t, Csiky Gergelyt, Jókait. 1903-ban tűzbiztonsági okokra hivatkozva a főváros megtagadta a Múzeum körút sarkán álló épület parlamenti viták és hosszas parlamenti viták után elhatározták, hogy a Nemzeti Színháznak új épületet emelnek. A Nemzeti számára „ideiglenesen” bérbe vették a tönkrement Népszínház a Blaha Lujza téren. Erről gróf Apponyi Albert levélben értesítette Ferenc Józsefet, aki az előterjesztést jóváhagyólag tudomásul vette.

Az új színház építése a két világháború között szinte minden kulturális intézmény programjában szerepelt, egyszerű közadakozás is indult erre a célra, de a pénz eltűnt egy bankcsőd során.

A régi Nemzeti Színház egy ideig üresen álló épületét 1914-ben elhanyagoltan lebontották, hogy helyére egy szobor, nagyobb, valami igazán nagyszerű lehessen — álmodni. Nem csoda, hogy az embernek, valahányszor elmegy a csaknem üresen álló telek mellett, és elgondolja, hogy miért és kikért üres, hát a keze ökölbe szorul — írja visszaemlékezéseiben Csáthó Kálmán, a régi Nemzeti egyik rendezője.

A Népszínház épületében nehezen folytatódott a munka, a közönség elmaradott, a helységeket felmenték, a régivel nagyobb színpadon idegenül mozogtak a színészek, az intím játéktípus helyett itt kiabálni kellett. Herczeg Ferenc, Gárdonyi, Szép Ernő, Bródy Sándor, Molnár Ferenc, Szomorú Dezso darabjait játszották. A társulat tagjai többek között Vízváry Mariska, Rózsahegy Kálmán, Odry Árpád, Bajor Gizi.

A Tanácsköztársaság idején nevezték ki Hevesi Sándort

dramaturg-főrendezővé, majd 1922-től ő lett az igazgató. Tízéves működése alatt a Nemzeti új virágkorát élte. Új felfogásban játszották a Bánk bánt, Az ember tragédiáját, a Légy jó mindhaláligot, a Faustot, Shakespeare, Molierre, Ibsen, Shaw, Csehov darabjait. Rendezéseiben találkozhatunk először Sztaniszlavskij hatásával. Hevesi igazgatásával szerződött a Nemzetibe Csontos Gyula, Lehotay Árpád, Pethes Sándor, Timár József, Tőkés Anna.

A harmincas évek végén, a negyvenesek elején Németh Antal igazgató szerződött pályakezdeként Góbi Hildát, Lukács Margitot, Major Tamást, Várkonyi Zoltánt. 1944. március 19-én a német megszállás első óráiban Németh Antal lemondott, később a harcok közeledése miatt a Nemzeti az Operett Színházba költözött.

A második világháború alatt a színház 1935-ben, 35 éves korában kényszernyugdíjazott főrendezője, Horváth Árpád azt a pártmegbízást kapta az illegális Kommunista Párttól, hogy készítse elő a Nemzeti Színház felszabadulás utáni újraszervezésének tervét. Ő volt a kismélt új igazgató. Horváth Árpád művésztársával vidéken rejtette el a Nyugatra hurcolás előtt a klasszikus repertoár ötven darabjának sűgőpéldányait. Horváth Árpád nyomtalannul eltűnt a felszabadulás előtt.

A felszabadulás után a Nemzeti volt a színházi élet megindulásának központja. A színészek nagyrészt maguk végezték a romantikaritást, ideiglenes konyhájukon éllemeztek a színházi dolgozókat, anyagilag is igyekeztek segíteni a háborúban nehéz helyzetbe jutott, beteg társaikon. Megerősítették üzemi bizottságukat és megszervezték az „Üzemekben, udvarokban játszó” a művészek a Bánk bánt, a Karnyónét, a Tartuffe-öt. A Nemzeti Színházban 1945. szeptember elsején tartották az évadnyitót díszelőadást. Részlet a meghívóból, amit Major Tamás igazgató írt alá: „Örömmel jelentjük, hogy újjáépült színházunkban új hittel, a művészet teljes szabadságával kezdjük el az 1945-46. évi színházi idejűnköt.” Bajza József idézte végül: „Virágozók a felszabadult haza, s adja Isten, hogy a nemzeti színügynek is feltámadjon napja, s milliók érezzék annak fontosságát, mit még most alig éreznek százan, ezersen.”

A „nemzeti színügynek” minden bizonnyal új korszaka nyílik akkor, ha megépül a Nemzeti Színház. A felépítéséről szóló minisztertanácsi határozatot Köszegi Béla művelődési miniszter jelentette be szeptember 21-én a Nemzeti Színházban. Az ember tragédiája jubileumi előadásán. A honfitársak és a határainkon kívül élő magyarok adakozására is szükség van ahhoz, hogy a nemzeti színház felépüljön végre, hogy méltó épületben szolgálja a haladó kultúrát.

Üsszeállította: M. G.

Koppány szerepében Vikidál Gyula

Nincs más út, csak az Isten útja?

„István: Rossz helyre érkezünk, Koppány és akár-hogyis szeretné, mert te szeretné, nincs tovább út. Sem Nyugatra, mert ott erősebbek és fejlettebbek mint mi és azok is maradnak. Keletre sem mehetünk vissza, nem is akarunk, nem azért jöttünk, küzdöttünk ideig, megbocsáthatatlan vétünk, hogy mi már előbbre tartunk, mi Nyugatra vagyunk... és ők is erősebbek. Ez átjáróház Koppány, sem ide, sem oda nem tartozunk, és nem is tartozhatunk, mert sem itt, sem ott nem fogadnak szívesen, és az én Istenem óvjon, hogy akármelyik oldalon befogadjanak...”

(Boldizsár Miklós: Ezredvég)

A legjobban az izgatott, elbíra-e még mindig Szörényi és Bródy válla, amit egykor elvált. Az Illés és a tiszta szó zenekara volt, addig létezhetett, amíg az egyenes beszéd. Aztán már nemcsak a csókok fájtak és az ártatlanság elvesztése másfajta szavakat kellett keresni. A Fonográf-jelbeszede a vágy és a cél, a képviselendő és a kimondható, a kívánt és a lehetséges akkori különválaszása egy adekvát tükrözése. A hetvenes évek óta Szörényi és Bródy szimbólumvilága legalább négyértelmű: van sláger-szintje; leírja hétköznapjainkat; általános morális, filozófiai problémákat tárgyal; emellett pontosan dokumentálja Szörényi és Bródy mindenkori viszonyulási válaszait. Az István, a király is értelmezhető ezeken a szinteken: egy ezeréves eseményt „mesél el”, de úgy, hogy kibonthatók belőle egy trónviszály bármikori magyar alternatívái; felveti a béke, a szabadság, a függetlenség, az identitás, a hatalom, az erőszak, a fanatizmus stb. alapproblémáit egy követő típusú nemzeti fejlődés körülményei közepe; miközben az sem véletlen, hogy Szörényi és Bródy mikor, hogyan és miért jelenik meg a színpadon. Ez utóbbi három szint jelbeszédnek fölfeljete, túl messzire vezetne, ezért elégedjünk meg a kiinduló pontok körvonalaival.

A nyilatkozató-ípar előre fölépítette az első (igazi, magyar, történelmi, stb.) rockopera mítoszt. Tény, hogy a tett színhelyén az előadások napján prosperáltak a büfék, trikóárusok kínálták áruiat István kezjével minden színben és méretben, fanatikus kordonok zseblámpával pásztázták a sötét, jó- és rosszú feszlűtségs egyzerre vibrált a levegőben.

Mindezek után az általam látott három előadás tizezrek fogyasztották nagy hazafisággal az újabb Szent-István legendát egy bölcs és igazságos, az idők szavára fogékony délcég államalapítórol.

Az előadás feltűnő hangsúlyai valóban István diadalújtát rajzolják meg „küldetés” felismerésétől a „reakcióval” való leszámolásán át az államalapításig. István a történelem kiválasztottjaként áll előttünk, aki szilárdan hisz igazában, s azért kárhozott hamleti önmarcangolásra, mert népét Koppány a jó ügy ellen uszítja. Úgy tűnik, István intőzik az erőszakról, vérengző anyja, Sarolt, a papok és a főurak kényszerítik fegyveres harcra, újabb válságot okozva ezzel neki. Es István szenved a súly alatt, hogy békét ígér, de azt csak fegyverrel tudja kivívni. De áll aztán a nagy mű, az állam megalapítását, István királlyá, s szentté lett, „felkelt a mi napunk”, sinen vagyunk, az addigi vizsályt meg feledje homály. Hagyatkozunk itt futólag a hajdani történelemórákra: Istvánról nincs sok hiteles leírás, de ami megmaradt, abból véreskezű, fanatikus, bigottan katolikus, kegyetlen törvénykönyvet író abszolút király portréja rajzolódik ki. A rockopera felszínén István talpig fehérben szenved el a történelmet és ezzel magára tereli a gyanút.

István és Koppány lényegi jellemzését mélyebb régióban rejti a zene és a szöveg. A rockopera szemlélete a vízbe nézés perspektívája: miközben a kezdetekre tekintünk, látjuk visszafelé egész múltunkat, amelynek minden mozzanatában ott rejlik már az éppen soron levő jövő, és minden korszakból visszanez ránk mostani arcunk tükörképe is. Az István... minden gondolata úgy, és azért fontos, mert tudjuk a konfliktusok akkori megoldásának következményeit, máig, egy ezerévre előre. A szöveg és a zene mozzanataiban remények, irányzatok, demagógiák, nagy leszámolások ezeréves ígéréte rejlik. Az Illés megszűnése után éppen tíz évvel az Emberi Jogok oratóriumának egyik számával kezdődik a nyitány után az István. Egy gitárral, szemtől szembe énekl el Szörényi az akkor mágóra szorított dalt: le kell győzni a sötétséget, át kell lépni a régi meséken és valakinek holnap meg kell váltani ezt a világot. Szörényi közepén áll, Bródy a majdani radikálisok bástyáján: „Segítetek, óh mond, te kit választanál?” Vajon megtalálja-e értő híveit a kritikus viszonyulás eme következetes tisztessége?

A rockopera egy konkrét korban, a Géza fejedelem halála utáni Magyarországon latolgatja a nemzeti fejlődés két örök alternatívájának esélyeit és módszereit: István és hívei a „bevált” hit útjára terelnek a magyarokat, Koppány és pártja pedig a magyar adományokat megőrző, saját indíttatású, szervezett fejlődés elkötelezettje

„István: Nincs más út, csak az Isten útja...”

Koppány-párt: Nem kell olyan isten, aki nem tud magyarul... István alapkatóriája a béke. Koppányé a szabadság, mindkettő elég általános ahhoz, hogy érvek nélkül is tömegeket fanatizálhasson.

„István: Béke kell minden áron!...”

Koppány: Szabadság kell, még a béke árán is!...”

Koppányt és híveit rockzenészek személyesítik meg, akik teljes azonosulást mutatnak a népi radikális szereppel. Mai utcai viseletnek is hordható jelmezük teszi kortalaná az általuk képviselt irányzatot. Amit minősíthetnénk talán naívnak, utópikuskak, irracionálisnak, ehhez azonban minimum egy erős, ésszerű, megvalósítható istváni koncepció kellene viszonyítási alapul. István pedig korántsem egyértelmű: másé a hangja, mint a teste, vonásai krisztusiak, ruhája hol népies, hol urbánus. Mintha ezt erősítené a szöveg is: „Légy óvatos, ne láthasson át senki szándékaidon.” Aldoza vagy manipulátora ezek után István anyjának és a történelemnek? Az az István, aki a Boldizsár Miklós-féle változatban a motóban idézett tisztánlátás pozíciójából megalkuszik Koppánnyal, hogy együtt tartsák a népet Európa közepén, itt nem nyit vitát: Istenét kéri, hogy ne fordítsa Koppányt ellene. Fohászja aligha emberbaráti, inkább attól tart, ha fegyverhez nyúl, elveszti békeideológiája talaját. Egyre fogy nemzetünk — moralizál, pedig készül már a véres győzelemre, békét kíván mind a nép — hívatókzása, miközben tudja, hogy két tűz között választóton békét csak bolond remél. Egyre kevésbé hihető, hogy István anyja fanatizálja a leszámolásra. Nem lelkiismereti problémák miatt halogat, dilemmája feltehetőleg inkább a tisztán megszűzni taktikája. Nem véletlen, hogy Koppánnyal való összetűzésében elkerüli az alapkérdést: tudja, hogy Koppány nem bugris bunkó, hanem híve a földművelésre való fokozatos (és önkéntes?) áttérésnek, a taktikus, korlátozott elkötelezettség és az államalapításnak. Istvánnak azonban ez kevés: 6 szalonképes Magyarországot akar, és ennek kritériumait egyedül diktálja. A boldogabb jövőt, a szeretet erejét prédikálja, s közben — enyhén szólva — az erő szeretetével kalkulál, hivatkozása az anyai felmentés: „édes fiam mást itt é nép meg nem ért, csak túlerőt”.

Itt fegyveres összecsapás dönt, de a szöveg a megvásárolt lojalítás, a balesetek tűnő gyilkosság, a megrendelt vadkan, a tűz, a mész, a száműzés lehetőségeit is felveti, utalván ezzel későbbi századok konkrét dicstelen módszereire. Szörényi a leszámolás három mozzanatát hangsúlyozza a zenével: a Himnusz bevezető akkordjai először István fejedelemmé válásakor szólnak meg. Ilyen alkalmakkor ígéri szokás, István helyett követelményeit tisztázza: szövegadását, hú szolgásgot, fegyveres védelmet, az egyház törvényeinek megtartását követeli. Félni fognak tőlem és ezért szeretnek — így szerez tömegbázist. Koppány is megfogalmazza a maga alternatíváját: „Tudom, a sors mostoha volt, csak annyit kérdezek a válaszra várva, rabok legünk vagy szabadok.” Koppány eszmel örökösét később idézi a szöveg, Petőfire azonban itt találunk kétségeit utalást.

István német zsoldosaj Veszprém alatt agyonverik a „lá-zadókat”, Koppányt elfogják. Érvek és alkukésztség helyett a fegyveres terror az államszervezés második lépcsőfoka — jelzi a Himnusz-bevezető.

Koppány táltosának látomása leghalkabb húrjaink pendítésének fájdalommal mérli István királyságának árát: Ott és akkor pecsételődött meg talán sok, évszázadokkal későbbi hős sorsa, Koppány testével négyelték fel először a Rómától görög Bizáncig, a Rajnától Levédiaig virágzó Magyarország eszméjét, ott veszett el talán először a mohácsi csata, és volt tán az első tövis Dózsa koronájába, talán ott írták meg Rákóczi sorsát, s ott a kossuthi Duna menti köztársaság illúzióját.

Veszprém mezején ott és akkor alig lehetett volna Koppányt és híveit gyászolni, de a késői utódok nem hallgathatnak. Bródy egyszerűen belép a történelembe: a véráztatta földre, a gyászba borult mezőkre, a frissen hantolt temetőkre néző, elstőtűlő fényes napunkról énekel, gyászba öltözött csillagunkról, rólunk, kiket elhagyott a jó reménység. Erős kötődésű dal ez: előadásmódjában választ sugall a Szörényi által énekelte nyitány kérdésére, zenéjében az a dallam tér vissza balladái keserűséggel, amivel a nép képviselői István elé tarták reményeiket, a nép ugyanazt a széki lassút táncolja, amit Géza temetésekor, a szöveg pedig pontos utalásokat tartalmaz a Március 1848. című dalra... A XX. század cinikus realizmusáé, meg a bölcsen lemondó szenvedélyé talán az a gesztus, amivel ezek után Bródy kihúzza a radikálisok földbe szúrt, őseinktől örökölt véres kardját és kikíséri a színról a táltost.

A koronázási ceremónia esküje a végső stádium, jelzi a harmadszori Himnusz-bevezetés. István diadalújtja önmagát árnyékolja be... „Király vagyok uram. A TE akaratodból. Minden magyarok királya. És én azt akarom, hogy ennek a népnek országa legyen. Veled uram, de nélkülöd” — így nyitja meg István a magyarok történelmének új fejezetét. Legfőbb támasza saját hatalma, amiért a béke és a szabadság árát fizette...

Molnár Gabriella

PÁLYÁZAT

A MAGYAR RÁDÍO IFJÚSÁGI FŐOSZTÁLYA MUNKASTUDIÓT INDIT 1983. OKTOBERÉBEN

A stúdió időtartama 7-8 hónap, célja olyan külső munkatársak képzése, akik szívesen részt vennének — alkotóként, közreműködőként — a fősztály műsoráiban.

Olyan fiatalok jelentkezését várjuk, akik indíttatást éreznek a rádiós újságíráshoz — esetleg már megtették első lépéseiket az újságíró pályán vagy távlati elképzeléseik között szerepel ez a lehetőség.

A foglalkozások hetente egyszer, 2-4 órás elfoglaltságot jelentenek — módot nyújtva a szakma elmé-

leti és gyakorlati eleminek megismerésére.

A pályázók 1983. október 1-ig küldjék el jelentkezésüket. (A jelentkezés tartalmazza a legfontosabb adataikat, esetleg eddigi — a pályához közel álló — tevékenységük rövid leírását, és egy — általuk legjobbnak ítélt irást.)

A tanfolyam indítását egy beszélgetés előzi meg, amelyen a jelentkezők hővében megismerkedhetnek a várható feladatokkal és lehetőségekkel.

Várjuk a jelentkezéseket a következő címre: Magyar Rádió, 1510 Budapest, Ifjúsági Fősztály, „Munkastúdió”.

Gyere újságot irni!

Az újságírás is egy lehetőség a sok közül, amit az egyetlen falain belül megtalálhatsz. Ha ehhez van kedved gyere hozzánk!

Egyetemünk lapja kéthetenként jelenik meg nyolc oldalon. Körülbelül huszontöt diák ír nálunk, többnyire rendszeresen. A különböző rovatokat is ők vezetik, bár a lapnak négy függetlenített újságíró munkatársa is van.

Cikkeinkben figyelemmel kísérjük az egyetem dolgait, a közgazdasági élet eseményeit, trunk az ifjúsági mozgalomról, és a művészetekről, van sport- és humor-oldalunk.

Bármelyik rovatunkhoz kapcsolódhatsz, de dolgozhatsz egyszerre több témában is. Fotókat is várunk!

Pezsgő élet folyik nálunk, vannak saját ünnepeink is. Néha kirándulunk, kétévenként külföldre is: utóbb Erdélyben voltunk.

Diákújságíróink közül évente többen választják hitvánásul az újságírást, amit nálunk szerettek meg. De kerüljenek akármilyen lapoz, a rádióhoz vagy a tévéhez, a magyar sajtó napján szinte valamennyien eljönnek megnézni az újakat.

Várunk, megtalálasz bennünket a III. emelet 322-ben!

ASZTALOS LÁSZLÓ, a Pénzügykutató Intézet munkatársa tartotta a Rajk Kollégium nyári egyetemének első előadását arról a témáról, aminek eredményeként a nyugatnémet szociáldemokrata párt A REFORM GARANCIAJÁBÓL A VERSENYKÉPESÉGET FENYEGETŐJÉVÉ vált.

Az utóbbi évtized válságjelenségei éles kihívást jelentettek az NSZK gazdasága, társadalmi számára is. Exportorientált gazdaságát sújtották az olajárak, a piacok szűkülése, a tartósan magas munkanélküliség stb. A világgazdasági válság, a fegyverkezés némileg konjunktúrát jelentett ugyan a beruházások piacán, a másik oldalon azonban jelentős erőforrásokat kötött le. A jóléti állam gazdasági erejének gyengülése miatt nem volt többé képes a megszokott és elvárt szociális juttatások finanszírozására. A relatív szűkösség felvetette a társadalmi tolerancia problémáit, összeütközésbe került a német gondolkodás hagyományával és értékviszályt okozott. Új kihívás a környezetvédelem egész problémakörébe, valamint a párt- és az állami bürokrácia elburjánzása. Mindez széles és mély belpolitikai válság, a polgári demokrácia intézményeiből való kiábrándulás tetéje. Egész generációk számára vált világossá a szavak és a tettek ellentéte: rá kellett jönniük, hogy a rakételepítés nem az NSZK belügye, hogy a nemzetgazdaság nem függetleníthető a dollár befolyásától, hogy bizonyos belpolitikai kérdésekben az alkotmány nem ad kellő garanciákat a népkarant érdekvédelmére, a kormányok a legfontosabb kérdésekben nem képesek kielégítő politikai megoldásokra. Példaként a frankfurti repülőter börtvényének esetét említette: hiába gyűjtötték össze a vétőhöz az alkotmányban előírt számú tiltakozó aláírást, a beadványról illetékes helyen egyszerűen nem vettek tudomást és az ilyenkor előírt népszavazást nem tartották meg.

A hetvenes években az SDP külpolitikai koncepciója az enyhülés, belpolitikájában a reformok továbbvitelét hirdette, gazdaságpolitikái törekvése pedig a jóléti állam kiterjesztése volt. Az akkor még ellenzéki CDU-CSU külpolitikája Amerika-orientált, a leszerelésben a fogat fogó elvet képviselt, belpolitikai és gazdaságpolitikai programja a Szociálisták leépítését célozza. Az FDP külpolitikájában az ellenzék támogatja, a gazdaságpolitikája is inkább az utóbbival szimpatizál. Teljesen új gondolkodásmóddal, értékrenddel léptek föl az alternatív mozgalmak: az egyoldalú leszerelést, az államhatárolt csökkentését, a szociális kiadások növelését követelik, a környezet és az emberi kapcsolatok védelmét, a nullanövekedést szorgalmazzák.

Az SPD a válságjelenségek felbukkanásakor elveinek megfelelően az állami beavatkozást terjesztette ki. A hetvenes évek elején a fogyasztói kiadások növelésével, az évtized végén a beruházási tevékenység ösztönzésével kívánta elérni a gazdaságot. A gazdasági kényszerűségek a fellelvépi piacok szűkülése, a magas kamatszint, a munkanélküliség stb.) azonban visszafogták a magántőkés beruházásokat, ezért, hogy a kereslet ne essen, ismét növelték a szociális kiadásokat. A költségvetési deficit ennek következtében 30-40 milliárd márkára emelkedett. Az SPD kényszerhelyzetbe került, hiszen akár adóemelést, akár a szociális kiadások csökkentését határozta el a deficit finanszírozására, saját választói rétegét sújtotta, miközben szembekezdte az NSZK-ban működő 20 ezer érdekképviseleti szervezet ellenállásával. A gazdasági válság ráadásul a hagyományos ágazatokat érintette leginkább, az északkeleti vidékek iparát, amelyek az SPD hagyományos választókörzetei. A párt saját pozíciójának védelmében arra kényszerült, hogy a végsőkig ellenálljon a válságnak, hogy megőrizze választóit annak következményeitől.

majd hitelből fedezte ennek növekvő terheit. Hosszú távon azonban nem volt tartandó ez a gazdaságpolitika, bebizonyosodott, hogy még oly erős ország sem vonhatta ki magát a válság konzekvenciái alól, mint az NSZK. Az SPD szociálpolitikájának gazdasági alapja az NSZK erős világgazdasági pozíciója, versenyképessége. Az SDP stabilizációs politikája pedig nem vett kellőképpen tudomást a világgazdasági korszakváltásról, nem engedte érvényesülni annak modernizáló kényszerit a nemzetgazdaságban, s ezzel következményeiben az NSZK világgazdasági pozícióját erejét veszélyeztette. Mindezek felismerésével a választók jelentős csoportjait veszítette el az SPD. Az FDP eklektikus, oportunisták, taktizáló politikájára a tömegkommunikációs kampány „segítségével” viharos gyorsasággal kompromittálódott. A szociáldemokrata liberális koalíció felbomlása elkerülhetetlenné vált.

A választásokon a szövetség 90 százaléka idén is stabil hagyományok alapján oszlatott el. A harc a mérleg nyelvével jelentő 10 százalékpontot ért el, és az SPD vereségével végződött. Azóta a CDU-CSU halad a kormányt helyettesítő járó kényszerpályákon.

Asztalos László — itt változtatás és túlzóan leegyszerűsítve ismertette — világos gondolatmenetű, korrekt, alapos ismeretű tükröző előadása fontos közgazdasági mozzanatokkal egészítette ki az NSZK-ról, főleg Papp Zolt, illetve Lipovecz Iván által a közelmúltban leírtakat.

A nyári egyetem szerda délelőtti előadóját **CSABA LÁSZLÓ** volt, a Világgazdaságkutató Intézet munkatársa. Témája, A SZOCIALISTA ORSZÁGOK HELYZETE A 70-ES ÉVEKBEN helyzet-elemzésében és az e helyzet-értékelések szerint kialakult csoportok bemutatásában nemzetközi vetülete, összehasonlítása volt **LENGYEL LÁSZLÓ** (a Pénzügykutató Intézet munkatársa) pénteki előadása hasonló vonatkozásainak.

földi piacok felé való nyitás — a látszat ellenére — ebbe illik, a külföldi licencok vásárlása központi fejlesztési programokhoz kapcsolódik és az autarchiát támogatja annyiban, amennyiben a licenc vétele csak úgy volt lehetséges, ha a KGST-partnerek valamelyike ígéretet tett a felhasználásával gyártott termékek megvásárlására.

A másik értékelés, amely a gazdasági problémákat követi alapvetően Csehszlovákiához és Magyarországhoz köthető. Az 1956 után kialakuló konszenzus vezetők és vezetettek között, a koncepciók ismertsége, a több éves előkészítés biztosította hazánkban ennek az irányzatnak a megerősödését.

Ez mára — a recentralizáció felismerése és elutasítása nyomán — a politikai, a vállalati szervezeti rendszer reformjának szükségességéhez jutott. Vállalati tulajdonosi változatosságot (a közvetlen rendelkezés értelmében), a beruházások, a tőkeallokáció piaci mechanizmushoz köthetőségét, s ezzel kapcsolatban a bankrendszer módosítását látja szükségesnek. Világossá kezd válni, hogy — sem Nyugaton, sem Keleten — a nagy szervezetek, bürokráciák nem teljesítik maradéktalanul az emberek (anyagi, szociális) elvárásait, egy kisebb csoport

számára utat nyitnak egy más eljárás felé a vállalkozások, a vállalkozói magatartás felértékelődése hazánkban.

A jövő feladatait, várható körülményeit illetően a két előadásból három körülményt emelek ki. A világgazdasági szerkezetváltást Csaba László a következő vázlatpontokba foglalta: a fejlődő országok iparosodása és fokozódó konkurrenciája a fejlett országok piacain; a növekedés Dére tolongása; a műszaki-technológiai körülmények szerepe a történelmi, társadalmi (hágyományok) feltételek szerepét megelőzi; az országok méreteinek jelentősége megnövekedett. Lengyel László felhívta a figyelmet arra, hogy a 600 ember előtt megtartott Kornai-Liska-előadások nyilvánossága jelentéktelen. Tömegesen jelenkeznek az emberekben a közgazdasági kérdések iránti érdeklődés, a közgazdasági életnek a nagy nyilvánosság elé kell lépnie. Szembe kell nézni azzal, hogyha a kelet-európai országok nem találják meg a megoldásokat problémáikra, akkor kiszorultak a társadalmi-gazdasági fejlődés élvonalából, nem nyúlhatnak többé perspektívát a felzárkózásra sem, és egy, a lehetőségeiket képest elmaradó régióvá válnak.

K. S.—M. G.

Bár a tanévkezdésig még egy hónap hátravan, mire ez a lap mindenkinek (?) a kezébe eljut, már javában zajlik az élet sok épületünk sok fala között. Mindenki átesett már azokon a megpróbáltatásokon, amit egy-egy tanszék, dékány vagy egyéb hivatal megtalálása okozott. Új tárgyi feltételek kezdték az évet, a régi keretek között. Vonatkozik ez nemcsak az oktatásra, hanem mindenre, ami az EGYETEM-hez tartozik (klub, Közgázdsz, közművelődés...).

Mi is ez a régi keret a közművelődésben? Talán — és nemcsak az elsők kedvéért — érdemes néhány szót szólni erről a kérdéskörrel. Valaha ez az egyetem közművelődéséről is híres volt. Egész Budapestet megmozgató események történtek az ódon falak között. Aztán a vakolatok hasonlóan a közművelődés is darabjaira hullott. 1981 tavaszán azonban egy időben több helyről is elindult a mozgás. Munkabizottságok alakultak az oktatás, a szociális helyzet, a hallgatók képviselői rendszer felülvizsgálatára és a diákkar felállítására. Ez a politikai fellendülés magával ragadta a közművelődési területet is. Az 1982-ben életre keltett egyetemi napokra, a KEN-re, már kialakult egy összetartó kis csapat, mely egy remekbeszabott „buli” csinált. A kis csapat továbbra is együttmaradt, és ezzel indult útjára, bolyongásra a halottból feltámasztott Közgázdsz Szellem, mely remélem folytatja átalakulását valami igaz-verbé emberivé, vidámmá, összetartóvá. E „szellem” hosszú csatározások során az egyetemi élet egyre több területére lopta be magát. Hatása kiterjedt az egész egyetemre. Mindenhol pezsgeni, mocorogni látszott valami. Sok újdonság, kísérlet vette kezdetét az ódon falak közt és azokon kívül. Részt vettünk majálison vidám vetélkedőkkel, gulyáságyúban főtt babgulyással és komoly filmekkel; rophattuk a táncot háromszög-magunkkal golyabálon; szinte havonta lapozgathattuk az izgalmas Periszpókot; elkészült a KÖZGÁZ Évkönyv; vetélkedtünk a pécsi közgáz színeiben az UNIFESZT-en; ott voltunk a budapesti felsőoktatási intézmények közös megmozdulásán, az EFIN-en, a BEFÖT-ön; találkoztunk más egyetemek, főiskolák képviselőivel, akikkel megbeszéltük elképzeléseinket a különböző, mindannyiunkat érintő problémákról; táborokba jártunk a hétvégeken. Szóval itt mindig történt valami. A POLTÁR-on vendégünk volt sok neves honfitársunk. Nyertünk OTDK-t, pályázatokat. Új klub is nyílt a Rádayban, ahol a szórakozáson kívül oktatóink kedvenc témái kaptak pódiumot és arattak osztályon sikert. Ha pedig hosszú sor állt a folyosókon (nem ösztöndíjfelvételkor), mindenki tudta, hogy megjötték a malacos Közgáz-pótlók. Mindezek a dolgok egy célt szolgálták: EGYETEMME tenni az egyetemet, a szó valódi értelmében.

Ez hát a régi keret, mely az idén új és nehezebb feltételek közé került. Igen, nehezebbek a feltételek! Helyileg és tartalmilag szétforgácsolt az oktatás, megszűnt az egyetlen nagy közösségi területünk, az aula, a Közgáz-klub csak jóval szerényebb keretek között folytathatja működését. Pedig KEN-re, filmklubra, golyabálon, Poltára szükség van, és szeretnénk még sok új kezdeményezést is megvalósítani. Mindezeket azonban csak együtt, a különböző tevékenységcentrumok összhangolt és sokrétű munkájával tudjuk megvalósítani. Az elkövetkező évek a rekonstrukció jegyében fognak eltelni. Az épületből épületbe való vándorlás még jobban megnehezíti a munkánkat. Valószínűsíthető, hogy az elkövetkező években inkább a kisebb csoportok, baráti körök fogják alkotni az egyetem struktúráját, mint az összetartó állami csoportok, vagy nagyobb közösségek. Így fokozottabb felelősség fog hárulni a különböző tevékenységcentrumokra, hogy megmentsék a hallgatókat az EGYETEM számára! NE engedjük, hogy az egyetem olyan iskolává alakuljon, ahová csak tanrendi kötelezettségük miatt járnak a diákok, és minden kötődés nélkül teljenek el az évek!

Keszte Gábor

Poltár volt, van, lesz

— Mi lesz az új neve politikai klubunknak? — tettem fel a kérdést, Szentirmay Lászlónak, a Polvax, illetve a Poltár vezetőjének.

— Egyszerre marad Poltár. Jó, tudom sokaknak nem tetszik. Viszont tudomásul kell venni, hogy az 1976-81-ig működő Polvax, az akkori egyetemisták érdeklődésének kifejeződése volt, egy jellegzetes színfoltja az akkori időszaknak, de az lezárult. A másfél éves szünet után induló politikai klubnak azért adunk más nevet, hogy ezzel is megkülönböztessük az előző időszakról. A Poltár nem túl szerencsés név, de jobb nincs. Ha akad, szívesen átkereszteljük.

— Ezek szerint az a véleményed, hogy a Polvax megismételhetetlen? Egyáltalán mi a véleményed a Poltárról?

— A Poltár a mostani diákok érdeklődését fejezi ki. Róla másképpen vélekednek a régi közgazdászok, akik még Polvaxra is jártak és másképpen ítélik meg az elsők, másodikok. A felsős közgazdászok és a nem idejártók véleménye az a Poltárról — már amennyire általánosítani lehet ismeretségi köröm megállapításait — hogy a Polvax jobb vitára emlékeztet. Nyilvánvaló volt közöttük jobb és rosszabb. Ezzel együtt nekem tetszik.

— Annak idején a Polvaxot nem egyszer érték komoly kifogások. Egy-egy politikai eset követően voltak oktatók akik „helytelenül politizálóknak” minősítették, sőt komolyan vitatták a létjogosultságát. A Poltár milyen visszhangot vált ki?

— Néha rossz szájjal okozott a közönség viselkedése, a szemtelenség tűnő kérdések beküldése. Úgy védelem azonban, hogy ez a magatartás is egyfajta kifejeződése annak az állapotnak, amely már a Polvax ideje alatt eluralkodott a diákok körében: az apolitikusság, a passzivitás. Ez most is megvan, csak hogy ma valahogy még élesebben

jelentkezik. Elég széles azoknak a tábora a diákok körében, akik a látszatselekvésből kiábrándulva nem találják helyüket. Ennek ellenére sokan vannak, akik szeretnének valamit csinálni, de nem tudják hol és mit. Ilyenek azok is, akik a klub körül tevékenykednek, vagy a Polvaxra járnak.

— Az oktatók részéről nem tapasztaltam, hogy fenntartással fogadták volna a Poltárt. Csak kevesen jártak rendszeresen, de az érdekesebb beszélgetéseken ott voltak a Polvaxról ismerős arcok. Olyan elmarasztaló címkézéssel, mint amilyen annak idején a Polvaxot érte, nem hallottam. Nem tudom, mi lehet az oka, lehet, hogy ezek az oktatók is megváltoztak, vagy legalábbis belátták, hogy korszakváltásban élünk.

— Melyek voltak a legsikeresebb Poltár-estek?

— Nagyon nehéz ezt megítélni. Talán a legnagyobb érdeklődést Knopp András előadása váltotta ki az ellenzék-Érthető volt a várakozás, mert erről a kérdéskörrel nem lehetett olvasni. Nagyon érdekes előadást tartott Pozsgay Imre a népfrontról, annak legitímálási szerepéről. Ugyancsak megtörtént a klub a Horváth István belügyminiszterrel meghirdetett beszélgetése.

— Hogyan készült a Poltár-program? — hiszen tapasztaltam, nemegyszer fennakadt volt ekörül is.

— A Polvax tervét Poller Imrével beszélgettünk meg, aki akkor agit-prop. titkár volt. Nemigen voltak kifogásai, sőt jó javaslatokat kaptunk tőle a tervhez és mindig éreztem a támogatását. A Poltár első félévi és mostani programját Szuhay Miklós rektorhelyettesével beszélgettünk meg, akivel hasonlóan jó a kapcsolatunk. Más fórumoktól is legalább ilyen progresszivitást várnánk el a javaslatokban, gondolatainkban való osztásban és egyéb támogatásban — gondolok itt arra, hogy időnként meg is vedhetnék a klub munkáját a vádaskodásokkal szem-

ben. Gyakran az aggodalmakból eredő visszafogás helyett, szívesebben vennék egy jobb ötletet a miénknél, akár a témára, akár az előadó személyre vonatkozólag. Persze a nyugis dolgok mindig kényelmesebbek, mint a rizikós témák. Jó lenne, ha ezen az egyetemen dolgokat nem kéne megkerülni.

— Egyik alapító tagja és szinte állandó vitavezetője vagy a politikai klubnak. Ebből kifolyólag tudom, voltak problémáid a munkahelyeden, a rádiónál.

— Voltunk egy páran, akik valahogy szűkönek találtak a politikai cselekvési teret és 1976-ban, amikor elvégeztük az egyetemet, létrehoztuk a Polvaxot. Kísérlet volt eleinte és hogy sokan bátorítottak bennünket, tovább csináltunk. Egy-egy nagy feltűnést keltő vitaest után ezt a társadalmi munkám nem vették jónéven tölem. Felsőbb helyeken különbözőképpen ítélték meg a Polvaxot és ennek következményeképpen felszólítottak a rádiónál, hogy hagyjam abba. Később ez a vihar elült, de most is van egy-két vezető, aki nem tudja mi a Poltár és valami gyanús dolognak tartja. Van aki elismerte, „végre valamit csináltak” — mondják, de hozzátesszik, hogy „majd meg fogod útni a bokádat”.

— Ilyen körülmények között megéri ez neked?

— Azért csinálom, mert belső igényem, mert valakinek ezt csinálnia kell. Hogy megéri-e, azt valahogy nem nagyon fontolgatom. Lehetőség, ha ezt az energiámat újságírói „karrierem” egyengetésére fordítottam volna, más lenne a pozícióm, de egyáltalán nem bánom, hiszen régóta nem vonz a régebbi vagy jelenlegi kiemelt kollégák által félrejelzett perspektíva. Rájöttem, hogy szívesebben foglalkoznék kutatással, ezért is doktoráltam meg 79-ben. Egyszerűen azonban nem változtattok pályát, mert jelenlegi munkám érdekes és mellette is tudok politikológiai kutatást végezni.

— Nem gondoltál még arra, hogy átad a helyedet a Poltáron a fiatalabbaknak?

— De igen. Sőt nagyon is szívesen venném, ha a hallgatóság soraiban ülhetnék, és ha az öt-hat klubos tevékenységé így nem merülne ki a teakészítésben, hanem az érdemibb munkába is bekapcsolódnának. Az elkövetkezők szerint idén hárman vezetjük a Poltár vitáit felváltva Pap Zoltán, a TTI munkatársa, Sándor Péter a tud. szoc. tanszékéről és én. Az a tervünk, hogy egy-egy vitán két vitavezető szerepel majd, hármunk közül valaki és egy hallgató. Ezzel a módszerrel igyekszünk lehetőségeket adni az utánpótlásnak.

— Idén milyen témákat tűs napirendre a Poltár?

— Október 6-án Indulunk, témánk a mindig — jogosan — visszatérő tájékoztatáspolitikai. Vendégünk az egyik főilletékes: a Tájékoztatósi Hivatal elnökhelyettese, Németh Jenő. 13-án a Mozgó Világ szerkesztőit látjuk vendégül, ennek pikantériája, Kulin Ferenc főszerkesztő nemrég leléptetése. 20-án a gazdasági reform alternatív elképzeléseiről beszélgetünk Sárközy Tamással, Bauer Tamással és Kozma Ferenczel. 27-én külpolitikáról vitatkoztunk Horn Gyulával, a KB külügyi osztályvezetőjével. Tervezzük még Aczel Györgyöt (aki 78-ban már volt a Polvax vendége); Nyers Rezsőt (szintén 78-ban járt itt); a „Vasember” c. film vetítését; egy nemzetközi fórumot az enyhülés helyzetéről és Lengyelországról a Pravda és a L'Unita budapesti tudóstóljával valamint egy Nyugatról meghívandó polgári újságíró részvételével; a SZU és az USA budapesti nagykövetségét; egy katolikus püspököt; Donáth Ferencet és Orbán Sándort agrárfejlesztésünkről; Hegedűs Andrást stb. Reméljük, az új Poltár-sorozat legalább olyan jól sikerül, mint az első és erősödik a Polvax „öccse”.

H. B.

Javaslat a felsőoktatás fejlesztésére

Az MSZMP KB Politikai Bizottsága 1981. február 3-i és a Minisztertanács 2015/1981. (VI. 19.) Mt. sz. határozata alapján a felsőoktatás szakértőinek tapasztalatait és a felsőoktatási tudományos kutatások eredményeit felhasználva készült el a Felsőoktatási Bizottság és munkaközösségei keretében a Művelődési Minisztérium javaslata a felsőoktatás fejlesztésére.

A javaslat — amelyet a következőkben kivonatossan közlünk — a felsőoktatás 2000-ig tervezett átfogó, komplex fejlesztésének koncepcióját tartalmazza.

A mainál rugalmasabb, hatékonyabb, a változó társadalmi és gazdasági szükségletekhez folyamatosan alkalmazkodni képes korszerű felsőoktatás kialakítását célzó fejlesztési koncepció alapelvei a következők:

1. Folyamatos megújulásra képes és rugalmas felsőoktatási rendszert kell kialakítani.
2. A felsőoktatás adjon szélesebb, magasabb szintű alapozó képzést, amelyre épüljön rá szervesen a későbbi szakosodást biztosító képzés.
3. A felsőfokú szakemberképzés rendszere fogja át a szakmai életét egészét.
4. A felsőoktatás egész rendszerében ki kell építeni és általánossá tenni a többfunkciós (tudományos továbbképzés, szűkebb szakosodást biztosító szakképzés, ismeretmegújító képzés stb.) továbbképzési rendszert.
5. Meg kell szüntetni a felsőoktatás intézményi, regionális, belső szervezeti, tantárgyi és kutatási szétaprózottságát.
6. A felsőoktatási intézményrendszer váljon az ország tudományos kutatóbázisának egyik alapvető elemévé.

I. A felsőoktatás funkciói

A felsőoktatás feladatai a társadalmi-gazdasági fejlődés során módosulnak: egyes, eddig is érvényesülő funkciók még jobban előtérbe kerülnek és megjelennek új feladatok. A felsőoktatásnak a jövőben a következő alapvető funkciókat kell ellátnia:

- a) szakképzés és továbbképzés;
- b) értelmiségképzés és -nevelés;
- c) tudományos kutatás;
- d) az oktatáshoz és kutatáshoz kapcsolódó termelő-, szolgáltató tevékenység

II. A képzés tartalmának korszerűsítése

1. A KÉPZÉS IRÁNYAI

A felsőoktatás feladatainak eredményes elvégzése mindenképpen a képzés tartalmának fokozását, színvonalának emelését, tartalmának és eljárásainak mélyreható, minőségi változással járó továbbfejlesztését követeli. A következő évtizedek tudományos-technikai haladását továbbra is a gyors változások fogják jellemezni, mindenekelőtt olyan területeken, ahol hiányok és ellentmondások jelentkeztek: az energiatermelés és -felhasználásban, az új nyersanyagok feltárásában és a meglévőket takarékosabban felhasználásában, a környezet romlásának megakadályozásában, a hazai munkaerő-kapacitás optimális kihasználásában. Ennek természetes következménye, hogy

komplexben szakképzésre van szükség: a mérnöknek nemcsak műszaki, de közgazdasági és szociológiai ismeretekkel is kell rendelkeznie, a human szakembernek pedig ismernie kell nemcsak a gazdaság és a társadalom mozgását, hanem az ezeket nem kis mértékben meghatározó természeti és technikai jelenségeket is. A szűkkörű professzionalizáció, tehát egy-egy szakma mélyly elhelyült ismerete sem menti fel a szakembert az alól, hogy egy adott területen végzett munka előzményeit és körülményeit ne ismerje.

Ezért a felsőoktatásban vissza kell állítani az alaptudományi képzés tekintélyét, és meg kell teremteni a diszciplinák közötti együttműködés személyi és szervezeti lehetőségeit.

Magyarországi adottságai széles körű nemzetközi gazdasági kooperációt követelnek, s az export, de a belső ellátás javítása is minden területen megkívánja a technológiai lemaradás behozását. Az alaptudományos képzésben ezért elengedhetetlen a külföldi eredmények megismerése és az adaptációra való felkészítés, a specializációban pedig a társadalmi és gazdasági igényeknek megfelelő témák és területek kiválasztása.

A felsőoktatás intézményei nem a szakképzés gyárai, hanem a relatív egyetemességre oktató és nevelő központok, ebben a szellemében hallgatók és oktatók „universitásai”, amelyek a kor színvonalán felkészült, a közösséggért tenni tudó és akaró, személyiségüket tartósan formáló szakembereket nevelnek.

A felsőoktatás és a gyakorlat kapcsolata a tartalmi korszerűsítés egyik lényeges tényezője minden szakágzatban, de különösen a specializáció szakaszában, amikor a képzési célok és módszerek a közvetlen szükséglet ismerete nélkül nem határozhatók meg. Ezért az egyetemek és főiskolák irányításába és oktatásába be kell kapcsolni a gyakorlati szakembereket, az oktatókat minél szélesebb körű részvételre kell biztatni a gyakorlati céljait szolgáló kutatásban és továbbképzésben. A hallgatókat pedig hospitálással, gyakorlatokkal és kísérletek részleges alkalmazásával be kell vonni a gyakorlati és a terepen folyó kutató-fejlesztő munkába.

2. A SZAKMAI KÉPZÉS FEJLESZTÉSE

A felsőfokú képzés egész területén elméletileg szilárdan megalapozott szakmai felkészültséget kell biztosítani. Gondoskodni kell a szakma gyakorlásához szükséges készségek és képességek kialakításáról. Fejlesztési cél a hallgatók gondolkodásának önállóságát, törekvéseit szakmai felkészültségük folyamatos, öntevékeny gyarapítására, a felmerülő hivatásbeli feladatok alkotó szellemű megközelítésére, a korszerű csoportmunkába való beilleszkedésre.

Az egyes szakképzési ágak fejlesztésekor a következő általános és közös irányokat kell követelni:

1. A felsőoktatásban széles szakmai alapismereteket nyújtó, tovább építhető, a későbbi szakosodást lehetővé tevő, átfogó szakképzési

7. Erősödjenek a felsőoktatási intézmények egymás közötti és a kutatóintézetekkel, vállalatokkal, intézményekkel és más szervezetekkel folytatott kapcsolatai.

8. Oldani kell a képzési folyamat merev tanrendi kötöttségét, a vizsgaközpontú oktatási folyamatot. Növelni kell a szorgalmi időszak arányát a képzési időn belül. Széles körben lehetővé kell tenni az átkutatást és az áthallgatást. Alternatív kurzusok meghirdetésével növelni kell a hallgatók választási lehetőségét. A kötelező óraszámok csökkentésével növelni kell a hallgatók önállóságát a képzési folyamatban.

9. Fokozatosan át kell térni a képzési célokat többirányú szakmai kontroll mellett, szabatosan meghatározó oktatásszervezésre: a képzési rendszernek a „kimenet” felől történő szabályozására.

10. Az egész oktatási rendszert meghatározó pedagógusképzés minőségi fejlesztésének feladatait középpontba kell állítani.

11. A felsőoktatási intézmények irányításában folytatni kell a hatáskörök decentralizálását, az intézmények belső demokratizmusának fejlesztését. Növelni kell az intézmények önállóságát és meg kell szüntetni a jogi túlszabályozottságot. Jogi eszközökkel biztosítani kell, hogy az intézmények irányításában részt vegyenek a tudományágak külső művelői, a gyakorló szakemberek és a hallgatók képviselői.

12. A felsőoktatás korszerűsítése során minden tevékenység kövesse az intenzív fejlesztés, a tartalmi megújítás és a minőségre orientált felsőoktatás kialakítása célkitűzéseit.

- e) nemzetközi együttműködés;
- f) közművelődési funkciók;
- g) a társadalom nyitottságának növelése;
- h) az intézmények fenntartása, működtetése, fejlesztése.

A felsőoktatás funkciói természetesen nem minden időre adóttak. Ezért szükséges, hogy a távlati fejlesztés egész időszakában folyamatosan elemezzük a funkciók tartalmát, egymáshoz való viszonyát, érvényesülésük körülményeit.

profilok kialakítására kell törekedni. A műszaki és agrár felsőoktatásban az elméleti alapismereteket végig kell vezetni az egész tanulmányi perióduson.

Egyes szakirányokban a szakmai, sőt a gyakorlati oktatást már a tanulmányok elején a megfelelő elméleti tárgyakkal párhuzamosan meg kell kezdeni, másutt általában a két első évet tartják megalapozónak, és a következő tanulmányi időszakot inkább a specializációra kívánják fordítani.

A korszerűsítési terveket az azonos szakági intézmények között központiilag kell koordinálni, de az intézmények feladata azok elfogadása és végrehajtása.

2. A különböző szakágak működjenek együtt egymással, s tevék lehetséges a karok és egyetemek közötti „átoktatást” és „áthallgatást”. Indokolt, hogy az orvostudományi vagy a műszaki és agrárképzés is támaszkodjék a természet- és társadalomtudományi oktatásra és fordítva, minthogy az is, hogy a társadalomtudományok oktatóhelyei (bölcsezt-, jogász-, közgazdászok) együttműködjenek egymással.

Meg kell teremteni a természetudományok és társadalomtudományok oktatása közötti is a megfelelő kapcsolatokat. A korszerűsítésnek ezt a programját országos, minisztériumi és egyetemek közötti kooperációval lehet kialakítani, és ennek során építeni kell az egyes régiókban belüli, a sajátosságoknak megfelelően kialakított intézményközi kapcsolatokra is.

3. A felsőoktatás jelentős részében ki lehet alakítani a két szintű képzést, így a pedagógusok, a vállalati gazdálkodási szakemberek, a mérnök- és agrárszakemberek képzésében (üzem- és okleveles mérnök). Ennek előmozdítására fontos teendő a főiskolák és egyetemek képzésének jobb összehangolása és differenciálása, illetve az átjárás biztosítása az intézmények között.

4. Végül mindenütt meg kell szervezni a posztgraduális képzést, részben a szakemberek továbbképzése és átképzése, részben a kutató-, oktató-utánpótlás biztosítása érdekében. E feladat megoldásához szükség van a felsőoktatási intézmények jobb együttműködésére a tudományos intézményekkel és a gyakorlati kutatóhelyeivel.

3. AZ ÁLTALÁNOS MŰVELTSÉG FEJLESZTÉSE

A korszerűsítés megvalósításának fontos feltétele a szorosan vett szakmai követelmények teljesítésén túl a hallgatók általános műveltségének tudatos és tervszerű továbbfejlesztése a felsőfokú képzés időszakában is. Ezt egyaránt megköveteli szakmai fejlődésük és az értelmiségi funkciók ellátására való felkészülésük.

A szaktudományi ismeretek szemléletformáló közvetítése, a szakterület eddig megtett útjának, mai társadalmi szerepének megismertetése, jövő perspektíváinak és ezzel összefüggésben az emberi megismerés és a társadalmi haladás dinamizmusának érzékelése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy eljövendő hivatásuk egyúttal világszemléletüknek is tengelyévé váljon.

Ezt a szemléletet kell támogatniuk, mindegyiküket a hivatást tágabb társadalmi összefüggésekbe ágyazva bemutatniuk a határterületi diszciplinák oktatónak. Ezt segíthetik a honismereti tárgyak, amelyek a korszerű ismereteket közvetítik gazdaságról, társadalomról, kultúráról, történelemről, politikáról, műveltségről.

Az így értelmezett

hivatásra nevelés termékeny egységben kell hogy folyjék a marxizmus-leninizmus oktatása, amelynek — törzsanyagának magas színvonalon való elsajátításán és a képzési ágak köz-

vetített tudományok világnézeti összefüggésével való beható foglalkozásokon túl — nagy szerepet kell betöltenie abban is, hogy a hallgatók elményel és tapasztalatai társadalmunk alapvető fejlődési folyamataival összhangban, a dialektikus és történelmi materializmus eszméinek segítségével tudatosuljanak.

A világnézeti nevelésnek ezt az egységes célját a mindenkor társadalmi feltételektől, az egymást követő hallgatógenerációkat körülvevő társadalmi-gazdasági viszonyok alakulásától függően időről időre konkrétizálni szükséges.

Az általános műveltség szerves része, egyben a szakmai képzés elengedhetetlen eszköze az anyanyelv mellett legalább két idegen nyelv ismerete. Az anyanyelvi kifejezési és írásbeli kommunikációs készség fejlesztése el nem hanyagolható követelmény. Az idegen nyelvek oktatásánál arra kell törekedni, hogy a hallgatók főleg a tanulmányi idő kezdetén vegyenek részt intenzív nyelvtanulásban, majd a már megszerzett nyelvtudást a további tanulmányok során használni, fejleszteni képeskedjenek, elért tudásukat a további előmenetel szempontjából számításba vegyék.

A tudományos-műszaki fejlődés mai követelményeinek megfelelően az általános műveltség elemei között egyre nagyobb szerepet kapnak a korszerű technikai ismeretek, különösen a számítástechnika, amelynek alkalmazására fel kell készítenie felsőoktatásunknak a hallgatókat.

A magartartási, a közösségi kultúrának, a harmonikus személyiség e lényegi elemeinek fejlesztése egyaránt feladata a felsőoktatási intézmények oktatónak, a diákközösségeknek és a társadalmi szervezeteknek. Az általános műveltség részeként, mint a kiművelendő értelmiség alapvető kvalitását fogjuk fel a munkakultúrát.

A hallgatók munkára nevelése felsőfokú oktatásunk szerves része, és nem csupán egy, a közoktatásban megindított folyamat elkülönült szakasza. Világosan és egyértelműen állást kell foglalniuk a hallgatók munkavégzésénevelő funkciójának prioritás mellett,

III. A képzési folyamat tervezése és szervezése

1. A TANULMÁNYI KÖVETELMÉNYEK MEGHATÁROZÁSA

A képzés mindenkor korszerű tartalmának meghatározására, a képzési követelmények szabatos (lehetőség szerint operacionalizálható) körülírására és a követelmények folyamatos megújítása kérdésében az egyes képzési ágak oktatói, velük együttműködésben a társadalmi-gazdasági élet megfelelő területén dolgozó gyakorlati szakemberek és tudományos kutatók illetékesek. Nem nélkülözhető a képzésben közvetlenül részt vevő, illetve frissen végzett hallgatók közreműködése sem. Az ebből a személyi körből alakuló, tartósan együttműködő szakértői testület munkájának szervezeti kereteiről, a tagok rendszeres konzultatív kapcsolatának biztosításáról gondoskodni kell, mégpedig lehetőség szerint a képzési ág valamelyik vezető helyzetű intézményének bázisán.

E szakértői testületek a felsőoktatás fejlődésének orientálásában, egy koncepcionálisan, célkitűzéseiben egységes felsőoktatáspolitikai — a szakági és regionális sajátosságoknak megfelelően differenciált eszközökkel történő — végrehajtásában jelentős szerepet töltenek be, hatással lennének az intézmények a társadalmi-gazdasági élet más szféráiban lejáró folyamatokkal szemben tanúsított érzéketlenségének oldására, a társadalmi és intézményi érdekek folyamatos ütköztetésére és egyeztetésére.

E szakértői testületek és az intézményi tanácsok által kidolgozott tanulmányi normatívák biztosítsák a képzés folyamatos korszerűsítését, az oktatás színvonalának emelését. A jelenlegi gyakorlatokhoz képest nagyobb mértékben tevék lehetővé az intézmények munkájának demokratikus szakmai ellenőrzését, hatékonyabban gondoskodjanak az egyes oktatási-szervezeti egységek munkájának célzott összehangolásáról, nyújtásnak tárgyi alapot az érdeket hallgatóság és szervezeteinek megterelére, mégpedig mind az elvleg előirányzott követelményeket, mind a tanulmányi munka gyakorlatát, mind a tényleges oktatói és hallgatói teljesítmények minőségét illetően.

2. A TANULMÁNYI KÖVETELMÉNYEK SZEREPE A KÉPZÉSI FOLYAMAT SZERVEZÉSÉBEN

A szabatosan körülírt követelményrendszer állandóan tartson túlkört a képzésért felelős szervek elé.

A képzésnek e „kimenet” felől való szabályozása tevék lehetővé a központi szabályozással óhatatlanul együttjáró, szükséges köztöttségek oldását és azt, hogy az intézmények az egyes oktatási-szervezeti egységek feladataikat a mindenkor logói és személyi feltételekhez igazodva oldják meg. Tevék lehetővé továbbá a helyi adottságokhoz igazodó tanulmányi tömbök (blokkok, modulok) összeállítását, a társadalmi szükségleteket és az egyéni törekvéseket figyelembe vevő szakosított tanulmányok folytatását, kiemelkedően tehetséges hallgatók számára egyéni tanulmányi tervek kialakítását.

A képzés jellegétől, időtartamától, a helyi lehetőségektől függően a feltétlenül szükséges minimális mértékben kell megszabni a köztöt foglalkozások óraszámát. Ez egyetlen intézményi típusban sem haladhatja meg a heti 25-35 órát. A felszabaduló időt egyéni tanulásra, illetve fakultatív kiegészítő tanulmányokra, az erre rászoruló támogatásra kell fordítani.

Az optimális arányok kialakításához az egyes képzési ágak szakértői testületei intézménytípusokra lebontott, konkrét útmutatással szolgáló irányelveket adnak. A képzés szabályozása biztosítható a hallgatóknak kellő szabadságot ahhoz, hogy maguk válasszák meg az egyes tanulmányi követelmények teljesítésére való felkészülés módját és — ésszerű határok között — időbeosztását. A szükséges tankönyvek, tanulmányi segédletek, a megfelelő szakirodalom és felszerelés birtokában kapjon megfelelő teret a normatívák teljesítésében a hallgatók önálló munkája. Ha pedig az ehhez szükséges feltételek hi-

hangsúlyozva ezzel azt a követelményt, hogy a felsőoktatási intézményeknek erőfeszítéseket kell tenniük annak érdekében, hogy

- a szociális helyzet javítását célzó hallgatói munkavégzés;
- a szakismeretek elmélyítésére irányuló szervezett gyakorlómunka;
- az intézményi oktató- és kutatómunkáját segítő hallgatói munkavégzés;
- a kutatási eredmények gyakorlati alkalmazásában való hallgatói közreműködés;
- a mozgalmi keretek között szervezett hallgatói munkavégzés és
- a tudományos diákköri munka pedagógiailag megalapozottan, a személyiségformálásában az előirányzott hatást eredményt elérve szerveződjék.

Az elmúlt évtizedek tapasztalata bebizonyította, hogy ezek a követelmények normatív-központi szabályozással nem biztosíthatók, teljesítésük gyakran formális, elszakad az intézmény által vezérelt nevelési folyamatától.

A felesleges jogi kötöttségeket ezért fel kell oldani, a tanulmányi követelmények életbelépésével párhuzamosan szabadabbá kell tenni a hallgatói munkavállalást.

Az intézmény által szervezett gyakorlati munkák esetében messzemenően figyelembe kell venni a szakági és regionális sajátosságokat; míg pl. az agrárterületen indokolt lehet a tanulmányok megkezdése előtti évben gyakorlati munkavégzés előírása, közgazdasági, műszaki és jogi területen a nyári szakmai gyakorlat átalakítása (pl. vállalati ösztöndíjjalapokra helyezése) válhat szükségessé.

A Művelődési Minisztérium kezdeményezi a demonstrációs munka széles körű kiterjesztését a felsőoktatásban, de kívánatos volna a hallgatók kutatóintézeti alkalmazásának lehetővé tétele is.

A hallgatók munkára nevelése, pályára való orientálása és még más pedagógiai szempontok is indokolják, hogy a jövőben megvizsgáljuk a felsőoktatásba bekerültek katonai szolgálatának időbeni elhelyezését, valamint a felsőfokú tanulmányok megkezdése előtti munkavégzés lehetőségeinek kérdését.

3. A TANULMÁNYI KÖVETELMÉNYEK LEHETŐLEG SZÉLES SÁVJÁN BIZTOSÍTANI KELL A SZÁMADÁS LEHETŐSÉGÉT ÉS A SZORGALMI IDŐSZAK ALATT IS. EGYES TERÜLETEKEN A TANÉVNEK A HAGYOMÁNYOSTÓL ELTÉRŐ SZAKASZOLÁSA SEGÍTSE A VIZSGAIDŐSZAK TEHERMENTESÍTÉSÉT.

Mindenképpen meg kell haladni azt a helyzetet, amikor a tanévbeli gyakorlatilag hét hónap jut az oktatásra, a többi vizságra való rohamtanulás, illetve szünt. Az oktatásra fordított időhányad — éves szintű — növelésével párhuzamosan gondoskodni kell a terhelés egyenletesebbé tételéről,

az egyes hetekre eső óraszámok a szakági sajátosságának megfelelő csökkentéséről, ha szükséges a heti óraszám maximálásáról. A teljes tanulmányi idő rövidítését nem tartjuk indokoltnak.

A tanulmányi követelmények lehetőleg széles sávján biztosítani kell a számadás lehetőségét a szorgalmi időszak alatt is. Egyes területeken a tanévnek a hagyományostól eltérő szakaszolása segítse a vizsgaidőszak tehermentesítését. Kísérletelni kell olyan tanulmányi renddel is, amelyben a munka folyamatosságának ellenőrzésénél elegendő lehet két-három komplex szigorlat és az államvizsga — különösen akkor, ha a tanulmányi normatívák koherens részegységekre tagolják a követelményeket.

A tanulmányi normatívák rendszeresítésére fontos szerep vár a felsőoktatási intézményrendszer vertikális struktúrájának megalapozott továbbfejlesztésében is. Csakis az előírt követelmények szabatos meghatározása nyújt hat ugyanis megbízható, tapasztalatilag megfelelő feltételek között kísérleti úton is — ellenőrizhető alapot az egyes képesítések megszerzéséhez szükséges tanulmányi idő megalapításához — ellentétben az egyes „szintek” szokványos tanulmányi éveiből való kiindulással.

A felsőoktatás távlati fejlődése során a képzési idő csökkentéséhez néhány esetben az utolsó — döntően a szakdolgozat készítésére fordított — szemeszternek munka melletti képzési formává változtatásával, valamint a rövid képzési idejű (fél-felsőfokú, tanfolyami és főiskolai szintű) oktatás arányának a növekedésével járulhatunk hozzá. (A nemzetközi tapasztalatok alapján és a közoktatási rendszerrel szemben megnövekedett követelmények miatt egyértelműen megállapítható, hogy a képzési idő pl. a pedagógusképzésben nem csökkenthető.)

3. A MUNKA MELLETTI KÉPZÉS KÖVETELMÉNYEI

A tanulmányi követelmények szabatos körülírása, rendszeres megújítása, komplex tanulmányi egységek kidolgozása a szükséges feltétele a munka melletti képzés színvonalának emelésének, az így szerzett oklevél értékefedezete biztosításának, a nappali hallgatókéval azonos szintű, de nem feltétlenül minden részletben azonos tartalmú — a dolgozó szakmai tapasztalatainak értékesítését lehetővé tevő — képesítés megszerzésének.

A munka melletti képzés tanulmányi követelményeinek meghatározásakor és érvényesítésénél figyelembe kell venni azt, hogy ma már a képzési formának megváltozott a funkciója a bevezetésnél meghatározottakhoz képest. A követelmények meghatározását a munka melletti képzés következő funkciói szerint kell differenciálni:

- első felsőfokú végzettség megszerzése;
- azonos szakirányban magasabb szintű diploma megszerzése;
- második diploma megszerzése nem azonos szakirányban;

— műveltség gyarapítása, továbbképzés, pályakorrekció stb.

VI. A felsőfokú képzés volumene

A felsőoktatás felvételi keretszámait az elkövetkező két-három évben — gazdasági helyzetünkre és a megfelelő korosztályok alacsony létszámára tekintettel — a jelenlegi szinten kell tartani. A 80-as évek második felében — a felvételre jelentkezők számának (a 18 éves népesség 1985—1988 közötti, mintegy 18 százalékos növekedéséből is következő) várható emelkedését figyelembe véve — a beiskolázás kismértékű növelése indokolt.

A 90-es évek első felében szükségessé válik a felsőfokú képzés szakemberek iránti szükségletek növekedése (a távlati prognózisok szerint az ezredforduló 600 ezer fő diplomás munkaerő foglalkoztatására lesz szükség), a felsőoktatást 1993-ban elérő demográfiai hullám (a 18 éves népesség száma 1988—1994 között több mint 25 százalékkal nő), a 90-es évek folyamán az ötvenes évek első felében az egyetemeken és főiskolákon végzett nagylétszámú korosztályoknál való kilépése, valamint az az ismert körülmény, hogy hazánkban a felsőfokú képzésben részesülők aránya nemzetközi összehasonlításban meglehetősen alacsony. Ami a képzés nagyságrendjét illeti, alig előzünk meg egy-két országot Európában.

A 90-es évek végétől a megnövelt képzési volumen fenntartása a demográfiai hullám elvonulása után is kívánatos. Ennek azonban lényeges feltétele a középiskolai oktatás színvonalának emelkedése és a szükséges meritési bázis biztosítása.

A munkaerő-szükségleti előrejelzések, a demográfiai adatok és a foglalkoztatási arányok nemzetközi tendenciái alapján a képzés mennyiségének határozottabb növelése a közgazda-

VII. A tudományos kutatás

A felsőoktatási intézmények tudományos kutatótevékenysége több célú. A felsőoktatásban a kutatás egyrészt az oktató-nevelő munka fejlesztésére irányul, másrészt a tudományos ismeretek bővítését, illetve gyakorlati megvalósítását célozza, ezen belül az egyes intézmények sajátosságaitól függően lehet alapvető, alkalmazott kutatás, termék és technológiai fejlesztésre vezető kutatás, vagy egyéb konkrét feladatok megvalósítása.

Az egyetemek által adományozott doktori fokozat tudományos értéket közlő munkák elvégzéséhez szükséges tárgyi feltételeket, a kandidátusi minősítés tartalmához. Lehetővé kell tenni kivételes esetben egyetemi doktori cím megszerzését főiskolai végzettségű oktatók, kutatók és gyakorlati szakemberek számára.

Az egyetemeken külső tudományos kutatók, szakemberek bevonásával kell a doktori szigorlati bizottságokat és a doktori cím követelményeit folyamatosan fejlesztő munkabizottságokat megszervezni. A legkiválóbb egyetemi oktatók pedig vegyenek részt a kandidátusi minősítések elbírálásában.

Növelni kell a felsőoktatás részvételét a társadalmi és termelési gyakorlatot közvetlenül szolgáló kutatási tevékenységben. Nagyon súlyt kell adni az elméleti igényű, a szintetizáló és az interdiszciplináris kutatásoknak, amelyek ellátására funkcióik és szervezeti felépítésük következtében a felsőoktatási intézmények — elsősorban az egyetemek — a legalkalmasabbak.

A tárcák tudománypolitikai preferenciákkal segítsék elő, hogy a felsőoktatási intézmények kutatóhelyei jelentősebb feladatokra kapjanak a kiemelt kutatási területeken, és az a feladatok elvégzéséhez szükséges anyagi, irányítói támogatásban is részesüljenek.

A felsőoktatásnak, mint tudományos kutatóbázisnak a hatékonysága érdekében ki kell szelíteni kapcsolatait más tudományos kutatóhelyekkel és a tudományos eredményeket felhasználó gyakorlati intézményekkel.

Elő kell segíteni a kutatóhelyek és a felsőoktatás integrációját. Néhány tudományterület (elsősorban a társadalomtudományok területén) különálló kutatóhelye a kutatási együttműködés és az oktatás szempontjából is hatékonyabban, gazdaságosabban és célszerűbben működhetne az egyetemek szervezeti keretein belül.

VIII. A felsőoktatás személyi feltételei

A felsőoktatásban dolgozó oktatókkal és kutatókkal szemben támasztott követelményeket a jövőben erőteljesen fokozni kell. Az egyes intézménytípusok és intézménycsoportok eltérő helyzetét, sajátosságait is figyelembe véve egyértelmű és ellenőrizhető követelményrendszereket kell meghatározni.

A kinevezéseknél érvényesíteni kell az alapvető káderpolitikai elveket, mindenképp az oktató-nevelői alkalmasság és a magas színvonalú tudományos szakmai felkészültség szempontjait. Az előléptetések, jutalmazások, kitüntetések során pedig az oktató-nevelő munka színvonalát, eredményességét, és az ezzel szorosan összefüggő tudományos kutatómunkát kell elsősorban figyelembe venni.

Növekvő követelményeket kell támasztani a szociálisan elismert, nevelő felsőoktatási intézmények oktatóival szemben társadalmi-politikai tájékozottságukat, aktivitásukat, kulturális érdeklődésüket illetően is. A követelmények teljesítését a szakmai közélet és a hallgatók véleményének figyelembevételével kell értékelni.

Az oktatói kar minőségi színvonalának emelése azonban csak akkor lehetséges, ha emellett lényeges mértékben fokozzuk az oktatók anyagi érdekelttségét is. Ezért a felsőoktatási bérrendszer fejlesztésével, a bérszínvonal jelentős emelésével el kell érni, hogy az oktatók a felsőoktatásban kifejtett alapvető tevékenységükkel juthassanak jövedelmük meghatározó részéhez.

Ennek érvényesítéséhez szabályozni szükséges az oktatók oktatási-tudományos tevékenységének és a tantervi előadásokon, szemináriumokon stb. kívüli nevelő tevékenységének követelményeit és ezek értékelésének egységes módjait.

Meg kell vizsgálni a kötelező alapvető tevékenységek (pl. kötelező óraszám) normatív meghatározásának lehetőségét, valamint az ezen túlmenő tevékenységek — különösen a hallgatósággal való

A minisztériumi javaslat IV—V. fejezetét, amely a pedagógusképzéssel, valamint a közoktatás és felsőoktatás kapcsolatával foglalkozik. A közgazdász követelések számában közöljük.

sági, közoktatási-jogi, egészségügyi (fogorvosi és főiskolai), valamint a pedagógusképzésben indokolt.

Ez utóbbi esetében külön feladat a képesítés nélküli oktatás megszüntetése érdekében megfelelő számú felsőfokon képzett pedagógus kibocsátása.

A munka melletti oktatásra a szakember-szükséglet kielégítésében egyre kisebb mértékben van szükség. A minőségi követelmények következtetés érvényesítésével — a színvonalas oktatás és tanulás feltételeinek biztosítása mellett — a munka melletti oktatás (elsősorban a levelező oktatás) volumenét és arányát az első diplomát nyújtó képzésben fokozatosan és jelentős mértékben csökkenteni kell, különösen azokban a képzési ágakban — jogi, államigazgatási, közgazdasági és pedagógusképzés —, ahol ez az arány túlságosan magas, de ez abszolút számokban csökkentés nem jelent. Ugyanakkor növekszik a munka melletti oktatás szerepe a magasabb, illetve azonos szintű második képesítés megszerzésére irányuló képzésben, valamint a továbbképzés valamennyi formájában.

A társadalom általános műveltségi színvonalának emelkedése és a szabad idő növekedése szükségessé teszi, hogy a felsőoktatási intézmények a további fejlődés során — lehetőségeik arányában kielégítsék azoknak a tanulási igényeit is, akik általános műveltségük fejlesztése, egyéni érdeklődésük céljából kívánnak néhány felvétele, esetleg egyes tárgyakra kiterjedő tanulmányokat folytatni.

Az 1990-es évekre létre kell hozni a felsőoktatási rendszer keretein kívül a „nyitott” egyetemeket, amelyeken önkéntes alapon, felvételi vizsga nélkül folytathatnak az érdeklődők szakirányú tanulmányokat, és szerezhetnek felsőfokú diplomát.

A felsőoktatási intézmények belső szervezetét tovább kell fejleszteni az oktatási-kutatási céloknak megfelelő struktúrák kialakítása érdekében.

Keresni kell a felsőoktatási intézményekben az oktatás mellett párhuzamosan folyó kutatási tevékenység alkalmas szervezeti kereteit, amelyek célszerűen integrálják a tudományos kutatók, oktatók, tudományos diákkörök munkáját, a kutatóképzést, a tudományos továbbképzést a kutatás során. Ilyen szervezeti formák lehetnek:

a) Keretintézet: intézményi szinten, konkrét kutatási célra szervezett egység;

b) intézet: több, azonos profilú, vagy egymás tevékenységét kiegészítő tanszék integrációjá;

c) tanszékcsoport: laza tanszékközi integráció a közös szolgáltatás, gazdálkodás céljából;

d) tanszéki csoportok: korlátozott önállóságú, kisebb, specializálódott tanszéki részleg;

e) tanszékközi vagy intézményközi társulás: adott feladatra létrehozható munkacsoport közvetlen rektori, dékani, főfelügyelettel;

f) munkaközösségek: adott feladatra létrejött kötetlenebb munkacsoport;

g) egyetemi vagy kari kutatócsoportok: egyes tudományágak, illetve komplex kutatások önálló, tanszéki vagy intézeti hatáskörrel rendelkező, kisebb létszámú, alapvetően kutatómunkát végző egység.

A fejlesztés során arra kell törekedni, hogy az oktatás és a kutatás feladatait együttesen figyelembe véve optimális méretű szervezeti egység jöjjön létre. Különös gondot kell fordítani a kutatást kiszolgáló szervezeti egységeket (könyvtár, számítógéppont, sokszorosító, műhely, gazdasági hivatal stb.) koncentrálására.

A kutatóhálózat fejlesztésénél a tartalmi feladatok, új kutatások indítása, szervezeti és strukturális módosítások mellett fontos figyelembe venni az egyetemi-főiskolai kutatóhálózat anyagi ellátottsági színvonalát.

Ahhoz, hogy az egyetemi-főiskolai kutatóhálózat az ország kutatóbázisának egyik alapvető része legyen, egyes intézeteknek az egyetemekbe való integrálása mellett jelentős többlettámogatást is kell biztosítani. Ezt részben központi többlettámogatással, részben az egyetemi-főiskolai kutatók eredményét alkalmazó, elsősorban vállalati szféra támogatásával kell elérni.

Intenzív és eredményes nevelői tevékenység anyagi elismerésének lehetőségét.

Az általános bérszínvonal növelése mellett fontosabb annak érvényesítése, hogy aki többet és színvonalasabban dolgozik, az egyes kategóriákon belül is lényegesen többet keresen. Elengedhetetlen a béremelés az oktatási-kutatási segédszemélyzet körében is; a mostani alacsony bérszínvonal a jelenlegi munkaerő-ellátást is veszélyezteti.

A KÁDERPOLITIKA FŐ FELADATAI

Jelentős mértékben növelni kell a felsőoktatási intézmények oktatói karának nyitottságát. Megfelelő szervezeti és jogi kereteket is kialakítva törekedni kell arra, hogy kutatóintézeti munkatársak és gyakorlati szakemberek különböző formában és növekvő számban vegyenek részt az oktatásban. Vendégprofesszorok és vendégdocensek meghívásával is bővíteni kell a vezető oktatók körét.

Erősíteni kell az egészségügyi kádermozgást, mobilitást. Elő kell segíteni az oktatók és kutatók, oktatók és gyakorlati szakemberek időleges cseréjét. Az eddigieknél hatékonyabban intézkedésekkel elő kell mozdítani a követelményeknek meg nem felelő oktatók más munkahelyre való áthelyezését, mert nem hozta meg a várt eredményt a határozott időtartalmú kinevezés bevezetése egyes oktatói kategóriákban.

Az oktatói pályázati eljárás formális elemeinek kiküszöbölésével az álláshelyek betöltésének többszöröse rendszerrel alakításával — kinevezés pályázat kiírásával, kinevezés meghívás alapján, kinevezés pályázat nélkül fontos ágazatpolitikai vagy tudománypolitikai érdekre tekintettel stb. — biztosítani kell a pályázatok nyílt jellegét és kellő publicitását (pl. a pályázatoknak a szakmai folyóiratokban való meghirdetésével). Intézményes formában figyelembe kell venni a szakmai közélet és a hallgatók véleményeit is.

Az oktatói álláshelyek betöltésének több variáns magába foglaló rendszerét ezáltal az intézménytípusok és szintek sajátosságainak megfelelően lehet alkalmazni.

A felsőoktatási intézmények vezető oktatóinak megbízásával kapcsolatos gyakorlat fejlesztése érdekében javasoljuk, hogy az egyetemi tanácsok kinevezése a Minisztertanács hatáskörébe kerüljön.

Különös gondot kell fordítani a káderutánpótlás minőségét is meghatározó tanszékvezetői posztok betöltésére. Ennek érdekében javasoljuk, hogy a tanszékvezetői megbízások a felsőoktatási intézmény felügyelő miniszterek hatáskörébe kerüljenek, akik rendelkezzenek javaslattevő joggal a tanszékvezetők személyére vonatkozóan. A tanszékvezetők megbízásához ki kell kérni az MTA véleményét is.

AZ OKTATÓI UTÁNPÓTLÁS NEVELÉSE

Figyelembe véve azt a körülményt, hogy a távlati fejlesztési terv időszakában az oktatói kar mintegy 40 százaléka (1990-ig kb. 20 százalék) cserélődik ki, különös gondot kell fordítani az oktatói utánpótlás nevelésére, a fiatal oktatók fejlődésére.

Az oktatók utánpótlásának három fő csatornája van. Egyik az egyetemen végzett hallgatókból történő rekrutáció, amelynek alkalmas formája lehet a gyakornoki rendszer visszaállítás.

Az oktató-nevelő munkára alkalmas végzős fiatal hallgatók kétféleképpen gyakornoki időszak alatt, lehetőség szerint az új típusú egyetemi doktrátus megszerzésével léphetnek csak a magasabb tanárségi beosztásba. A jövőben a mainál sokkal nagyobb mértékben kell biztosítani az oktatói utánpótlást a már gyakorlati rendelkezésű szakemberek és kiváló tudományos kutatók közül.

IX. A felsőoktatás anyagi, tárgyi feltételei

A felsőoktatás távlati fejlesztési céljainak megvalósításához szükséges anyagi-tárgyi feltételeket jelentős többletáfordításokkal lehet biztosítani. A felsőoktatás működésének anyagi feltételeit a következő területeken kell javítani:

— oktatási épületállomány fejlesztése (kapacitásnövelés, felújítás, és rekonstrukció, kiegészítő létesítmények);

— gép-, műszer-, eszközellátottság fejlesztése (folyamatos műszaki fejlesztés, könyvtár, oktatástechnikai és számítástechnikai eszközök);

— a diákszociális ellátás javítása (diákotthonok, étkeztetés, ösztöndíj);

— szomatikus nevelés fejlesztése (tornaterem, sportpálya, kondicionáló- és testező létesítmények);

— közművelődési tevékenység kibontakoztatása (technikai felszerelés, létesítmények).

AZ ANYAGI RÁFORDÍTÁSOK ÜTEMEZÉSE

I. 1988—1989-ig figyelembe véve az ország gazdasági helyzetét — kisebb mértékben javítani kell a felsőoktatás anyagi, tárgyi ellátottságának színvonalát; biztosítani kell működési költségeinek változatlan realitását.

Ennek érdekében mozgósítani kell a felsőoktatás belső tartalékait is. Mindenekelőtt a felsőoktatás költségvetésének a központi költségvetéshez való csatlakozását kell előmozdítani.

X. A felsőoktatás intézményrendszere

A felsőoktatás intézményrendszerének távlati fejlesztése során a legfontosabb célkitűzés a racionális méretű és területi elhelyezkedésű, egymással célirányosan együttműködő intézmény hálózatának létrehozása.

1. A szakági együttműködés keretében központi feladat a magyar felsőoktatás vertikális struktúrájának a követelményeknek megfelelő továbbfejlesztése.

Ésszerű számos képzési ág területén a középfok utáni képzési formák kiterjesztése, a felsőoktatás ilyen értelemben vett további diverzifikálása, rugalmasabb tétele. (Kérdéses, hogy ezeket a felsőoktatás rendszerébe a további fejlődés során beépülő képzési formákat külön „félfelsőfokú” szintnek tekintésük-e vagy inkább a felsőfokú képzés szintjét kellene úgy értelmezni, hogy az másfél-hároméves tanulmányi idejű képzési formákat foglalja magába).

— A megelőző időszakban kialakult kétszintű képzést elsősorban tartalmilag kell fejleszteni. Az egyetemi, illetve főiskolai szintű képzettséggel rendelkező szakemberek tevékenységéből kiindulva a jelenleginél konkrétan kell meghatározni a két szint funkcióját, e szerint kell differenciálni a hallgatókkal szemben támasztott követelményeket. Ahol ez lehetséges, ki kell alakítani az egymásra épülő rugalmasabb tantervi formákat.

XI. A felsőoktatás irányítási rendszere

A felsőoktatás irányítási rendszerének korszerűsítése a távlati fejlesztési koncepció megvalósításának döntő feltétele. A korszerűsítés egyik alapvető iránya a Művelődési Minisztérium ágazati irányító funkciójának erősítése.

A minisztériumok szakmai irányító munkájában az elvi irányítói, politikai menedzselő és szervező közigazgatási tevékenységet kell előtérbe helyezni. Ugyanakkor változatlanul el kell látni az ügyintézési együttjáró feladatokat is. A minisztériumi irányító munkának a jelenlegitől el kell térnie szervezeti felépítésben, szemléletben és szakembergárdájában egyaránt.

— Növelni kell az oktatási intézmények önállóságát, erősíteni az önszervezés- és irányítás elemét.

— A hatáskörök decentralizálásával és az intézményi önállóság növelésével egy időben ki kell építeni a külső és belső demokratikus ellenőrzés rendszerét. Ennek lényege olyan többszörös demokratikus ellenőrző mechanizmus kiépítése, amelynek keretében egyaránt érvényesíthető a szakmai testületi szervezetek, az oktatók és a hallgatók, a felvevő szakmai közegek, a tudományos szféra és a központi politikai irányítás érdekei.

— A felsőoktatási intézmények belső irányítási rendszerében növelni kell a belső és külső, szakmai és demokratikus kontroll súlyát. Ennek érdekében

a felsőoktatási intézményekben az oktatók, a hallgatók, a tudományos kutatók, képviselői és gyakorlati szakemberek részvételével létre kell hozni a képzés tartalmi, koncepcionális kérdéseit eldöntő tudományos tanácsokat. Az intézményi tudománypolitika és tudományszervezés irányítására a tudományos tanácsokat úgy kell átszervezni, hogy azok döntési jogkörrel rendelkező 50 százalékos a tudományág külső szakembereiből álló testületek legyenek.

Az új tudományos továbbképzési ösztöndíjas rendszer az oktatói utánpótlás harmadik legfontos bázisa. Tervszerűen gondoskodni kell a fiatal oktatók szakmai-tudományos fejlődéséről, biztosítva, hogy a megfelelő tudományág legkiválóbb képviselői segíthessék fejlődésüket. Lehetővé kell tenni számukra a szükséges esetekben hosszabb időtartamú hazai és külföldi ösztöndíjas tanulmányutakat is. Szervezett, intézményes formában gondoskodni kell a fiatal oktatók felsőoktatási pedagógiai, pszichológiai és módszertani képzéséről.

Segíteni kell a fiatal oktatókat egzisztenciális problémáik (elsősorban lakásgondjaik) megoldásában is.

A SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY MENNYISÉGE

A magyar felsőoktatásban a jelenleg közel 103 ezer (63 ezer nappali + 40 ezer esti-levelező) hallgató mintegy 14 ezer oktató és kutató tanítja. Az átlagosan egy oktatóra jutó hallgatók és óraszámok — igen nagy eltérésekkel takaró — indexel kedvező arányokat mutatnak nemzetközi összehasonlításban. A felsőoktatás személyi állományán belül a nélkülözhetetlen kiegészítő (kutatói, ellátó) személyzet létszáma már ma sem elegendő a színvonalas oktatási és kutatási tevékenységhez. Ugyanakkor

indokolatlanul magas az igazgatási-hivatali dolgozók aránya egyes felsőoktatási intézményekben, ami a korszerűtlen, alig épített és rossz szul szervezett ügyviteli tevékenységből ered. A felsőoktatás távlati fejlesztése során szükséges lesz az oktatói és kutatói állomány kiépítésének növelése, amelyet alapvetően a tudományos intézetek, kutatók és kiváló szakembereknek az oktatásban történő bevonásával kell megoldani.

oktatási intézmények kapacitásának közös és racionálisabb kihasználásával. Ebben az időszakban a minőségi fejlesztés nem költségigényes feladatot kell előtérbe helyezni. Ehhez kell megteremteni a gazdálkodás rugalmasabb kereteit, akár rendkívüli jogi-politikai felhatalmazással is.

Tervszerűen folytatni kell a megkezdett rekonstrukciókat és a felsőoktatás működéséhez szükséges beruházásokat.

II. Az 1980-as évek végére be kell fejezni a felsőoktatási intézmények struktúrájának és gazdálkodási rendszerének olyan átalakítását, amely a felsőoktatási intézményrendszeret alkalmassá teszi a bővülő funkciók (kutatók, közművelődés, szomatikus nevelés stb.) ellátására, a 90-es évek elejére várható jelentős kapacitásnövelő intézkedések gyors végrehajtására, a belső többletkapacitás hatékony működtetésére. Ebben az időszakban a diákszociális ellátás biztosítása és a minőségi szint-tartás valószínűleg pótlólagos ráfordításokat igényel.

III. Az 1990-es évek elején a demográfiai hullám tetőzése és az egész társadalom tudásszintjének növelése, a képzés iránti gazdasági és lakossági igények kielégítése miatt szükségessé válik a felsőoktatás fejlesztésére fordítható anyagi eszközök dinamikus növelése.

IV. A felsőoktatás fejlesztéséhez szükséges a kutatók és oktatók képzését, a specializációt és a magas szintű vezetőképzést.

Meg kell vizsgálni a több szintű képzés bevezetésének célszerűségét és lehetőségét más, ez idő szerint egyetlen képzési szintet ismerő szakágak területén is.

— A szükséges feltételek biztosítása után fokozatosan ki kell építeni a felsőoktatási intézményekben folyó, szervezett diploma utáni képzés változatos formáit, ennek keretében megvalósítva a tudományos kutatók az egyetemi és főiskolai oktatók képzését, a specializációt és a magas szintű vezetőképzést.

2. Fontos feladat az intézményhálózat szétaprózottságának megszüntetése.

3. Az újabb típusú szakemberek iránti jelentkező igények kielégítésére támogatni kell az intézményközi együttműködésben kialakított képzési formák terjedését. Ennek érdekében — elsősorban a szaksajtó útján, de egyéb rendelkezésre álló eszközökkel is — széles körben propagálni kell az e téren úttörő intézmények jó tapasztalatait.

Folytatni kell a felsőoktatási intézmények belső szervezetének korszerűsítését. A szervezetek fejlesztésének alapelve változatlanul az integráltabb, ugyanakkor belül rugalmasabb szervezeti egységek kialakítása, amelyek gazdaságosabban, hatékonyabban, a tudományok specializálódását és összefonódását szervezésben követve töltik be funkcióikat.

Növelni kell az intézeti tanácsok és tanszékek önálló döntési jogkörét.

Az oktatási rendszer irányítási mechanizmusának fejlesztése során mind a központi, mind a helyi szervezetek átalakítása, valamint a joganyag átfogó rendezése során ezen elveket kell érvényesíteni.

A döntési hatáskörök korszerűbb elosztásának kialakításánál a központi oktatáspolitikai érvényesülést elsősorban a következőkben kell biztosítani:

— az oktatási célkitűzések meghatározásában; a felsőfokú végzettséget elismerő oklevelek és diplomák kiadásának feltételeit illetően;

— az oktatók jogállásának és alkalmazási feltételeinek meghatározásában;

— a hallgatói jogállás alapvető összetevőinek meghatározásában;

— a vezető oktatók és a vezetők kiválasztása és megbízása területén;

— a felsőoktatási személyzeti politika kialakításában;

— a felsőoktatás gazdálkodási rendszerének meghatározásában;

— a tudománypolitikai elvek érvényesítésében.

Teljes egészében intézményi hatáskörbe kell adni a következő irányítói feladatokat:

— a hallgatói ügyek intézését;

— a nemzetközi kapcsolatok szervezését és az ezzel járó ügyintézését;

— a tudományszervezési ügyek intézését;

— az intézmények működésével és belső irányításával kapcsolatos ügyek intézését.

Kinevezések

1983. július 1-ével egyetemi tanári kinevezést kapott Gyenge Zoltán világgazdaságtan tanszék, Ziermann Margit (másodállásban) Mat. és Számítástud. Intézet, Páli László számviteli tanszék, Szilágyi György (másodállásban) statisztikai tanszék, Bora Gyula gazdaságföldrajz tanszék.

Egyetemi docens lett:

Sihál János, Matematikai és Számítástudományi Intézet, Szentpéteri Szabolcsné Matematikai és Számítástudományi Intézet, Paizs János Népgazd. Terv. Intézet, Kostyál Rezsóné, agrár tanszék, Kalász Lajos, gazdaságföldrajz tanszék, Káldy Zoltánné, külker. tanszék.

Kinevezésükhöz gratulálunk!

Szakszervezet

A szakszervezeti bizottság tisztségviselői részére másfél napos továbbképzést rendezett az elmúlt héten. Az előadók között volt Marosán György elvtárs, Tolnai László, a Külügyi Intézet tudományos munkatársa és az Országos Béke-mozgalom leszerelési bizottságának elnöke. Tájékoztatót adott Komlósi Jenő gazdasági igazgatónk a rekonstrukció állásáról, gazdálkodásunkról és Hoffmann Istvánné, a piactudató tanszék részéről a fogyasztás és a jövedelem címmel tartott konzultatív előadást. Az első napon 34-en jelentek meg, a második napon délelőtt 12-en, délután már csak 6-an.

Az egyetemi lakásbizottság szeptember 6-án ülést tartott és az összegyűjtött lakásigénylések alapján a Fővárosi Tanács által kapott vevőkijelölési jogot a következők szerint érvényesítette: lakásvásárlási jogot kapott Réczey Imre a külker. tanszékéről, Varjas Pál, a piactudató tanszékéről és Offnő Pasa Tere az egyetem főépületéből, mondja az egyetem főnökökét, mondja el részletesen, mi történt a rekonstrukció miatt a főépületből kikerült berendezési tárgyakkal és egyéb berendezésekkel.

— Az egyetem rekonstrukciója jelenlegi fázisában feleslegessé, illetve útban levővé vált eszközök (bútorok, faanyag) a rekonstrukció problémái közt a sokadik helyet foglalják el. Ezért is sajnálatos, hogy a műszaki osztály és személy szerint én éppen emiatt válnak sokak szemében fekete bárányok. Ráadásul az értékesítésben a műszaki osztály csak a lebonyolító funkcióját látta el.

A pillanatnyilag érvényes tervek szerint az egyetem a felújítás után az alapító bútorokat kivéve teljesen új berendezéssel, bútorral indul. Megkérdeztük a Művelődési Minisztériumot, hogy azokkal az eszközökkel, amelyek feleslegessé válnak, amelyeket nem kívánunk a jövőben használni, mit tehetünk? A minisztérium

Eladó az egész...

Volt-e suskus a bútorértékesítések körül?

SOKFELE INFORMÁCIÓ

kering az egyetem régi bútorai egyrészt értékesítése körül tisztálanságokról. Megkérte Bozay Lászlót, az egyetem főnökökét, mondja el részletesen, mi történt a rekonstrukció miatt a főépületből kikerült berendezési tárgyakkal és egyéb berendezésekkel.

— Az egyetem rekonstrukciója jelenlegi fázisában feleslegessé, illetve útban levővé vált eszközök (bútorok, faanyag) a rekonstrukció problémái közt a sokadik helyet foglalják el. Ezért is sajnálatos, hogy a műszaki osztály és személy szerint én éppen emiatt válnak sokak szemében fekete bárányok. Ráadásul az értékesítésben a műszaki osztály csak a lebonyolító funkcióját látta el.

A pillanatnyilag érvényes tervek szerint az egyetem a felújítás után az alapító bútorokat kivéve teljesen új berendezéssel, bútorral indul. Megkérdeztük a Művelődési Minisztériumot, hogy azokkal az eszközökkel, amelyek feleslegessé válnak, amelyeket nem kívánunk a jövőben használni, mit tehetünk? A minisztérium

utasítása szerint ezeket elsősorban fel kellett ajánlanunk más oktatási intézményeknek, amit ezek nem vesznek át; azt egyéb intézményeknek, és ami ezen felül marad, azt értékesíthetjük az egyetem dolgozóinak.

— Az érvényben lévő jogszabályok lehetővé teszik, hogy a bizományi közvetítés nélkül, közvetlenül értékesítsünk eszközöket. Hogy a szövegeket elkerüljük, úgy döntöttünk: a bizományin keresztül értékesítünk, mert így bár továbbra is minden teendőt ezzel kapcsolatban a műszaki osztály dolgozóinak kell ellátniuk, a bútorok értékét a bizományi becsúse állapította meg, ehhez az egyetemnek semmi köze sem volt.

A szakszervezethez eljuttatunk egy listát, amelyen egyelőzetes becslés szerepelt arra vonatkozóan, hány, milyen bútor, milyen áron kerül eladásra. A szakszervezet a bizalmi hálózatán keresztül értesítette az egyetem dolgozóit a lehetőségekről — tehát, aki nem értesült rója, annak a szakszervezeti vezetőjéhez kell fordulnia — a vásárlási szándékot írásban, az egyetem szakszervezeti vezetőségénél meg kell jelölni. Nagyon nagyok voltak az igények, ezért a szakszervezet egy listát készített, amin felsorolták a jelenlegi bútorokat, azt, hogy az egyetem melyik szervezeti egységénél, hány éve dolgoznak. Vitás esetekben azt kellett előnyben részesíteni, aki régebben dolgozott az egyetemen.

osztály dolgozója szállítólevelet állított ki négy példányban. (Ezen az eladott bútorok kódszámait, egységárakat, az összeg is szerepel.) A négy példányból egy az egyetemről való kiszállításkor a portára, egy a vevőhöz, egy hozzám került, és egy az eladást lebonyolító dolgozónál maradt... Innen nem vihettek semmit úgy ki, hogy a portán vagy a portán egy rendész azt nem kontrollálta (a szállítólevél átvételével). Volt persze pszichés lopási kísérlet — négy szék erejéig —, ennek tettesét speciel lefűleltük, ami nem jelenti azt, hogy nem volt sikeres lopás, ami ilyen feltevésekben elkerülhetetlen.

A bizományi a bútorok egy részét rossz állapotokra való tekintettel nem vette át, ezeket a tárgyakat (pl. egy lábú szék) közvetlenül értékesítették. Ezen az úton 23-an jutottak felkészült értékesítési tárgyakhoz. Ezeknek a tárgyaknak egy részét lefűnyképeztük. Volt köztük pl. fűró címén egy roncs — talán a leltári „fűró” jelölés miatt vélték úgy: itt 1-2 forintért értékeket vittek el. A selejt el-fuvarozása igen költséges mentől úgy megszabadulni, hogy a rakodás, fuvarozás ne terhelje az egyetemet. Ezen felül egy telken stb. használható lehet, ami egyébként hulladék. Ezeknek az eszközöknek is megvannak a szállítólevelek.

bútorai, a könyvtár 688 db bútor. A gurtizott olvasótermi székek innen kerülnek felújításuk után a zsbongóba, az egyetem folyosóira vissza. A Budafoki úton jó állapotokra való tekintettel a rekonstrukció alatt cserélhető bútorok nyertek elhelyezést három légpincéből kialakított helyiségben. Ez is jóval nagyobb mennyiség, mint amennyit eladtunk.

Az összes előadótermi pad felújításra vár a raktárakban. A fekete lambéria, amely az előadóteremben futott körbe, s amelyet sokan fű alatt el-tűntnek hisznek, a Ráday utcai kollégium alagsori helyiségeibe, illetve a tornaterembe kerül, hogy megkíméljen ezeket ébenkénti újrafestésétől.

Ami a raktárakba került berendezési tárgyakon felül maradt az került értékesítésre. Elsősorban azért gondoltunk erre a megoldásra, mert 1 m² raktárterület díja havi 40 Ft, a raktározási költségeink sok százforintot tesznek ki, s a raktározott tárgyak állapota enyhén szólva nem javul.

A Kocsikról Útközben nem tűnhetek el a szállított eszközök, a fuvarozás bizonylati rendszere közismert, ezt a műszaki osztály érdekelte dolgozóinak a saját érdekében célszerű volt betartani. Cserebere sem történthetett (pl. hogy íróasztal címén egy értékes helyett egy vacakot vettek nyilvántartásba), mivel az értékes bútoroknak egyedi cikkszámuk van.

Minden bútorról legalább két bizonylat készült, egy amikor a tanszékéről az egyetemen berendezett átmeneti raktárba került, és egy amikor innen továbbították. Ezeket a bizonylatokat jelenleg összesítjük, és összevetjük az intézményekhez, a raktárakba szállított és az eladott bútorok bizonylataival. Az átmeneti raktárral és a három kimenő csatornával a műszaki osztály más-más dolgozója foglalkozott. Az a minimális (néhány függvényben, székekben jelentkező) hiány ami várható, nincs arányban a dolgozók nagy munkájával, nem tekinthető hanyagságnak ilyen nagy mennyiségű anyag megmozgatásakor.

Persze minden ellenőrzési rendszer kijátszható, de ennél körültekintőbb, részletesebb nyilvántartást nem tudok elképzelni nem tartok reálisan megvalósíthatónak.

— Elkérhette-e valami a leltárba, bontási jegyzőkönyvbe való bekerülést? Volt-e szerepe annak, hogy egyesek előbb informálódhattak az értékesítés tényéről, az értékesítésre kerülő tárgyairól?

— A bontási jegyzőkönyvek felvételénél, a műszaki, karbantartási, gazdálkodási csoport 1-1 képviselője és én voltam jelen. Sem én, sem a többi jelenlevő az értékesítésben nem vettünk részt, és nem vásároltunk a bontott anyagból.

A leírt leltárok az eredeti, a régi tanszéki leltárok felülvizsgálat, aktualizált változatai voltak.

Név szerint nyilvántartjuk ki, mit vett, ebből kiderül, hogy a szakszervezet, a gazdaság igazgatóság dolgozóit részéről nem történt több vásárlás, mint más szervezeti egységek munkatársai részéről, nincs aránytalanság.

Gratulálunk!

Az 1983 nyarán végzett évfolyamból a KISZ-bizottság több diáktól is legmagasabb kitüntetéssel jutalmazott.

A nyári diplomaosztó ünnepségen kimagasló szakmailag tanuló és közösségi munkájáért a legmagasabb kitüntetés, a Pro Universitate díjat kapta BAKACSI GYULA, aki a Rajk László Szakkollégiumban, a tudományos diákköri mozgalomban, az instruktori szakbizottságban, a KISZ munkabizottságaiban és az egyetem közösségi életében végzte kiemelkedő tevékenységét.

Az Egyetemi Szakmai Munkáért kitüntetés érdemelte ki BRANYICZKI IMRE, számos TDK-díjjal, a Rajk László Szakkollégiumban végzett munkával és a KISZ oktatási reform munkabizottsága vezetőjeként végzett munkájával.

Az Egyetemi Közösségért kitüntetés JÁNOSI ISTVÁNNAK ítéljük oda, aki a KEN-ek, táborok és sok más nagy egyetemi közös megmozdulás

lelke, az „egyetemi szellem” egyik élcsillaga volt.

Akiket a nyáron végzett évfolyamból eredményes szakmai és közösségi munkájáért a KISZ-bizottság oklevéllel búcsúztat: JUNG ZSUZSA (a Közgáz Klubban és a Klub Közlönyben), KISS GÁBOR (a KISZ szociális munkabizottságában és a KISZ-bizottságban), KOMÓCSIN SÁNDOR (a Közgáz szerkesztőségében és a KISZ munkabizottságaiban), KORMOS SÁNDOR (a Ráday Klubban), LADÁNYI ÉVA (a KISZ oktatási reform munkabizottságban, a KISZ-bizottságban, a TDK- és tanulmányi versenyeken), LUKÁCS JÁNOS (a Rajk László Szakkollégiumban és a TDK-versenyeken), PETŐ GYÖRGY (kollégiumi területen és a KISZ-bizottságban), SZOMOLINKA REZSŐ (a hallgatói pártcsoportban és a TDK-versenyeken), TIKK LÁSZLÓ (a Stúdium Generalében) és TÓTH TAMÁS (a tanulmányi versenyeken és a hallgatói képviselői munkában végzett tevékenységéért).

KISZ-bizottság

Jó, ha tudod

Egyetemünk rektora, dr. Csizmadia Ernő akadémikus, az agrár tanszék egyetemi tanára, a Közgazdasági Egyetem pártbizottságának titkára Selmeci Lajos, a belkereskedelmi tanszék docense, a szakszervezeti bizottság titkára dr. Szigeti Endre, az elméleti történet tanszék docense, a közgazd. KISZ-bizottságának titkára Szilvási György.

Oktatási rektorhelyettesünk dr. Szuhay Miklós, a gazdaságtörténet professzora, a tudományos rektorhelyettes dr. Bora Gyula, a gazdaságföldrajz tanszék professzora és rektorhelyettes még dr. Dobrovits Iván, a pénzügyi tanszék docense. Az általános kar dékánja dr. Páli Lászlóné, a pénzügyi tanszék docense, az ipari karé dr. Csáki Csaba, az agrár tanszék docense, a kereskedelmi karé pedig dr. Kollarik Amália, a gazdaságföldrajz tanszék docense. Az I. évfolyam dékánhelyettese Szentpéteri Szabolcsné, a Matematikai és Számítástudományi Intézet tanára.

A KISZ hírei

Júniusban a budapesti egyetem és főiskolák KISZ-bizottságai számára rendezett egész napos politikai tanácskozást az ELTE KISZ-bizottsága. A Közgáz részéről B. Kiss Tamás és Sándor Péter tartott referátumot, utóbbi az egyetemi-főiskolai réteg társadalmi kíváncsisága, előbbi az egyetemi nyitottság, rétegnyelvősség címmel.

Júliusban rendezte meg hagyományos egész hetes táborát az egyetemi-főiskolai KISZ-vezetők részvételével a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsának titkársága. A táborban a Közgáz KISZ-szervezetét Csata Sándor, Füzesi Péter, Horváth Gyula, B.

Kiss Tamás, Sándor Péter és Szilvási György képviselte. A tábor résztvevői megvitatták a minisztérium felsőoktatási reformkoncepciójának tervezetét, illetve a KISZ KB EFT oktatási reform munkabizottságának koncepcióját, aktuális diák-szociális kérdéseket tárgyaltak meg, több politikai problémát vitattak meg. Mód nyílt a tudományegyetemek, ill. a gazdasági felsőoktatási intézmények képviselőinek is a szakági képzés reformkoncepciójának tervezetével, az országos ifjúsági parlament előkészületével és közös gondjainkkal kapcsolatban a nézetek egyeztetésére. A felsőoktatási reform ügyében Bihar Mihály minisztériumi főosztályvezetővel, a tudományegyetemi ill. a gazdasági felsőoktatási reform-ügyekben az illetékes főosztályvezető-helyettesekkel konzultálhattunk. Izgalmas beszélgetés keretében találkoztunk Pozsgay Imrével, a Hazafias Népfront főtitkárával.

Augusztusban került sor a felsőoktatási intézmények kollégiumi képviselőinek a KISZ KB által szervezett találkozójára. A táborban a Közgáz Krausz István és Ersek Zoltán képviselte,

Figyelem!

Az idén is beindul a MAFC sporttelepen a kispályás — villanyfényes labdarúgó-bajnokság. Nevezési határidő: október 1. Nevezési lapok és további információk a KISZ-bizottságon.

FILMKLUB-TÁJÉKOZTATÓ

A Közgáz Filmklub működésében változások várhatók, a most elkezdődő félévtől kezdve. A vetítések hagyományos színhelye, az I. előadó, a felújítás miatt nem használható. A félév kezdetéig nem sikerült olyan termet találnunk, amely megnyugtatóan alkalmas lenne az eddigi vetítések folytatására. (Elkülönített, hangszigetelt részt a vetítőgép számára). A régi filmklubosok erejét a most megalakult Közgáz Amatőr Filmstúdió szervezése köti le. Mindezek miatt úgy néz ki, hogy ebben a félévben a megszokott heti 1-2 vetítés elmarad.

Ez nem azt jelenti, hogy a Közgáz Filmklub befejezte működését. Mint az előzőekben már szó volt róla, megalakult a Közgáz Amatőr Filmstúdió, a Művelődési Minisztérium és az egyetem támogatásával. E stúdió lenne hívott arra, hogy a filmkészítésen túl az egyetem filmet szerető

közönségét vonzza, kielégítse. Lehetőségeink korlátozottabbak és bővebbek is egyúttal a korábbiaknál. Korlátozottak, mert csak egy 50 személyes vetítőterem áll rendelkezésre a Veres Pálné utcai kollégiumban, ahol a Stúdió Klub és munkahelyiségek is találhatók. Bővebbek abban az értelemben, hogy megteremtődött a lehetőség az igazi klubéletnek, a vetítéseken túlmenően más filmes irányú tájékoztódnak (beszélgetések, viták, filmtörténet, filmkészítés stb.). A heti egyszeri klubfoglalkozások tehát vetítéseket is tartalmaznak.

Szívesen várunk mindenkit első alkalommal október 3-án, hétfőn, este 7 órakor a Veres Pálné u. 36. földszintjén, amikor is filmvetítés után részletesebb tájékoztatást adunk az alakuló Stúdióról. Az összejövetelüket a jövőben is hétfőnként, ugyanebben az időpontban tartjuk.

Fotó: Erdős Tamás

A Mark Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felolvasó: FARKASISZKYNÉ HALAY EDIT Szerkesztőség: 1093 Budapest IX., Döntörv tér 8. Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felolvasó: TILL IMRE igazgató 83-4243. Szikra Lappnyomda, Budapest Felolvasó: CSUNDES ZOLTÁN vezérigazgató